

PALACKÉHO UNIVERZITA V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra společenských věd

Diplomová práce

Bc. Kateřina Kolářková

Historie a vývoj KDU-ČSL na Zlínsku

Olomouc 2020

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

.....

(podpis)

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce, Mgr. Pavlu Krákorovi, Ph.D., za veškeré cenné rady, ochotu a odborný dohled nad mou závěrečnou prací.

Rovněž děkuji své rodině za podporu, zejména svému příteli Honzovi.

OBSAH

ÚVOD	9
1 KDU-ČSL	10
1.1 Programové cíle strany	11
1.1.1 Členství v KDU-ČSL	11
1.1.2 Práva a povinnosti členů	12
1.1.3 Zánik, pozastavení členství a znovupřijetí	13
1.1.4 Stranický trest a odměna	13
1.2 Organizační struktura a orgány KDU-ČSL	14
1.2.1 Sjezd	15
1.2.2 Předsednictvo strany	16
1.2.3 Celostátní výbor	18
1.2.4 Celostátní konference	18
1.2.5 Krajské orgány strany	19
1.2.6 Místní orgány strany	20
1.2.7 Revizní komise	21
1.2.8 Celostátní rozhodčí sbor	21
2 VOLBY	22
2.1 Volební systém	22
2.1.1 Většinový volební systém	22
2.1.2 Systém poměrného zastoupení	23
2.2 Historie vývoje samosprávy od roku 1919	23
2.2.1 Protektorát Čechy a Morava	26
2.2.2 Vývoj v letech 1945–1989	26
2.2.3 Vývoj po roce 1989	29
2.3 Historie obecního zastupitelstva	32
2.3.1 Pojem obec	33
3 HISTORIE KDU-ČSL	34
3.1 Historie strany od roku 1919	34
3.2 Situace od února 1948	36

3.3	Směřování strany od roku 1989	38
3.4	Změna názvu strany, rok 1992	39
3.5	Strana v letech 1994–1998	40
3.5.1	Vznik Čtyřkoalice	42
3.6	Směr strany od roku 1999	42
3.7	Směřování strany od roku 2006	44
3.8	Strana od roku 2009	45
3.9	Situace ve straně od roku 2019 až po současnost	47
3.9.1	Oslavy 100. výročí strany	48
4	ZLÍN	49
4.1	Původ názvu	49
4.2	Historie Zlína před vznikem ČSL	49
4.3	Zlín po založení ČSL	52
4.3.1	Obecní volby v roce 1919	52
4.3.2	Obecní volby v roce 1923	54
4.3.3	Obecní volby v roce 1927	54
4.3.4	Obecní volby v roce 1931	55
4.3.5	Obecní volby v roce 1938	55
4.3.6	Situace za okupace	56
4.3.7	Obecní volby v roce 1946	57
4.3.8	Nadvláda komunismu	57
4.4	KDU-ČSL ve Zlíně	58
4.4.1	Komunální volby v roce 1990	58
4.4.2	Komunální volby v roce 1994	60
4.4.3	Komunální volby v roce 1998	61
4.4.4	Komunální volby v roce 2002	62
4.4.5	Komunální volby v roce 2006	63
4.4.6	Komunální volby v roce 2010	63
4.4.7	Komunální volby v roce 2014	65
4.4.8	Komunální volby v roce 2018	66
5	UHERSKÉ HRADIŠTĚ	67
5.1	Původ názvu	67
5.2	Historie města před vznikem ČSL	68

5.3	Uherské Hradiště po založení ČSL	70
5.3.1	Obecní volby v roce 1919	70
5.3.2	Obecní volby v roce 1923	72
5.3.3	Obecní volby v roce 1928	72
5.3.4	Obecní volby v roce 1932	73
5.3.5	Situace za okupace	73
5.4	KDU-ČSL v Uherském Hradišti	75
5.4.1	Komunální volby v roce 1990	76
5.4.2	Komunální volby v roce 1994	76
5.4.3	Komunální volby v roce 1998	77
5.4.4	Komunální volby v roce 2002	77
5.4.5	Komunální volby v roce 2006	78
5.4.6	Komunální volby v roce 2010	78
5.4.7	Komunální volby v roce 2014	78
5.4.8	Komunální volby v roce 2018	79
6	KROMĚŘÍŽ	81
6.1	Původ názvu	81
6.2	Historie města před vznikem ČSL	81
6.3	Kroměříž po založení ČSL	84
6.3.1	Obecní volby v roce 1919	84
6.3.2	Obecní volby v roce 1923	84
6.3.3	Obecní volby v roce 1927	85
6.3.4	Obecní volby v roce 1932	85
6.3.5	Situace za okupace	86
6.4	KDU-ČSL v Kroměříži	87
6.4.1	Komunální volby v roce 1990	87
6.4.2	Komunální volby v roce 1994	87
6.4.3	Komunální volby v roce 1998	88
6.4.4	Komunální volby v roce 2002	88
6.4.5	Komunální volby v roce 2006	88
6.4.6	Komunální volby v roce 2010	89
6.4.7	Komunální volby v roce 2014	90

6.4.8	Komunální volby v roce 2018	91
7	PRAKTICKÁ ČÁST	93
7.1	Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách.....	93
7.1.1	Výsledky komunálních voleb v roce 1990	93
7.1.2	Výsledky komunálních voleb v roce 1994	94
7.1.3	Výsledky komunálních voleb v roce 1998	95
7.1.4	Výsledky komunálních voleb v roce 2002	95
7.1.5	Výsledky komunálních voleb v roce 2006	96
7.1.6	Výsledky komunálních voleb v roce 2010	96
7.1.7	Výsledky komunálních voleb v roce 2014	97
7.1.8	Výsledky komunálních voleb v roce 2018	97
7.1.9	Vývoj KDU-ČSL na Zlínsku	98
7.1.10	Průměrný počet získaných mandátů v komunálních volbách.....	99
7.2	Shrnutí výzkumu	100
	ZÁVĚR	102
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	104
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ.....	114
	SEZNAM TABULEK.....	116
	SEZNAM GRAFŮ.....	116
	ANOTACE	117

ÚVOD

Ve své práci se zaměřím na vývoj politické strany KDU-ČSL, konkrétně na její působnost v rámci geografické oblasti Zlínska. Tuto oblast jsem rozdělila na tři výzkumné oblasti – Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště. Zvolená města patří mezi bývalá okresní centra, což umocňuje jejich vliv a důležitost a dělá je tudíž komplexně vhodnými vzorky pro můj výzkum a porovnání. Strana KDU-ČSL má zde více než stoletou tradici a její politická působnost je tedy poměrně významná.

Cílem práce je popsat vývoj KDU-ČSL zejména podle výsledků v obecních volbách v oblasti Zlína, Kroměříže a Uherského Hradiště a následně porovnat vývoj této politické strany v daných městech. Na základě počtu získaných mandátů v městských zastupitelstvech v komunálních volbách očekávám, že vývoj KDU-ČSL v Uherském Hradišti a Kroměříži bude kopírovat křivku vývoje KDU-ČSL u statutárního města Zlín. Hlavní hypotézou mé práce bude ověření, zda nabyla KDU-ČSL největšího vlivu v městském zastupitelstvu města Zlína, a to z hlediska získaného počtu mandátů v porovnání s dalšími dvěma zkoumanými městy. V hlavní hypotéze výzkumu zohledňuji rovněž socioekonomický a společenský vliv strany KDU-ČSL dle získaného počtu mandátů v městském zastupitelstvu. Má hypotéza se váže na období po pádu komunistického režimu a zároveň na období po ustanovení strany se současným názvem KDU-ČSL (čili od roku 1992). První komunální volby po pádu režimu se uskutečnily v roce 1990 a strana v nich kandidovala ještě jako ČSL, proto jsem se rozhodla i tento rok do svého výzkumu zařadit.

V práci se nejprve zaměřím na stranu KDU-ČSL, její historický vývoj a politický předvoj v rámci celé naší země a vybraných měst. Budu se zabývat programovými cíli strany, členstvím ve straně a organizační strukturou. Vymezím také pojem volby a nastíním vývoj samosprávy v českých zemích od roku 1919.

V praktické části práce se budu snažit výše zmíněné hypotézy potvrdit, anebo vyvrátit. Budu porovnávat získané počty mandátů do městských zastupitelstev na základě výsledků komunálních voleb v letech 1990–2018. Komparovat budu tedy konkrétně počet získaných mandátů v komunálních volbách ve Zlíně, Uherském Hradišti a Kroměříži. Výsledky komunálních voleb po roce 1990 jsem získala z portálu Českého statistického úřadu.

1 KDU-ČSL

Název strany KDU-ČSL vychází z počátečních písmen slov Křesťanská a demokratická unie a z Československé strany lidové. V roce 1992 došlo k přejmenování strany, kdy se k Československé straně lidové (ČSL) přidala Křesťanská a demokratická unie (KDU), čímž vznikla dnešní KDU-ČSL.¹

V preambuli strany se KDU-ČSL profiluje jako politická strana, jež byla založena na dobrovolném společenství občanů, kteří se účastní společenského a politického života ve své obci, kraji a ve státě. Vychází z odkazu evropské kultury a z tradic křesťanskodemokratických a křesťanskosociálních stran a hnutí nejen u nás ale i ve světě. Rozvíjí humanitní a demokratické tradice naší společnosti a usiluje o uplatňování konzervativních hodnot v politické oblasti. Jedná se o křesťanskodemokratickou konzervativní stranu, jejíž základy byly položeny na křesťanských hodnotách a principech.²

Z hlediska ustanovení se jedná o politickou stranu ve smyslu znění zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Působí na území České republiky. Své sídlo má v Praze v Paláci Charistas na Karlově náměstí, konkrétně poté Palác Charistas, Karlovo náměstí 317/5, 128 00 Praha 2.³

„Demokracie je pro nás systémem vlády občanů prostřednictvím volených zástupců, nikoli vládou jednotlivců a firem uskutečňovanou prostřednictvím politiků a stran. Politika je pro nás služba bližním, nikoli zdroj obohacení některých vyvolených na úkor ostatních. Odmítáme propojení byznysu a politiky. Politická strana je pro nás společenstvím lidí, kteří se dobrovolně a nezištně chtějí podílet na budování našich obcí, regionů a této země, kteří usilují o její demokratickou, svobodnou a sociálně soudržnou společnost zachovávající ty nejlepší evropské tradice křesťanské civilizace a kultury. Jsme stranou středopravou se silným sociálním akcentem.“⁴ Strana se dále profiluje tím, že v řešení politických otázek dbá na lidskou důstojnost, osobní zodpovědnost, šetrnost, hospodárnost, subsidiaritu, svobodu

¹ KDU-ČSL. *Kdo jsme*. [online]. Copyright © 1997. [cit. 2020-03-02] Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/kdo-jsme>

² KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 1.

³ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 1.

⁴ KDU-ČSL. *Kdo jsme*. [online]. Copyright © 1997. [cit. 2020-03-02] Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/kdo-jsme>

a solidaritu. Sociální mír považuje za zásadní evropskou hodnotu a rovněž jako prevenci sociálních nepokojů, které v minulém století vedly k nástupu nacismu a komunismu.⁵

1.1 Programové cíle strany

KDU-ČSL je politická strana, která usiluje o uplatňování křesťanských a konzervativních hodnot ve společnosti státu. Východiska pro řešení politických problémů shledává v křesťanské sociální etice. Rodinu bere jako společenství muže, ženy a dětí, přičemž ji považuje za základní podmínku života společnosti a státu. Rodina tady není pro společnost a stát, ale naopak společnost a stát jsou tady pro ni. KDU-ČSL dále prosazuje právní stát a parlamentní demokracii, ve které je každý člověk odpovědný sám za sebe a svou rodinu a je spoluzodpovědný za svou obec a zemi, v níž žije. Klade důraz na iniciativu člověka, svobodnou názorovou diskusi, sebeorganizaci společnosti a široké zapojení občanů do rozhodovacích procesů. Prosazuje sociálně tržní hospodářství, fungování svobodného trhu je pro stranu nemyslitelné bez pevného právního rámce a potřebného ohledu k těm, kteří zůstávají na okraji společnosti.⁶

1.1.1 Členství v KDU-ČSL

Členem strany může být občan ČR starší 18 let, který není členem jiné politické strany nebo hnutí. Člen je přijat na základě podání přihlášky do KDU-ČSL a prohlášení s podpisem, že nebyl členem Lidových milicí, Státní bezpečnosti nebo spolupracovníkem státní Bezpečnosti. Prohlášení není požadováno po občanech narozených po 17.11. 1971. Přihlášku je možné podat členovi výboru místní organizace, kde chce uchazeč působit nebo prostřednictvím okresní nebo krajské kanceláře strany. Do roku 1995 vyžadovala ještě KDU-ČSL k přijetí také doporučení dvou členů strany. Pokud není dále stanoveno jinak, rozhoduje o přijetí člena výbor místní organizace, ve které chce uchazeč působit. V případě, že místní výbor neučiní rozhodnutí do 3 měsíců od podání přihlášky, rozhoduje o přijetí nového člena okresní výbor. V případě, že je přihláška o členství do KDU-ČSL zamítnuta, občanovi musí být tato informace sdělena písemně. Uchazeč se v případě zamítnutí může odvolat

⁵ KDU-ČSL. *Kdo jsme*. [online]. Copyright © 1997. [cit. 2020-03-02] Dostupné z: <https://www.kdu.cz/onas/kdo-jsme>

⁶ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 1.

k celostátnímu rozhodčímu sboru a to do 15 dnů od doručení sdělení. Právo na odvolání zavedla KDU-ČSL jako jedna z prvních stran již v roce 1991.⁷

KDU-ČSL je stranou s letitou tradicí. „*Hrdost řádových členů na to, že jsou lidovci stejně jako otec a jeho otec, je zárukou zvláštní soudružnosti, která v mladších stranách může vznikat jen stěží.*“⁸

Členové strany mají vysokou míru religiozity. Více než 95 % členů se hlásí k římskokatolické církvi. Více než 85 % členů navštěvuje bohoslužby jednou nebo vícekrát týdně. 1 % nenavštěvuje bohoslužby vůbec. „*KDU-ČSL se v žádném období své existence neprofilovala přímo jako konfesní politická strana, přesto lze konstatovat, že vliv konfese na činnost strany bude významný a je zprostředkováván nikoliv pomocí institucionálního zakotvení, ale prostřednictvím individuálních hodnotových postojů jednotlivých členů a programového vybavení strany.*“⁹

1.1.2 Práva a povinnosti členů

Členstvím, právy a povinnosti se zabývá § 3 stanov strany. Mezi práva členů KDU-ČSL patří jednání na výroční členské schůzi a členských schůzích. Členové mají volit a být voleni do funkcí ve straně, být informováni o přijatých usneseních orgánů strany, svobodně se vyjadřovat a obhajovat své názory a předávat je k rozhodnutí voleným orgánům strany. Pokud dojde ke sporu, právem členů je odvolat se k celostátnímu rozhodčímu sboru strany. K právům členů strany také patří předkládat všem stranickým orgánům náměty, stížnosti a připomínky. V případě, že se rozhoduje o činnosti nebo chování člena, jeho právem je účastnit se zasedání stranických orgánů.¹⁰

Člen je povinen dle § 6 stanov KDU-ČSL prosazovat cíle strany a podílet se na plnění programů strany, řídit se stanovami a vnitrostranickými normami. Dále je člen povinen plnit usnesení a rozhodnutí stranických orgánů, plnit převzaté úkoly a nést z ně zodpovědnost. K povinnostem členů patří také platit stanovené členské příspěvky.¹¹

⁷ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 1–2.

⁸ LUX, J. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm žijeme*. Praha: Duel, 1998, s. 10.

⁹ LINEK, L, PECHÁČEK, Š. *Základní charakteristiky členské základy KDU-ČSL*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 22.

¹⁰ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 1.

¹¹ Tamtéž, s. 3.

1.1.3 Zánik, pozastavení členství a znovupřijetí

Členství může zaniknout na základě § 4 stanov strany několika způsoby. Jednou z možností je písemné prohlášení člena KDU-ČSL o vystoupení ze strany, které podává orgánu strany, kde je členem. Dále může členství zaniknout vstupem do jiné politické strany nebo do hnutí, přijetím kandidatury na kandidátce jiné volební strany bez souhlasu příslušného výboru. Pokud není zaplacen členský příspěvek do 31.12. daného kalendářního roku, členství automaticky zaniká. V případě, že prohlášení o členství v Lidových milicích, Státní bezpečnosti nebo spolupráci se Státní bezpečností, které bylo součástí přihlášky pro uchazeče narozené po 17.11. 1971, nebylo pravdivé, členství zaniká. Členství zaniká také smrtí člena strany.¹²

Členství je možno také pozastavit. Na základě písemného oznámení člena, které bylo doručeno příslušné organizaci a orgánům strany, je členství pozastaveno ode dne doručení písemného oznámení místní organizaci. Členství může být pozastaveno také z důvodu stranického trestu.¹³

K opětovnému přijetí člena KDU-ČSL je možno přistoupit jen na základě písemné žádosti. Žádost je třeba zaslat krajskému výboru, jenž si před rozhodnutím žádosti vyžádá vyjádření místní a okresní organizace strany, v jejichž obvodu byl někdejší člen strany organizován.¹⁴

1.1.4 Stranický trest a odměna

Mezi stranické tresty patří dle § 8 stanov strany pozastavení výkonu funkce, zbavení funkce, pozastavení členství, odebrání čestného členství, odebrání zasloužilého členství a vyloučení ze strany. O stranickém trestu rozhoduje krajský nebo celostátní výbor, celostátní konference a sjezd strany. K přijetí rozhodnutí je nutná dvoutřetinová většina všech členů orgánu. Před uložením stranického trestu musí být člen pozván na jednání orgánu, který o uložení trestu rozhoduje. Rozhodnutí o stranickém trestu musí být vydáno písemně a doručeno členovi do 30 dnů od jednání daného orgánu. Člen má právo se do 15 dnů od doručení odvolat k celostátnímu dozorčímu sboru, který učiní rozhodnutí do 30 dnů.¹⁵

¹² KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 2.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž, s.3–4.

Člen může být vyloučen ze strany za hrubé porušení stanov, za soustavné zanedbávání základních členských povinností, za hrubé a zaviněné porušení povinností při hospodaření s majetkem strany, za spáchání úmyslného trestného činu, za který byl pravomocně odsouzen, za zneužití stranické nebo veřejné funkce či za opakované jednání, které poškozují stranu samotnou.¹⁶

Ke stranickým odměnám dle § 7 stanov strany patří čestné členství, čestná funkce a zasloužilé členství. Stranické odměny jsou udělovány vyššími stranickými orgány na návrh nižších orgánů strany. Zasloužilý člen je osvobozen od povinnosti platit členské příspěvky.¹⁷

1.2 Organizační struktura a orgány KDU-ČSL

Organizační strukturu podle § 9 stanov strany tvoří celostátní, krajské, okresní, místní nebo městské organizace. Celostátní organizace je nadřazena zbylým organizacím. Celostátní organizace sdružuje všechny krajské organizace, které působí v hranicích vyšších územních samosprávních celků a sdružují všechny místní a okresní organizace KDU-ČSL na území dané oblasti. Okresní organizace působí zpravidla v hranicích okresu a je tvořena všemi místními organizacemi a členy KDU-ČSL v daném okrese. Existují výjimky, jež musí schválit příslušný krajský výbor. Místní organizace by se daly charakterizovat jako základní organizační jednotky strany. Musí je tvořit minimálně 3 členové, z nichž má alespoň jeden trvalý pobyt v jejím územním obvodu. Místní organizace vznikají rozhodnutím ustavující schůze na základě předchozího souhlasu příslušného okresního výboru.¹⁸

Může dojít k odchylkám od organizačního členění strany, a to v případě jsou-li tyto odchylky účelné a byly schváleny příslušným krajským výborem. „*V Brně, Plzni a Ostravě má městská organizace postavení okresní organizace a místní organizace působí na území městských částí či obvodů.*“¹⁹

V rámci strany mohou být ustanovena profesní, zájmová nebo regionální sdružení či kluby. Sdružení či kluby musí být v souladu se základními stranickými dokumenty, které schvalují příslušné výbory strany. Pokud nejsou v souladu se stranickými dokumenty nebo

¹⁶KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 4.

¹⁷ Tamtéž, s. 3.

¹⁸ Tamtéž, s. 4.

¹⁹ Tamtéž, s. 5.

se odvolávají nepatřičně na spojení se stranou KDU-ČSL, může být jejich činnost pozastavena nebo může dojít k jejich rozpuštění.²⁰

K orgánům celostátní organizace KDU-ČSL patří sjezd, celostátní konference a výbor, předsednictvo strany, celostátní rozhodčí sbor a celostátní revizní komise. Mezi orgány okresní organizace strany patří okresní konference, okresní výbor, okresní předsednictvo, okresní revizní komise. Orgány místní organizace strany jsou výroční členská schůze, členská schůze a výbor místí organizace.²¹

Ke statutárnímu orgánu strany patří předsednictvo strany. Pokud není ustanoveno jinak, tak jménem strany jedná předseda a místopředseda strany. Podpisové právo za stranu má předseda, místopředseda strany nebo pověřený člen celostátního výboru. Generální sekretář strany má podpisové právo za stranu v pracovněprávních záležitostech. K právním úkonům může také předseda nebo generální sekretář zmocnit i jiné zaměstnance strany.²²

Za přítomnosti nadpoloviční většiny všech členů nebo delegátů, pokud však není ustanoveno jinak, se usnáší orgány strany. K přijetí usnesení je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny všech přítomných členů nebo delegátů. Schválený jednací a volební řád podrobně upravuje jednání sjezdu a konferencí. Pokud se volí předseda a místopředseda příslušných orgánů, hlasování je tajné. Pokud stanovy neustanovily jinak, nezvolení kandidáti se podle pořadí hlasů stávají náhradníky členů nebo delegátů všech orgánů strany.²³

1.2.1 Sjezd

Vrcholným orgánem strany dle § 13 stanov je sjezd, který je svoláván na základě usnesení celostátní konference předsedou strany. Sjezd se koná jednou nebo dvakrát za dva roky, vždy nejpozději do konce druhého kalendářního roku následujícího po roku konání posledního sjezdu. Celostátní konference určuje čas, místo konání sjezdu a program. Mimořádný sjezd strany musí být svolán na základě usnesení celostátní konference nebo na návrh okresních organizací, jež reprezentují minimálně 1/3 členské základny, a to nejpozději do 90 dnů od podání návrhu. Usnesení o svolání nebo návrh mimořádného sjezdu musí obsahovat body programu, které má mimořádný sjezd projednávat.²⁴

²⁰ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 5.

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž, s. 6.

²⁴ Tamtéž.

Sjezd projednává zprávu předsedy strany, zprávu o činnosti klubu poslanců a klubu senátorů, finanční zprávu, návrhy podané na sjezdu, které se týkají politiky, organizace nebo financování strany. Sjezd KDU-ČSL určuje základní směr politiky strany v dalším období. Třipětinovou většinou má sjezd právo rozhodovat o sloučení, rozdělení nebo zrušení strany, o způsobu naložení s majetkovým zůstatkem, který vyplyne z likvidace majetku strany, pokud dojde ke zrušení strany. Sjezd dále může volit nebo odvolávat. Odvolat může předsedu, prvního místopředsedu a až čtyři další místopředsedy strany, členy a náhradníky celostátní revizní komise nebo celostátního rozhodčího sboru. Sjezd schvaluje členy a náhradníky celostátní konference, zástupce krajských organizací nebo náhradníky celostátního výboru. Sjezd také schvaluje program strany, stanovy strany a případně změny stanov.²⁵

Poslední sjezd strany, a to mimořádný sjezd, se konal 25. 1. 2020. Místem konání se stal hotel Ambassador v Praze na Václavském náměstí. Předseda a další členové předsednictva odstoupili. Cílem sjezdu bylo zvolit nového předsedu a předsednictvo. Novým předsedou strany se stal Ing. Marian Jurečka, první místopředsedkyní se stala Šárka Jelínková. Mezi další místopředsedy patří Ing. Jan Bartošek, Mgr. Ondřej Benešík, Mgr. Petr Hladík, Mgr. Tomáš Zdechovský a Ing. Petr Šilar. Generálním sekretářem byl zvolen Mgr. Pavel Hořava.²⁶

1.2.2 Předsednictvo strany

Předsednictvo strany se schází podle § 16 stanov strany dle potřeby, zpravidla je to však jednou týdně. Je složeno z předsedy strany, všech místopředsedů strany, generálního sekretáře, zástupce klubu poslanců a zástupce klubu senátorů. Pokud při hlasování dojde k nerovnosti, rozhodne hlas předsedy. Předsednictvo strany projednává aktuální politické otázky, koordinuje činnosti klubu poslanců, klubu senátorů a členů vlády. Ukládá předsedovi, místopředsedům, generálnímu sekretáři a dalším funkcionářům strany úkoly. Dále také předkládá celostátnímu výboru návrh ročního rozpočtu a roční účetní uzávěrky. Jmenuje a odvolává generální kancléře a předsedy odborných komisí na základě návrhu předsedy strany nebo na doporučení celostátního výboru.²⁷

²⁵ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 7.

²⁶ KDU-ČSL. *Sledujte online přenos z mimořádného sjezdu KDU-ČSL*. [online]. Copyright © 1997. [cit 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/aktualne/sjezd-kdu-csl-2020/psany-online-prenos/sledujte-mimoradny-sjezd-kdu-csl>

²⁷ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*, Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 7–8.

Předseda strany stojí v čele celé KDU-ČSL. Podle § 24 stanov strany svolává předsednictvo strany, celostátní výbor, celostátní konferenci, kterým předsedá. Má právo účastnit se všech zasedání orgánů celé strany. V případě, že není členem příslušného orgánu, má poradní hlas. K právům předsedy patří činit veškerá opatření, jež neodporují stanovám a zdají se mu nezbytná. Navrhuje také jmenování a odvolání generálního sekretáře strany.²⁸ V roce 1992 v čele strany stanul Josef Lux, který byl v čele strany v době, kdy se u nás tvořil politický systém. Od roku 1998 byl předsedou strany Jan Kasal, jenž byl roku 2001 vystřídán Cyrilem Svobodou. O dva roky později se stal předsedou strany Miroslav Kalousek, aktuální člen strany TOP09, jejímž je i zakladatelem a bývalým předsedou. Miroslava Kalouska na postu předsedy KDU-ČSL vystřídal v roce 2006 Jiří Čunek, aktuální senátor a hejtman Zlínského kraje. V roce 2009 se na post předsedy vrátil zpět Cyril Svoboda, který byl předsedou strany pouze rok a v roce 2010 byl vystřídán Pavlem Bělobrádkem. Pavel Bělobrádek byl zároveň místopředsedou tehdejší Sobotkovy vlády. V roce 2019 se předsedou strany stal Marek Výborný, který byl v lednu roku 2020 na mimořádném sjezdu nahrazen Marianem Jurečkou.²⁹

První místopředseda strany podle § 25 stanov strany zastupuje v době nepřítomnosti předsedu strany. Náplň působnosti určuje celostátní výbor. Povinností místopředsedů je účastnit se všech zasedání orgánů strany. Pokud nejsou členem příslušného orgánu, mají poradní hlas.³⁰

Generální sekretář je podle § 26 stanov KDU-ČSL zaměstnancem strany, který nesmí vykonávat žádnou další placenou funkci ve straně, státní správě nebo samosprávě. Může jím být pouze člen strany. Generálnímu sekretáři jsou podřízeni všichni zaměstnanci strany. Naplní jeho práce je řízení činností ústřední kanceláře strany a aparátu strany, zajišťování realizace usnesení sjezdu, celostátní konference, celostátního výboru a předsednictva strany, odpovídá za programovou náplň aparátu strany, účastní se zasedání všech orgánů strany. Dále uzavírá a rozvazuje pracovní poměr se zaměstnanci ústřední kanceláře, a to s písemným souhlasem příslušného předsedy, rovněž tak činí i na návrh poslaneckých klubů. Vydává vnitrostátní normy, tj. směrnice, řády, pokyny apod.³¹ Aktuálně je od ledna roku 2020 generálním sekretářem Pavel Hořava. Jeho předchůdcem byl Jiří Stodůlka.³²

²⁸ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 14.

²⁹ KDU-ČSL. *Historie*. [online]. Copyright © 1997 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

³⁰ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*, Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 14.

³¹ Tamtéž, s. 15.

³² KDU-ČSL – *Předsednictvo*. [online]. Copyright © 1997 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/nasi-lide/predsednictvo>

1.2.3 Celostátní výbor

Celostátní výbor je podle § 17 stanov strany výkonným orgánem strany, který se schází podle potřeby minimálně desetkrát ročně. Tvoří ho předsednictvo strany, členové vlády, hejtmani krajů nebo jejich náměstci, předseda národní delegace KDU-ČSL v Evropském parlamentu a zástupci krajských organizací, kteří byli voleni na krajských konferencích dle stanov a schválení sjezdem. Pokud má strana předsedu nebo místopředsedu Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR, jsou tyto osoby rovněž součástí Celostátního výboru.³³

Celostátní výbor schvaluje návrh ročního rozpočtu, roční uzávěrku strany, je oprávněn provádět v průběhu roku rozpočtová opatření, které podléhají schválení nejbližšího zasedání celostátní konference. Projednává zásadní politické otázky. Ukládá úkoly předsedovi strany, generálnímu sekretáři, případně dalším funkcionářům strany. Schvaluje mzdový předpis, organizační a pracovní řád. Rovněž může na návrh předsedy strany doporučit předsednictvu strany jmenování a odvolání generálního sekretáře. Celostátní výbor rovněž rozhoduje o pořádní na kandidátních listinách do Poslanecké sněmovny nebo do Senátu na základě výsledků primárních voleb a uzavřených koaličních dohod. Pokud udělá celostátní výbor změnu v kandidátních listinách, musí ji zdůvodnit a projednat s krajskými výbory. Realizuje volební a povolební koalici.³⁴

1.2.4 Celostátní konference

Celostátní konference patří k nejvyšším orgánům strany mezi sjezdy. Podle § 18 stanov strany se schází podle potřeby nejméně dvakrát do roka. Tvoří ji celostátní výbor strany, zástupci krajských organizací volení na krajských konferencích a schválení sjezdem, poslanci, senátoři Parlamentu ČR a poslanci Evropského parlamentu, jež jsou členové strany. Celostátní konference má všeobecnou působnost a odpovědnost za činnost strany. Rozhoduje o svolání sjezdu, navrhuje jeho program a připravuje ho. Předkládá zprávu o politické, organizační a finanční činnosti strany, zprávu o plnění usnesení sjezdu a o vyřízení všech návrhů vzešlých na sjezdu a přidělených sjezdem k vyřízení.³⁵

Mezi úkony celostátní konference patří schválení rozpočtu a roční uzávěrky, schválení kandidáta na úřad prezidenta republiky, zřízení a ukončení činnosti odborných komisí či určení

³³KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*, Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 8.

³⁴Tamtéž.

³⁵Tamtéž, s. 9.

klíče pro volbu členů celostátní konference na krajských konferencích. Dále schvaluje jednací, volební, příspěvkový, nominační a rozhodčí řád, statut celostátního rozhodčího sboru a celostátní revizní komise a směrnici pro hospodaření a účtování v KDU-ČSL. Celostátní konference má právo účastnit se předseda celostátního rozpočtového sboru, předseda celostátní revizní komise a krajské tajemníci. Ti mají v takovém případě poradní hlas.³⁶

1.2.5 Krajské orgány strany

Krajský výbor je nejvyšším orgánem strany v kraji mezi krajskými konferencemi. Podle § 19 stanov strany se schází podle potřeby minimálně čtyřikrát ročně. Tvoří ho krajské předsednictvo, krajský předsedy, místopředsedové, členové voleni krajskou konferencí a členové klubu krajských zastupitelů, kteří jsou členové strany. Krajský výbor řídí, kontroluje a koordinuje činnost všech organizačních složek v kraji, svolává krajskou konferenci a pověřuje krajské předsednictvo jejím zajištěním. Sestavuje kandidátní listiny pro volby do zastupitelstev krajů na základě výsledků primárních voleb. Zajišťuje tok informací mezi ústředním strany a krajem, řeší politické otázky ve vztahu k orgánům státní správy a samosprávy v kraji. V neposlední řadě realizuje volební a povolební koalice na krajské úrovni.³⁷

Krajská konference je nejvyšším orgánem krajské organizace. Krajskou konferenci svolává krajský výbor jednou za dva roky, a to nejpozději do konce druhého kalendářního roku následujícího roku po konání poslední krajské konference. Může být svolána také v případě, požádá-li o ni písemnou formou nejméně 1/3 delegátů krajské konference nebo nejméně 1/3 místních organizací příslušné krajské organizace. S právem hlasování se krajské konference účastní členové celostátní konference z kraje, členové krajského výboru a delegáti.³⁸

K záležitostem, které krajská konference projednává, patří zpráva předsedy krajského výboru, zpráva o činnosti klubu zastupitelů krajů, finanční zpráva, případně vzešlé návrhy na konferenci. Dále hodnotí dosavadní činnost a stanovuje základní politické úkoly krajské organizace na další období a určuje způsob jejich plnění. Stanovuje počet místopředsedů, dalších členů krajského předsednictva a celkový počet členů krajského výboru volený krajskou konferencí. Volí a odvolává předsedu a místopředsedu krajské organizace, členy krajského

³⁶ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 9.

³⁷ Tamtéž, s 10.

³⁸ Tamtéž.

předsednictva a další členy krajského výboru. Volí si své zástupce a náhradníky do celostátní konference a celostátního výboru.³⁹

Krajské předsednictvo je výkonný orgán krajského výboru, který se schází dle potřeby, zpravidla jednou měsíčně. Skládá se z předsedy, místopředsedů, krajského tajemníka, až tří členů volených krajskou konferencí a předsedy klubu členů zastupitelstva v případě, že je členem strany. Krajské předsednictvo je hlavním představitelem strany v kraji a zodpovídá za činnost strany v regionu. V období mezi zasednutím krajského výboru zajišťuje, koordinuje a kontroluje plnění úkolů uložených krajským výborem a vyššími stranickými orgány v krajské organizaci. Přípravuje a svolává krajský výbor, podává zprávu o své činnosti a případné politické otázky řeší operativně.⁴⁰

1.2.6 Místní orgány strany

Nejvyšším orgánem místní organizace je podle § 21 Stanov strany výroční členská schůze, která se schází minimálně jednou za rok, a to vždy před uplynutím funkčního období nebo požádá-li o to nejméně 1/3 členů místní organizace. Výroční členská schůze projednává zprávu předsedy o činnosti výboru místní organizace, hodnotí výsledky stranické činnosti za uplynulé období nebo jedná kupříkladu o úkolech místní organizace pro další období. Členská schůze se schází podle potřeby, zpravidla minimálně dvakrát ročně. Hodnotí činnost výboru místní organizace, může zvolit předsedu nebo další funkcionáře, kteří jsou jinak voleni výroční členskou schůzí. Výbor místní organizace se schází podle potřeby, avšak musí být minimálně tříčlenný a skládat se z předsedy, místopředsedy, případně místopředsedů a dalších členů místního výboru a zastupitelů, kteří jsou zároveň i členy strany. Místní výbor připravuje a svolává výroční členskou schůzi, přijímá členy strany, sestavuje kandidátní listiny do místního zastupitelstva, projednává usnesení vyšších stranických orgánů nebo realizuje volební a povolební koalice na místní úrovni. Místní organizace může mít i dílčí organizace, jež působí v části obce, vše v tom případě závisí na struktuře a velikosti obce či na povaze členské základny.⁴¹

Výroční členská schůze nebo členská schůze je usnášeníschopná za přítomnosti nadpoloviční většiny členů. Pokud není přítomna nadpoloviční většina po půl hodině trvání

³⁹ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 10.

⁴⁰ Tamtéž, s. 10–11.

⁴¹ Tamtéž, s. 12–13.

schůze, je schůze schopna usnášení alespoň za přítomnosti 1/5 členů místní organizace. Pokud není přítomna ani 1/5 členů, musí přijmout místní organizace usnesení a provést volby. Výroční schůze se poté opakuje v termínu, který určí výbor místní organizace.⁴²

1.2.7 Revizní komise

KDU-ČSL sdružuje podle § 32 Stanov strany celostátní revizní komisi, krajské a okresní revizní komise, jejichž úkolem je kontrolovat finanční, hospodářskou a správní činnost strany. Předsedové, členové a náhradníci revizních komisí mají zakázáno vykonávat další funkci ve straně na stejné nebo na vyšší úrovni a nemohou být ani zaměstnanci jiné strany. Celostátní revizní komise se řídí statutem, který schvaluje celostátní konference. Předseda celostátní revizní komise má poradní hlas při účasti na zasedání celostátní konference. Podává zde zprávu o své činnosti a předkládá ke schválení potřebné návrhy a opatření. Zprávu o činnosti předkládá také sjezdu.⁴³

1.2.8 Celostátní rozhodčí sbor

Strana KDU-ČSL zřizuje podle § 33 Stanov strany celostátní rozhodčí sbor. Na sjezdu volí a odvolává předsedu celostátního rozhodčího sboru a další čtyři členy včetně stejného počtu náhradníků. Předsedou celostátního rozhodčího sboru může být pouze osoba, člen strany, jenž má ukončené právnické vzdělání. Předseda a členové celostátního rozhodčího výboru nemohou být zaměstnanci strany nebo členy celostátní konference. Celostátní rozhodčí sbor rozhoduje o sporech mezi členy strany, orgány a jednotlivými články strany. Funguje jako odvolací orgán strany a jeho rozhodnutí je konečné. Ve svých činnostech se řídí rozhodčím řádem a statutem, který schvaluje celostátní konference. Předseda celostátního rozhodčího sboru podává zprávu o činnosti celostátní konferenci a sjezdu, stejně jako tomu je i u revizní komise.⁴⁴

⁴² KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 13.

⁴³ Tamtéž, s. 17.

⁴⁴ Tamtéž, s. 17–18.

2 VOLBY

K nejběžnější participaci občana je jeho účast ve volbách. Občan má možnost svobodného výběru mezi politickými alternativami. Základním principem demokracie jsou svobodné a pravidelně pořádané volby, jež umožňují pokojnou změnu vlády a řešení politických konfliktů, určují reprezentaci, zjišťují aktuální rozložení politických sil ve společnosti, zahrnují zpětnou vazbu pro politiky i občany, vyjadřují mínění voličů a posilují občanské vědomí. Volby jsou v moderních demokraciích nástrojem výběru politických představitelů a jedním z rozměrů naplňování lidských práv. K základním znakům voleb patří, že jsou svobodné, všeobecné, rovné, přímé a tajné. U svobodných voleb má mít volič svobodný výběr mezi politickými subjekty a musí mít možnost volit svobodně a bez nátlaku. Ke všeobecným volbám se vztahuje aktivní a pasivní volební právo. Občan má právo po dovršení dané věkové hranice, bez ohledu na pohlaví, národnost, rasovou či politické přesvědčení, volit a být volen. Všechny hlasy voličů mají stejnou váhu a platnost. Voliči přímo hlasují pro politické subjekty nebo pro jednotlivé kandidáty. Tajné volby jsou charakterizovány tím, že volič svoji politickou vůli a přízeň dává určitému politickému subjektu bez jakékoliv kontroly hlasování.⁴⁵

2.1 Volební systém

Volební systém je ústavou nebo zákonem stanovený způsob voleb do zastupitelských orgánů. Existují dva základní typy volebních systémů, a těmi jsou většinový a poměrný volební systém. Oba tyto systémy mají své výhody i nevýhody. V České republice je každá z komor parlamentu volena odlišným systémem.⁴⁶

2.1.1 Většinový volební systém

Při většinovém neboli majoritním volebním systému je zvolen pouze jediný kandidát, který získá v daném volebním obvodu nejvíce hlasů. K výhodám tohoto systému patří, že umožňuje vytvořit snadno parlamentní většinu, protože se do voleného sboru dostane jen několik stran s nejvyšší voličskou podporou. Výsledkem bývají zpravidla stabilní vlády, které jsou tvořeny jednou stranou. K nevýhodám patří, že zvolený parlament nedostatečně

⁴⁵ KLOKOČKA, V. *Politická reprezentace a volby v demokratických systémech*, Praha: Aleko, 1991, s. 19–21.

⁴⁶ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006, s. 49–52.

odráží skutečné rozložení politických sil v zemi, protože nezastupuje společenské menšiny a je nepříznivý pro nově vzniklé strany. Většinovým volebním systémem bývají v ČR voleni senátoři.⁴⁷

2.1.2 Systém poměrného zastoupení

V systému poměrného neboli proporcionálního zastoupení odpovídá rozdělení poslaneckých mandátů v procentu odevzdaných hlasů. Volební obvody jsou více mandátové a jsou jim připraveny kandidátní listiny. K výhodám toho systému patří, že přináší vůli obyvatelstva i jeho menšin do politického systému a umožňuje určit rozložení politických sil. Tento systém ulehčuje vytváření nových politických stran. Mezi nevýhody naopak patří skutečnost, že volič volí kandidátní listiny a politická moc je tak roztržena. Často vzniká koaliční vláda, která není tak stabilní a samotné sepětí poslance s volebním obvodem není tak silné. Aby měl volič možnost ovlivnit výběr kandidátů, bývá tento systém doplněn mechanismem osobních preferencí. Označením kandidáta na kandidátní listině jej může volič posunout na volitelné místo. Systémem poměrného zastoupení bývají u nás voleni poslanci.⁴⁸

2.2 Historie vývoje samosprávy od roku 1919

Po ustanovení samostatného československého státu převzal tzv. recepční zákon kompletní správní systém rakousko-uherské monarchie. Tímto aktem byla zachována právní kontinuita, která byla nezbytná k udržení funkčního systému správy, jenž se následně mohl postupně adaptovat na změněné podmínky nového státu republikánského charakteru. V Československu (ČSR) docházelo zejména ke zpolitizování veřejné správy ve smyslu politického stranictví. Výrazným rysem správy ČSR byla v letech 1918–1938 demokratizace. V roce 1919 probíhaly volby na základě všeobecného, rovného, přímého a tajného hlasovacího práva. V tomto roce bylo také přiznáno volební právo ženám.⁴⁹

Národní výbory byly institucemi, které do konce roku 1918 představovaly významný prvek veřejné správy. Centrální Národní výbor se ustavením nezávislého Československa stal po určitou dobu institucí, která suplovala funkci vlády a parlamentu. Byly v něm zastoupeny

⁴⁷ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006, s. 55–56.

⁴⁸ Tamtéž, s. 58–59.

⁴⁹ HLEDÍKOVÁ, Z. a spol. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu až po současnost*. Praha: NLN, 2007, s. 20–24.

všechny relevantní politické strany podle klíče, který byl dán výsledky voleb do říšské rady z roku 1911. Těžiště činnosti bylo v předsednictvu, které reprezentovalo jeho výkonný orgán a lze jej v podstatě označit za vládu. Plénum Národního výboru fungovalo jako sbor zákonodárný. Začátkem listopadu 1918 zřídil Národní výbor k výkonu nejvyšší státní správy 12 resortních úřadů – ministerstev, čímž došlo k posílení exekutivní složky centrální moci. Počet ministerstev byl postupně zvyšován – do roku 1920 jich bylo již 17. Do 14. listopadu 1918 byl Národní výbor zákonodárným orgánem. Na jeho místo nastoupilo poté Revoluční národní shromáždění (RNS), které zvolilo první vládu v čele s Karlem Kramářem. Den předtím vydal Národní výbor prozatímní ústavu, na jejímž základě mohlo dojít k převzetí zákonodárné moci parlamentem. RNS čítalo celkem 256 poslanců. Od 14. listopadu 1918 přestaly existovat zemské sněmy jako zákonodárné orgány. Kompetence říšských sněmů přešla do působnosti RNS.⁵⁰

Na své první schůzi schválilo RNS republikánskou formu státu. Do čela republiky byl zvolen prezident – Tomáš Garrigue Masaryk, který přijel do Prahy ze zahraničního exilu o měsíc později. RNS vypracovalo ústavu, inspirující se v ústavních listinách Francie a USA, která byla přijata 29. února 1920. Do té doby platila prozatímní ústava. Ústava stanovila, že na území ČSR vykonává moc zákonodárnou Národní shromáždění, jež se skládalo ze dvou komor – poslanecké sněmovny a senátu. Poslanecká sněmovna čítala 300 poslanců, v senátu bylo o polovinu senátorů méně čili 150. Do obou komor se volilo na základě poměrného zastoupení a při dodržení všeobecného, přímého, rovného a tajného hlasovacího práva. Aktivní volební právo do poslanecké sněmovny bylo od dovršení 21. roku života, v senátu touto hranicí bylo 45 let. Volebního právo bylo později omezeno a byli z něj vyloučeni příslušníci branné moci včetně četnictva. Mandát poslanců trval 6 let, u senátorů to bylo let 8. Obě komory parlamentu jednaly odděleně, scházely se pouze při volbě prezidenta republiky.⁵¹

Prezident byl volen Národním shromážděním na 7 let, přičemž na jeho post mohl kandidovat každý volený občan do poslanecké sněmovny starší 35 let. Prezident republiky svolával a rozpouštěl Národní shromáždění, jmenoval a rozpouštěl vládu, zastupoval navenek stát a byl vrchním velitelem ozbrojených sil. Dále mezi jeho kompetence patřilo jmenování vyšších úředníků, soudců nebo univerzitních profesorů. Tomáš Garrigue Masaryk v souvislosti s výkonem prezidentského úřadu konstituoval zvláštní, mimoústavní, politický orgán – tzv. pětku, která byla činná od roku 1920. Ke členům pětky patřili předsedové

⁵⁰KRÁKORA, P. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Olomouc: Pedagogická fakulta, 2017, s. 60–61.

⁵¹Tamtéž, s. 61.

pěti nejvýznamnějších politických stran. Společně s prezidentem koordinovali vládní politiku, předjednávali zákony přijímané v poslanecké sněmovně a projednávali důležité strategické záměry. Pětka se postupem času rozšířila na tzv. osmičku. V pozdějším období ztratila svůj význam a přestala se postupně scházet. Hlavním exekutivním orgánem byla vláda, která měla veškerou vládní a výkonnou moc (mimo tu, jež náležela prezidentovi republiky). Vládu tvořil sbor ministrů, v jejím čele stál předseda a byla odpovědná v poslanecké sněmovně, což platí v podstatě i dnes.⁵²

Politickou správu po roce 1918 mělo na starosti ministerstvo vnitra, které bylo ustanoveno v listopadu 1918. Politická správa na úrovni okresů zůstala zachována, pouze došlo k transformaci hejtmanství na okresní správy politické. V čele okresní správy politické stáli hejtmani. Totéž schéma se uplatňovalo na zemské úrovni – místodržitelství byla v podstatě přejmenována na zemské správy politické s včele s prezidenty. Odlišný byl systém na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Tam vycházeli z předchozího uspořádání správy v rámci uherské koruny. Záhy se objevila idea župního řízení, která měla být tzv. župním zákonem aplikována v celé území, nakonec se tak stalo ale pouze na Slovensku.⁵³

K 1. prosinci 1918 vstoupil v účinnost zákon o organizaci politické správy. Politickými úřady s povšechnou působností se staly v první instanci okresní úřady, v druhé instanci zemské úřady. V čele zemských úřadu stál zemský prezident. Tyto úřady vznikly pro Českou zemi v Praze, pro Moravskoslezskou zemi v Brně, pro Slovenskou zemi v Bratislavě a pro Podkarpatskou Rus v Užhorodě. Funkci komunálních okresních úřadů zajišťovalo v českých zemích statutární město Olomouc, Brno a Praha. V Čechách působilo celkem 103 okresních úřadů, v Moravskoslezské oblasti 45, na Slovensku 79 a 12 v Podkarpatské Rusi. Okresní úřady vykonávaly funkci, která do té doby náležela v českých zemích okresním správám politickým a na Slovensku do jisté míry župám. V období tzv. druhé ČSR od října 1938 do března 1939 bylo odstoupeno pohraničí českých zemí nacistickému Německu a dílčí území ve prospěch Maďarska, čímž došlo ke snížení počtu okresních úřadů.⁵⁴ Po roce 1918 zůstal zachován institut statuárních měst. Významnému postavení se dostalo Praze, jelikož k 1. lednu 1922 vstoupil v platnost zákon o tzv. Velké Praze. S Prahou bylo tímto sloučeno 38 sousedních obcí a osad a její obecní zastupitelstvo čítalo 100 členů. Volilo si primátora, tři jeho náměstky a 24 členů městské rady. Podobně bylo již v roce 1919 vytvořeno tzv. Velké

⁵²KRÁKORA, P. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Olomouc: Pedagogická fakulta, 2017, s. 61.

⁵³Tamtéž, s. 62.

⁵⁴HLEDÍKOVÁ, Z. a spol. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu až po současnost*. Praha: NLN, 2007.

Brno a Velká Olomouc. K dalším statutárním městům patřila Opava a Liberec. Jiná města, tj. Jihlava, Znojmo, Kroměříž, Uherské Hradiště a Frýdek, byla deklasifikována a podrobena obecně platným obecním nařízením.⁵⁵

2.2.1 Protektorát Čechy a Morava

Období nacistické okupace, tj. existence Protektorátu Čechy a Morava, je úsekem od března 1939 do května 1945. 14. října 1939 došlo k okupaci českých zemí. Následně došlo k vyhlášení nezávislého Slovenského státu jako satelitu nacistického Německa. Oblasti na jihu Čech a na jihu Moravy byly integrovány do existujících říšských žup v Rakousku a Bavorsku. Hlučínsko bylo připojeno ke slezské župě, na území severu Čech a Moravy poté vznikla Říšská župa Sudety. Bylo ustanoveno, že zájmy říše bude v protektorátu prezentovat říšský protektor, který disponoval širokými pravomocemi. Podléhal přímo vůdci a potvrzoval členy protektorátní vlády. Územní samospráva byla po vzniku protektorátu ze strany okupační moci celou řadou zásahů regulována. Mnohá okresní zastupitelstva byla rozpuštěna a jejich pravomoc přešla na okresní hejtmany. Někde byli starostové, obecní zastupitelstva i obecní úřady ponechány. Tyto orgány však ztrácely na významu ve prospěch starosty.⁵⁶

2.2.2 Vývoj v letech 1945–1989

Po válce došlo v Československu k vysídlení Němců. 4. dubna 1945 byla v Košicích zformována nová vláda, která byla složená ze zástupců londýnského a moskevského odboje. Nová vláda nahradila prozatímní státní zřízení reprezentované od července roku 1940 londýnskou vládou včele s Janem Šrámkem a prezidentem Edvardem Benešem. Následující den, tj. 5. dubna 1945, schválila tzv. košický vládní program, v němž byla stanovena podoba a forma politického systému založeného na bázi institutu Národní fronty Čechů a Slováků (NF), která sdružovala oficiálně uznané politické strany. V českých zemích to byla Komunistická strana Československa (KSC), ČSL, Československá strana národně socialistická a Československá sociální demokracie. Na Slovensku sdružovala Komunistickou stranu Slovenska, Demokratickou stranu, Stranu práce a Stranu slobody. Tyto strany tvořily na platformě NF kandidátku pro volby do parlamentu. Existence jiných subjektů mimo NF nebyla přípustná. V Československu platila ústava z roku 1920, která v důsledku vývoje

⁵⁵ KRÁKORA, P. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Olomouc: Pedagogická fakulta, 2017. s. 64.

⁵⁶ Tamtéž, s. 66–68.

v průběhu války a po skončení války prošla významnou proměnou a byla doplněna možností ji měnit tzv. ústavními dekrety prezidenta republiky, jež byly vydávány od roku 1940 až do 28. října 1945. Ústavním dekretem byla podobná moc v nutném rozsahu dána také Prozatímnímu národnímu shromáždění. Došlo ke zrušení senátu, snížení věku aktivního a pasivního volebního práva, vzniklo předsednictvo vlády jako užší exekutivní orgán. Aktivní volební právo bylo sníženo na 18 let a pasivní právo na 21 let. Konstitovala se síť národních výborů, jejichž prostřednictvím byli zvoleni poslanci Prozatímního národního shromáždění. Prozatímní jednokomorové národní shromáždění se skládalo z 300 poslanců a hlavním jeho úkolem bylo potvrdit Edvarda Beneše ve funkci prezidenta republiky včetně potvrzení jím vydaných dekretů. Přibylo také několik volebních zákonů, na jejichž základě mohly v květnu 1946 proběhnout první poválečné volby.⁵⁷

Z voleb v květnu roku 1946 vzešlo Ústavodárné národní shromáždění, jehož funkce byla limitována na dva roky. V průběhu dvou let měla být vypracovaná nová ústava. Zásadní přelom v dalším vývoji znamenaly únorové události roku 1948. Moc ve státě byla v rukou KSČ, která měla rozhodující a dominantní sílu v celé zemi. Pod její kontrolou byly všechny státní i samosprávné instituce včetně státní bezpečnosti. 9. května byl Ústavodárným národním shromážděním přijat ústavní zákon č. 150/1948 Sb., jenž do dějin vstoupil pod názvem Ústava 9. května. Československo bylo prohlášeno lidově demokratickou republikou. Mnohé prvky převzala ústava ze sovětské ústavy z roku 1936. Zákonodárnou moc mělo v rukou třisetčlenné Národní shromáždění a funkční období poslanců trvalo 6 let. Volby probíhaly na základě jednotné kandidátky, bez možnosti výběru jiných stran, čímž vymizela demokratičnost. Exekutivní moc měla v rukou vláda spolu s prezidentem. Po rezignaci Edvarda Beneše se stal v květnu 1948 prezidentem Klement Gottwald, vůdčí osobnost KSČ.⁵⁸

Do roku 1948 fungovaly tři stupně národních výborů, a to místní, okresní a zemský. Hlavním orgánem národního výboru bylo plénum, které rozhodovalo o nejdůležitějších záležitostech obce, okresu nebo země. Plénum volilo další orgány národního výboru – radu v čele s předsedou, jež měla určité rozhodovací pravomoci. Jako hlavní poradní orgán byla konstituována komise národního výboru. Součástí byl také úřad národního výboru v čele s přednostou, který byl rozdělen na jednotlivé referáty. Od ledna roku 1949 v důsledku zavedení krajů se struktura národních výborů proměnila. Kraje byly konstituovány na základě zákona

⁵⁷KRÁKORA, P. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Olomouc: Pedagogická fakulta, 2017, s. 69–70.

⁵⁸Tamtéž, s. 70–71.

č. 280/1948 Sb., došlo ke zrušení zemských národních výborů a nově vzniklo 19 krajů, které byly řízené krajskými národními výbory. 13 krajů bylo na území českých zemí a zbývajících 6 jich bylo lokalizováno na Slovensku. Ke krajům v Česku patřil kraj Pražský, Českobudějovický, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Hradecký, Pardubický, Jihlavský, Brněnský, Olomoucký, Gottwaldovský a Ostravský. Mezi slovenské patřil kraj Bratislavský, Nitranský, Banskobystrický, Žilinský, Košický a Prešovský. Rozloha krajů byla přibližně 500 m², měly zhruba půl milionu obyvatel a 13 nebo 14 okresů. V průběhu roku 1954 však došlo ke změnám. Jednotná skupina národních výborů byla rozdělena na městské národní výbory a místní národní výbory. V sídlech krajů vznikly městské národní výbory, které pro dané město plnily úkoly městského ale i okresního národního výboru. Referentský systém byl nahrazen systémem oborů, v jejichž čele usedli kvalifikovaní úředníci.⁵⁹

V létě roku 1960 byla přijatá nová ústava, v níž byla deklarována existence socialistického společenského zřízení. Byl změněn název státu na Československá socialistická republika (ČSSR). Nejvyšším orgánem státní moci bylo i podle nové ústavy jednokomorové Národní shromáždění, které čítalo 300 poslanců. Jejich funkční období bylo však zkráceno na 4 roky. Prezident republiky byl poté volen na 5 let a nově byl ze své funkce odpovědný Národnímu shromáždění. Nejvyšším exekutivním orgánem státní moci byla vláda, v jejímž čele stál předseda.⁶⁰ Došlo ke kodifikaci zákona č. 36/160 Sb., o územním členění státu. Místo 19 krajů a 306 okresů vzniklo v Československu 10 krajů – kraj Středočeský, Západočeský, Severočeský, Jihočeský, Východočeský, Jihomoravský, Severomoravský, Západoslovenský, Středoslovenský a Východoslovenský. Samostatný Gottwaldovský kraj přestal existovat. Zlínsko, Kroměřížsko s Uherskohradištsko bylo začleněno pod kraj Jihomoravský. Počet okresů byl zredukován z 306 na 108.⁶¹

V roce 1967 došlo k úpravě sítě národních výborů přijetím zákona č. 69/1967 Sb., o národních výborech. Tento zákon definoval národní výbory jako orgány socialistické státní moci a správy v krajích, obcích a okresech. Městské výbory byly rozděleny do tří skupin podle toho, zda bylo město sídlem kraje, okresu či podle jeho velikosti a celkového významu. Zvláštní statut získala Ostrava, Brno a Plzeň, které byly rozděleny na obvody spravované obvody národními výbory.⁶²

⁵⁹ KRÁKORA, P. Vývoj správy a samosprávy v českých zemích, Olomouc: Pedagogická fakulta, 2017, s. 74.

⁶⁰ Tamtéž, s. 71.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž, s. 75.

V červenci roku 1968 byly vládou schváleny první zásady federalizace. Ústavní zákon o federalizaci byl realizován po intervenci vojsk Varšavské smlouvy do Československa v srpnu 1968. K 1. lednu 1969 vznikly na území Československa dva národní státy, a to Česká socialistická republika a Slovenská socialistická republika. Zákonodárnou pravomoc na úrovni federace vykonávalo Federální shromáždění, které bylo stanoveno ze dvou rovnoprávných komor – Sněmovny lidu a Sněmovny národů. Sněmovna lidu čítala 200 poslanců a Sněmovna národů měla poslanců 150. Polovina členů byla volena v České a druhá polovina ve Slovenské socialistické republice. Zákonodárnými orgány obou republik se stala Česká národní rada a Slovenská národní rada.⁶³

Správa v období let 1948–1989 dokládá jisté specifikum dominance pozice KSČ ve státě. Komunistická strana si vytvořila autonomní vertikální linii vlastní správy, která představovala její mocenskou podporu. Na vrcholu stál Ústřední výbor KSČ, jeho užší orgán předsednictvo v čele s generálním tajemníkem. Ústřední výbor KSČ představoval ve státě mocenské a rozhodující centrum. Na nižší úrovni stály krajské výbory KSČ v čele s tajemníky, na úrovni okresů byly okresní výbory strany, které byly řízeny okresními tajemníky a na úplně nejnižší úrovni byly tzv. uliční výbory KSČ a závodní výbory KSČ. Jednalo se o propracovanou mocenskou strukturu s vlastním předním aparátem a agendou.⁶⁴

2.2.3 Vývoj po roce 1989

Konec roku 1989 se nesl ve znamení pádu komunistického režimu. Ústavním zákonem č. 135/1989 Sb. byla odstraněna vedoucí úloha KSČ ve státě a společnosti. Byl také prakticky zrušen institut Národní fronty Čechů a Slováků, který byl zřízen na základě košického vládního programu. Po více než 40 letech mohl být budován postupně politický pluralismus, občanská společnost a do popředí se mohly dostat demokratické principy. Počátkem června 1990 se konaly 1. svobodné volby po pádu režimu. Řešila se otázka státoprávního uspořádání státu. V dubnu byl po složitých debatách schválen název státu – Česká a Slovenská federativní republika. Došlo k přijetí kompetenčního zákona, který omezoval práva federace.⁶⁵

V červnu roku 1992 se konaly parlamentní volby. Vítězem se stala Občanská demokratická strana (ODS). Vítězství na Slovensku oslavovalo Hnutí za demokratické

⁶³HLEDÍKOVÁ, Z. a spol. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu až po současnost*. Praha: NLN, 2007.

⁶⁴Tamtéž.

⁶⁵KRÁKORA, P. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Olomouc: Pedagogická fakulta, 2017, s. 77.

Slovensko. Vývoj začal později směřovat k rozdělení Československa, přičemž zánik Československa byl koncipován jako zánik federace.⁶⁶

Od 1. ledna 1993 došlo ke konstituování dvou nezávislých států České republiky a Slovenské republiky. 16. prosince 1992 schválila Česká národní rada Ústavu České republiky, jejíž součástí se stala Listina základních práv a svobod. Ústava ČR byla tvořena preambulí a 113 články, které byly rozděleny do 8 hlav. Zákonodárnou moc v ČR vykonává dvoukomorový parlament, který se skládá z Poslanecké sněmovny a Senátu. Poslanecká sněmovna čítá 200 poslanců, kteří jsou voleni na 4 roky. Volby se konají podle zásady poměrného zastoupení ve 14 volebních krajích. Poslancem se může stát občan starší 21 let. Senátoři jsou voleni na 6 let, v Senátu jich zasedá 81 a mohou se jimi stát občané České republiky starší 40 let. Volby do Senátu se konají podle většinového volebního systému v 81 obvodech ČR. Každé 2 roky se obnovuje 1/3 senátorů. Moc výkonná je reprezentována Vládou ČR v čele s premiérem. Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně, která vládě vyslovuje důvěru či případně i nedůvěru. Nově jmenovaná vláda musí předstoupit před Poslaneckou sněmovnu s žádostí vydání důvěry. Předseda vlády je jmenován prezidentem. Prezident republiky je od roku 2013 volen přímo. 8. února 2012 vešel v účinnost ústavní zákon č. 71/2012 Sb., který upravuje volbu prezidenta. Ten je volen na pět let a může být zvolen maximálně dvakrát za sebou. Od vzniku samostatné České republiky se ve funkci prezidenta vystřídali 3 muži – Václav Havel, Václav Klaus a Miloš Zeman. Podstatnou roli v ústavním systému ČR sehrává Ústavní soud ČR, který sídlí v Brně. Kořeny ústavního soudnictví v Československu sahají až do roku 1920. Ústavní soud tvoří 15 soudců, kteří jsou jmenováni prezidentem republiky se souhlasem Senátu.⁶⁷

Ministerstva jsou ústředními orgány státní správy. V čele ministerstev stojí vždy člen vlády – ministr. Státní zastupitelství vzniklo jako nový orgán, který nahrazuje dřívější prokuraturu. Reformou v roce 1989 došlo ke zrušení celé soustavy národních výborů a k obnově samosprávy na úrovni měst a obcí. Okresní národní výbory byly nahrazeny okresními úřady. V roce 1997 byl schválen zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Na základě tohoto zákona mělo být zřízeno na území ČR 13 krajů s tím, že Praha jako hlavní město zaujme pozici kraje a bude tak krajů 14. Tímto zákonem měly být zrušeny i okresní úřady. Zákon vešel v platnost až v roce 2000, poté kdy došlo ke schválení nových zákonů o obcích, krajích, volbách do zastupitelství krajů, okresních

⁶⁶ KRÁKORA, P. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Olomouc: Pedagogická fakulta, 2017, s. 78.

⁶⁷ HLEDÍKOVÁ, J. a kol. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: NLN, 2007.

úřadech a o hlavním městě Praze. Skutečná podoba krajů vychází ze zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Byly stanoveny tyto kraje – kraj Jihočeský, Jihomoravský, Karlovarský, Královehradecký, Liberecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Středočeský, Ústecký, kraj Vysočina, Zlínský a Hlavní město Praha. Hlavní úkol krajů spočívá v péči o hospodářský, sociální, ekologický a kulturní rozvoj daného kraje. Kraje vlastní majetek, se kterým samostatně hospodaří. Nejvýznamnějším orgánem kraje je zastupitelstvo kraje, jež je voleno na základě poměrného volebního systému a jeho funkční období je stanoveno na 4 roky. Počet členů v krajském zastupitelstvu závisí na počtu obyvatel v kraji. K dalším orgánům kraje patří rada, která je volená z řad zastupitelů. Je výkonným orgánem kraje v oblasti samospráv. Zastupitelstvo si pro výkon úkolů zřizuje odbory. Obligatorně jsou zřízeny finanční výbory, kontrolní, pro výchovu a vzdělávání, v případě, že se na území kraje nachází minimálně 10 % obyvatelstva jiné než české národnosti, musí být ustanoven i výbor pro národnosti menšiny. Rada kraje je tvořena hejtmanem, jeho náměstký a radními. V čele kraje stojí hejtman, jenž je volen zastupitelstvem spolu se svými náměstký pro dané oblasti. Krajský úřad zajišťuje plnění úkolů ve sféře samostatné i přenesené působnosti. V čele stojí ředitel krajského úřadu. Na samostatnou působnost kraje dohlíží ministerstvo vnitra ve spolupráci s dalšími ministerstvy.⁶⁸

V roce 2002 došlo k další reformě správy, kdy k 31. prosinci byly zrušeny okresní úřady. Okresy jako územní jednotky zůstaly zachovány. Spolu s touto reformou vznikla nová kategorie obcí. Místo 76 okresních úřadů došlo k ustanovení 205 obcí s rozšířenou působností. Ve správních obvodech těchto obcí se nachází okolo 15 tisíc obyvatel. Orgánům obcí s rozšířenou působností přešla správa v evidenci obyvatelstva, tj. vydávání občanských průkazů, vedení registru motorových vozidel apod. Kraje získaly od okresů např. kompetence týkající se odvolávacího řízení proti rozhodnutím obcí.⁶⁹

Od 1. července 2006 vstoupil v platnost zákon č. 234/2000 Sb., novela zákona o obcích. Na základě této novely vznikla nová kategorie obce – městys. Zákon umožnil získat tento status obcím minimálně s 3 tisíci obyvateli s tím, že daný status musí být schválen PS ČR a vládou. Specifické postavení mají statutární města, která mohou uspořádat své vnitřní správní poměry obecně závaznou vyhláškou, tedy statutem. Statutární města jsou zpravidla členěna na obvody, respektive na části s vlastními samosprávnými orgány. V čele statutárního města stojí primátor, který je volen spolu se svými náměstký a dalšími členy rady zastupitelstvem. V ČR je celkem

⁶⁸ HLEDÍKOVÁ, J. a kol. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: NLN, 2007.

⁶⁹ KRÁKORA, P. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Olomouc: Pedagogická fakulta, s. 63.

26 statutárních měst, mezi které patří Brno, České Budějovice, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Most, Olomouc, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Prostějov, Přerov, Teplice, Ústí nad Labem a Zlín.⁷⁰

2.3 Historie obecního zastupitelstva

Zákonem 75/1919 Sb., o obecních zřízeních byl dán nový řád volbám v obcích. Zákonem č. 76/1919 došlo k novele obecního zřízení. Ve vztahu k obecnímu zřízení rozeznával zákon 4 orgány obcí – obecní zastupitelstvo, obecní radu, starostu a jeho náměstký a komisi.⁷¹

Obecní zastupitelstvo nahrazovalo dřívější obecní výbor a představovalo tak základní orgán samosprávy obce. Zastupitelstvo obce bylo voleno všemi oprávněnými voliči obce a skládalo se z devíti až šedesáti členů v závislosti na počtu obyvatel. Minimální počet členů zastupitelstva byl 9. V roce 1933 bylo funkční období zastupitelstva prodlouženo ze 4 na 6 let. Obecní zastupitelstvo zasedalo nejméně jednou za dva měsíce a jejich zasedání byla veřejná. Jednali v záležitostech samostatného obecního zřízení.⁷²

Obecní zastupitelstvo volilo starostu i jeho náměstký (místostarostu). V obcích, kde mělo zastupitelstvo alespoň 24 členů, se volili 2 náměstci. Starosta svolával a vedl schůze rady a obecního zastupitelstva a zastupoval obec navenek.⁷³

Obecní zastupitelstvo ze svého středu volí obecní radu, která nastupovala na místo dřívějšího obecního předsednictva a skládala se ze starosty, jeho náměstký, případně náměstků a ze členů rady. Počet všech členů rady tvořil 1/3 členů obecního zastupitelstva, nejnižší počet byl však stanoven na 9 členů. Obecní rada tvoří sbor, který se za předsednictví starosty usnází o věcech, jež nejsou podle zákona určeny obecnímu zastupitelstvu, popřípadě nejsou vzneseny na starostu. Toto ustanovení učinilo z obecní rady primární orgán obce.⁷⁴

K právům obce patří zříditi si poradní a přípravné orgány ve formě komisí. Komise byly fakultativní. Obligatorní byla pouze komise finanční a letopisecká určena k vedení obecní pamětní knihy. Polovinu členů finanční komise volilo obecní zastupitelstvo, druhou polovinu

⁷⁰HLEDÍKOVÁ, J. a kol. Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost. Praha: NLN, 2007, s. 377.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž, s. 378.

jmenoval dokládací, okresní nebo zemský úřad z důvodu zaručení objektivnosti při rozhodování. Úkolem komise bylo kontrolovat veškeré hospodaření.⁷⁵

K tzv. mimořádným orgánům obce patřil vládní komisař nebo správní komise. Pokud zemský úřad rozpustil obecní zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu, aby stanovil pro obec přechodný orgán, a to buď monokratický (vládní komisař) nebo kolegiální (správní komise). Mimořádný orgán vedl správu obecních věcí až do doby, než bylo dosazeno nové zastupitelstvo obce. Pravomoc předběžného orgánu byla omezena pouze na běžné záležitosti a mohlo dojít jen k provedení neodkladných aktů, jejichž odsunutím by vzešla obci podstatná škoda.⁷⁶

2.3.1 Pojem obec

Pojem obec vymezuje hlava sedmá Ústavy České republiky, která definuje obce jako základní samosprávné celky, které jsou společenstvím občanů, která mají právo na samosprávu. Podrobnější vymezení obcí předkládá zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, který vymezuje obec jako veřejnoprávní korporaci s vlastním majetkem. Obec může být aktérem právních i mezinárodních vztahů. Zřizovatel obce je stát, který stanovuje pravomoci, které mohou být buď přenesené nebo samostatné. K samostatným pravomocím obce patří sociální, ekonomické, politické, ekologické, bezpečnostní, infrastrukturní i prognostické. Samostatná působnost obcí byla posílena v roce 2003 v rámci reformy veřejné správy.⁷⁷

⁷⁵ HLEDÍKOVÁ, J. a kol. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: NLN, 2007, s. 377.

⁷⁶ Tamtéž, s. 378.

⁷⁷ Tamtéž.

3 HISTORIE KDU-ČSL

KDU-ČSL je dnes jediná parlamentní strana, která vznikla v období první republiky a s výjimkou období protektorátu existuje kontinuálně dodnes. Strana vznikla sloučením Československé strany lidové a Křesťanské a demokratické unie.

3.1 Historie strany od roku 1919

Historicky existovala dvě křídla Československé strany lidové (ČSL), moravské a české křídlo. Česká část strany se orientovala na konzervativní katolicko-národní proud. Moravská část strany se hlásila ke křesťanské solidaritě, odmítala kapitalismus jako systém zneužívající soukromý majetek. Z počátku existence se oficiálním stranickým programem stal křesťanský solidarismus. ČSL vystupovala jako nekonfesní strana, která se distancovala od institucionalizovaného prosazování politického katolicismu. Prezentovala se jako strana s křesťanským zaměřením, avšak ne jako strana čistě pro věřící či spolupracovníky s jakoukoli církví. V době vzniku strany chápala veřejnost katolickou církev jako nástroj národnostního útlaku ze strany monarchie, a proto strana obtížně získávala podporu veřejnosti.⁷⁸

Ustavující zemský sjezd ČSL v Čechách se konal 5. a 6. ledna roku 1919 v Praze. Před válkou byly strany spojené do vládní koalice (jednalo se o strany křesťanskosociální, katolicko-národně konzervativní a Konzervativní lidovou stranu). Na sjezdu se rozhodlo o definitivním rozpuštění koalice a přijetí názvu Československá strana lidová. Navrhovatelé nového názvu strany se chtěli vyhnout útokům ze strany ateistů, že jsou stranou katolické církve, a proto předstoupili před veřejnost jako strana otevřená i nekatolíkům. Předsedou strany byl zvolen dlouholetý funkcionář křesťansko-sociální strany František Šabata. I. zemský sjezd na Moravě se konal 26. ledna 1919 v Brně. Sjezd se konal o 21 dní později od sjezdu v Čechách. Schválil návrh výkonných výborů křesťansko-sociální a katolicko-národní strany z 10. 9. 1918 na sloučení a přejmenování na Československou stranu lidovou. Předsedou moravské větve strany byl zvolen Jan Šrámek. Zemské výbory v Čechách a na Moravě si zachovávaly samostatnost a spojeny byly pouze poslaneckým klubem, jehož předsedou byl výše zmíněný Jan Šrámek, výrazná osobnost české politiky v letech 1922 až do únorového puče v roce 1948. Spolu s Josefem Dolanským byli později členy Benešovy koaliční vlády. Od té doby byla ČSL členem všech koaličních vlád v tzv. 1. republice. Vzhledem k samostatnosti zemských výborů

⁷⁸ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

docházelo v meziválečném období mezi oběma zemskými organizacemi k menším sporům o politickou a organizační koncepci. Základním programem obou zemských složek strany lidové byl tzv. křesťanský solidarismus obohacený o národní aspekty a důraz na parlamentní demokracii. Strana se prohlašovala za střed mezi socialismem, který bere svobodu a dělá z něho pouhé kolečko ve velkém stroji společenské výroby, a individualistickým liberalismem, který uznává pouze moc peněz.⁷⁹

ČSL od svého vzniku bránila zájmy katolíků proti útokům liberálních a socialistických stran, které v souladu s husitskou tradicí vinily katolickou církev i ČSL ze spolupráce s habsburskou monarchií. Socialisté chtěli omezit vliv katolické církve oddělením církve od státu a oslabit tak její akceschopnost odejmutím velké části majetku a docílením bezvýznamnosti katolické církve. ČSL se podílela na záchraně církevního majetku a zabránila rozluce církve od státu.⁸⁰

Ve volbách v roce 1925 získala ČSL téměř 10 % hlasů. Následně došlo k největšímu vzestupu meziválečné hospodářské politiky, k němuž přispěla i hospodářská politika ČSL, která se pevně držela úsporných opatření.⁸¹

Sociální otázka byla důležitou aktivitou strany. V souladu s křesťanským humanismem byla ČSL oporou zejména pro méně majetné občany, kteří hledali zastávce v tíživé životní situaci. ČSL podporovala poválečnou agrární reformu na rozdělení půdy a také tvorbu nových sociálních zákonů. Souhlas s pozemkovou reformou nebyl jednoduchý. Byl doprovázen odporem z řad církevních institucí, které se musely vzdát části svého církevního majetku. Tento fakt byl důkazem toho, že ČSL neplýtvala státními prostředky. Po válce učinila úsporná opatření, které vedly ke konsolidaci měny a rozvráceného hospodářství.⁸²

V prezidentské kampani roku 1935 podpořili lidovci kandidaturu Edvarda Beneše na prezidenta republiky. V komunálních volbách o tři roky později získali až 40% přírůstek hlasů. Vedení strany vydrželo v protifašistickém postoji i v kritických měsících roku 1938. Protestovali proti anšlusu Rakouska a podporovali částečnou mobilizaci. Důsledky Mnichova byly těžkou ránou pro celou dosavadní koncepci strany lidové. V politických směrech tzv. 2. republiky začaly jít v popředí autoritativní prvky. 7. října 1938 se sešel v Praze ústřední

⁷⁹ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10].

Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž.

výbor ČSL, který projednal novou situaci a návrh agrární strany na sloučení. Jan Šrámek snahy o totalizaci české politiky odmítl. Následně ČSL dočasně zanikla, neboť odmítla sloučení stran. Duch strany přežíval v odboji, zejména díky práci Jana Šrámka, který emigroval přes Polsko do Francie. Později se stal Šrámek místopředsedou Československého národního výboru ve Francii a poté také předsedou exilové vlády v Anglii. Lidovci se zapojili do domácího odboje v protifašistických organizacích nebo jednotlivě. František Hála a později Adolf Procházka byli ve vedení centrální odbojové organizace Politické ústředí.⁸³

V osvobozené republice byla ČSL obnovena jakožto jediná nesocialistická strana v Čechách. Byla součástí komunisty vytvořené Národní fronty, čímž byla nucena spolupracovat na budování rozvrácené republiky. Většina členů se ale nedokázala smířit s nepřáteli demokracie, čili s komunisty. K nejpopulárnějším osobnostem z protikomunistického křídla patřila Helena Kuželuhová, novinářka a mluvčí lidoveckých shromáždění. Lidovečtí novináři ukazovali pravou tvář komunistů zejména na stránkách *Obzorů*, *Vývoje* a *Lidové demokracie*. Byli za to postihováni častými cenzurními zásahy komunistického ministerstva informací. Lidovečtí politici a poslanci vystupovali proti komunistickým návrhům týkajícím se demokratických práv v připravované ústavě, znárodnování konfiskátů, revizi první pozemkové reformy nebo zavedení jednotné školy a mládežnické organizace. ČSL byla zejména proti nové pozemkové reformě, jež se dotýkala majetku církve a významné části stoupenců lidové strany.⁸⁴

3.2 Situace od února 1948

Členové ČSL byli v 50. letech perzekuováni, vězněni, popravováni, mohli ztratit zaměstnání a jejich děti byly znevýhodňovány při přijímání na střední a vysoké školy. V některých okresech, kde strana získala ve volbách 50 % hlasů, byla zakázána. Po volbách v roce 1946 se ČSL podílela na vládě. Ve volbách v roce 1946 získala strana 20 % hlasů, zvítězila KSČ se 40 % hlasů. Komunisté si na klíčová ministerstva dosadili své lidi. V roce 1948 podala ČSL demisi, prezident Beneš ji 25. února 1948 přijal.⁸⁵

ČSL věřila v demokratické řešení vládní krize. Komunisté odmítli zastavení čistek a během vládní krize za pomoci Státní bezpečnosti uskutečnili státní převrat. Ústřední výbor

⁸³ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10].

Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Tamtéž.

ČSL po únoru 1948 pro násilnosti páchané akčními výbory Národní fronty ukončil veřejnou stranickou činnost. Jan Šrámek prohlásil, že za těchto okolností nemůže vést stranu. Došlo v podstatě k rozpadu ČSL a zničení její ideové základny. Ze 46 poslanců ČSL jich 10 opustilo zemi, 12 bylo vězněno, 4 byli mučeni nebo popraveni a 13 bylo zbaveno poslaneckého mandátu. Mnoho lidovců emigrovalo a stalo se součástí protikomunistického odboje na západě. Bývalí poslanci ČSL založili v emigraci křesťansko-demokratickou stranu, která spolupracovala na založení Rady svobodného Československa a Středoevropské křesťansko-demokratické unie. Někteří členové, kteří zůstali v Československu, se podíleli na tisku protikomunistických tiskovin. Jan Šrámek a František Hála se pokusili v březnu 1948 o útěk na západ. Byl ale špatně zorganizován a oba skončili ve vazbě, později v internaci. V srpnu 1948 se pokusilo čistkám akčních výborů postavit vedení moravských organizací. Kroměřížská konference ČSL byla posledním oficiálním odsouzeným komunistických praktik v té době. Komunisté po kroměřížské konferenci a po orelské pouti na Hostýně ukázali, že nestrpí jakoukoli opozici. Rozběhly se další čistky v ČSL, a její samostatná politika skončila na 40 let. Strana byla vlivem komunistů zmenšena o několik tisíc a zůstalo v ní pouze pár věrných členů.⁸⁶

V roce 1960 byla přijata socialistická ústava. Členek 4 zakotvil vedoucí úlohu komunistické strany ve státě. Článek 5 a 6 vymezil tzv. společenské organizace a Národní frontu. Národní fronta, jejíž součástí byla strana lidová, byly vymezena jako seskupení společenských organizací sdružených pod vedením komunistické strany.⁸⁷

Během totality se do lidové strany nevstupovalo proto, aby se člověk stal příslušníkem Národní fronty, ale vstupovalo se zde kvůli rodinné tradici či proto, aby se lidé dostali do kontaktu s křesťany a mohli vyvíjet v daném kolektivu své náboženské aktivity. Do strany v té době vstoupili ti, na něž naléhal zaměstnavatel, aby se stali členy komunistické strany. Díky vstupu do ČSL mohli takové osoby říci, že jsou již v politické straně a nemohou tak vstoupit do strany jiné.⁸⁸

V roce 1968 nastala změna. Členové, kteří byli nuceni opustit stranu po únoru 1948, byli rehabilitováni. Do strany začali vstupovat mladí lidé. Lidová strana žádala návrat k chápání Národní fronty jako před únorem 1948, kdy byla společenstvím rovnoprávných stran. Odpor lidovců vůči komunistům hraničí mnohdy s nenávisť vůči násilníkovi. Nejedná se o politický

⁸⁶ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10].

Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

⁸⁷ LINEK, L., PECHÁČEK, Š. *Základní charakteristiky členské základy KDU-ČSL*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 11.

⁸⁸ LUX, J. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm žijeme*. Praha: Duel, 1998, s. 10.

postoj nýbrž o iracionální stav. Ponížení, které lidová strana v totalitní době zažila, nesou její členové v sobě všichni.⁸⁹

Významnou osobou pro ČSL v roce 1968 byl Josef Plojhar, který se vydával za tzv. zachránce existence strany a její skromné úlohy v socialistické společnosti. Jeho snahou bylo spojit socialismus s křesťansko-demokratickou politikou. Pomohl alespoň k udržení existence strany a částečně pokračoval v její politice, ale zároveň svým prorežimním vystupováním kompromitoval ČSL mezi obyvatelstvem. Následně pod tlakem řadových členů rezignoval. 31. března 1968 bylo zvoleno nové vedení strany, jež se přihlásilo k demokratizačnímu proudu. V srpnu 1968 odsoudilo vedení ČSL okupaci republiky. Příchod sovětských vojsk na naše území učinil konec vystoupení protagonistů Pražského jara v ČSL. Nejdůležitější představitelé museli ze strany odejít, čímž došlo k nucené konsolidaci strany, která však v ČSL probíhala velmi pomalu.⁹⁰

3.3 Směřování strany od roku 1989

Lidová strana programově deklarovala křesťanství jako svůj ideový základ. V normalizačním procesu lze lidovou stranu charakterizovat ztrátou identity a politické vůle. Roku 1989 se uvnitř strany začal formovat reformní proud, který chtěl využít tzv. přestavbu k posunu programu strany směrem k sociálně orientované křesťanské politice a ke kodifikaci existence nekomunistických stran.⁹¹

70. léta a 1. polovina 80. let se nesla ve znamení stagnace celé společnosti. Kostely se po pěti letech zaplnily občany, kteří postrádali pravdu a morálku uprostřed komunistického marasmu. Zájem o vstup do ČSL narůstal. V 2. polovině 80. let došlo k přeměně strany, vedení strany bylo nuceno rezignovat a novým předsedou byl zvolen Josef Bartončík. Červnové parlamentní volby v roce 1990 přinesly stoupencům strany velké zklamání. Josef Bartončík byl obviněn ze spolupráce s StB, a z toho důvodu byl výsledek parlamentních voleb ve prospěch Občanského fóra. Po aféře „Bartončík“ v roce 1990 byla strana lidová v krizi. Část členů byla odhodlána pomstít se vůči straně bojem, další část ztratila iluze o dobrých úmyslech polistopadových protagonistů a zbylá skupina hledala východisko. Členové se cítili raněni a zklamáni, protože byly zpochybněny naděje, které vkládali do pádu komunismu. Po roce 1990

⁸⁹ LUX, J. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm žijeme*. Praha: Duel, 1998, s. 11.

⁹⁰ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

⁹¹ LINEK, L., PECHÁČEK, Š. *Základní charakteristiky členské základy KDU-ČSL*, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 12.

začaly vznikat postupně nové politické strany, které byly na rozdíl od ČSL „bez minulosti.“ Již existující strany hledaly způsob, jak zareagovat na novou situaci a jak se vyrovnat s novými podmínkami. Rozhodovaly se, jak udělat za minulostí tlustou čáru, zda založit novou stranu, která by byla bez minulosti, nebo pokračovat dále v tradici strany i přes všechno zlé a dobré, čím si strana prošla. ČSL zvolila cestu vypořádání se s minulostí. Rozhodla se poučit z chyb a navázat tradici na historii strany.⁹² „Do voleb v roce 1990 šla lidová strana společně s Křesťansko-demokratickou stranou a Křesťansko-demokratickým hnutím v koalici s označením Křesťanská a demokratická unie.“⁹³

V září roku 1990 byl na sjezdu zvolen předsedou strany Josef Lux. Josef Lux začal směřovat stranu ke spolupráci s pravicovými občanskými stranami a navázal např. úzkou spolupráci s Konfederací politických vězňů, což bylo důležité pro vytvoření diskontinuity programu strany a lidové straně to umožnilo distancovat se od činnosti strany v období komunismu.⁹⁴

3.4 Změna názvu strany, rok 1992

V roce 1992 na sjezdu v Prostějově opustilo asi 30 delegátů stranu a založili Křesťansko-sociální unii. Docházelo ke krystalizaci uvnitř strany. Na sjezdu došlo ke sloučení ČSL s Křesťanskou a demokratickou unií, čímž v názvu strany přibyla zkratka KDU a od této doby hovoříme již o KDU-ČSL. Strana rozšířila své pole působnosti mimo okruh praktikujících křesťanů. „Dávno před vypracováním základního dokumentu s názvem *Křesťanskodemokratická politika pro 21. století* byl vnitropoliticky formulován rozdíl mezi osobní vírou a politikou, stávající na hodnotách, které evropské civilizaci přineslo křesťanství, politikou nejen pro křesťany, ale pro všechny lidi dobré vůle, kteří uznávají křesťanské morálky pro společnost a myšlenkového dědictví křesťanského myšlení.“⁹⁵

Volby v roce 1992 byly do jisté míry velmi specifické. Ze zaniklého Občanského fóra vznikla Občanská strana demokratická, Občanské hnutí a Občanská demokratická aliance. Ve volbách v roce 1992 získala KDU-ČSL 6 % hlasů a uzavřela tak koalici s ODS, KDS a ODA. Účastí v koalici umožnila pravicové směřování české politiky na další 4 roky. „Do vlády jsme vstupovali s nezvratným přesvědčením, že tato cesta, kterou dále budou

⁹² LUX, J. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm žijeme*. Praha: Duel, 1998, s. 7-8.

⁹³ LINEK, L, PECHÁČEK, Š. *Základní charakteristiky členské základy KDU-ČSL*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 12.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ LUX, J. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm žijeme*. Praha: Duel, 1998, s. 14.

vytyčovat a usměrňovat strany od pravého středu doprava, je tou nejlepší a v podstatě jedinou možnou cestou.“⁹⁶

Strana získala 15 mandátů v poslanecké sněmovně. Předseda strany Josef Lux získal post místopředsedy vlády a ministra zemědělství. KDU-ČSL získala i post ministra kultury, který vykonával Jindřich Kubát, později vystřídán nestraníkem Pavlem Tigridem. Ministrem obrany se stal Antonín Baudyš, jehož pozici později obsadil Vilém Holáň. V křesle ministra pro hospodářskou soutěž usedl Stanislav Bělehrádek.⁹⁷

První vážné vystoupení KDU-ČSL v rámci koalice, která byla uzavřená roku 1992, se uskutečnilo v létě 1994. Na základě rozborů dospěli její představitelé k závěru, že vývoj spěje k nežádoucímu rozporu v tempu vývoje transformace ekonomické a mimoekonomické. KDU-ČSL přišla s iniciativou uspořádat koaliční konferenci na toto téma. Bylo to v období, kdy ODS jasně prohlašovala, že jejím cílem je získat 51 % a obejít se bez koaličních partnerů. Konference se konala v červenci v Kolodějích, KDU-ČSL připravila jako jediná z koaličních stran materiál, zbylé strany se pouze jen dostavily. Vytrvalou snahou ODS bylo získat výraznou převahu a stát se dominantní silou české pravice. Snažila se vytvořit obraz české politiky jako bipolárního systému, ve kterém pravice reprezentuje cestu reforem a levice cestu zpět, cestu k socialismu. KDU-ČSL se jí stala překážkou.⁹⁸

3.5 Strana v letech 1994–1998

V roce 1994 zvítězila KDU-ČSL v komunálních volbách a Josef Lux toto vítězství označuje za mezník ve vnímání této strany. KDU-ČSL nebyla jen reliktem minulosti ani skanzenem prvorepublikového a totalitního období, byla plnohodnotnou stranou, se kterou se muselo v politice počítat. Výsledek voleb celé toto tvrzení jen umocnil.⁹⁹

V roce 1995 přestala KDU-ČSL trvat na tzv. australském volebním systému do senátu a podpořila návrh na jednomandátové volební obvody. V roce 1996 šla strana do voleb jako suverénní strana, avšak výsledek voleb je překvapil. Volební výsledek byl nižší, než se kterým strana počítala, a stačil pouze na vytvoření menšinové vlády. KDU-ČSL získala 8,1 % hlasů, což znamenalo pro stranu 18 mandátů. ODS i ODA místně ztrácela. Vládní koalice

⁹⁶ LUX, J. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm žijeme*. Praha: Duel, 1998, s. 14.

⁹⁷ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10].

Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

⁹⁸ LUX, J. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm žijeme*. Praha: Duel, 1998, s. 25.

⁹⁹ Tamtéž.

nezískala potřebnou parlamentní většinu a bylo nutno podstoupit složitá jednání. Poměrně úspěšní byli i Republikáni nebo komunisté. Obě tyto strany měly nulový koaliční potenciál a nebylo mnoho variant než utvořit dohodu s ČSSD. Jednání se konalo na Pražském hradě a bylo svoláno prezidentem republiky, kterým v té době byl Václav Havel. Nakonec došlo k dohodě a vzniku vlády Václava Klause. Miloš Zeman se stal předsedou Poslanecké sněmovny a předsedou výborů. KDU-ČSL na základě předešlé zkušenosti s vládnutím s ODS trvala na tom, že ODS nebude mít ve vládě většinu. Z členů z řad KDU-ČSL se stal místopředsedou vlády a ministrem zemědělství Josef Lux, Miloslav Výborný se stal ministrem obrany, Jaromír Schnieder obsadil ministerstvo hospodářství a Jaromír Talíř stanul v čele ministerstva kultury. Na podzim toho roku se uskutečnily první volby do Senátu. Volilo všech 81 obvodů. KDU-ČSL zvolila předvolební dohodu s ODA, protože obsazení všech 81 obvodů bylo finančně, personálně, ale i organizačně velmi obtížně zvládnuté. KDU-ČSL získala 13 mandantů, což strana považovala za úspěch. Člen strany Petr Pithart se stal prvním předsedou Senátu České republiky.¹⁰⁰

V roce 1997 se konal I. sjezd KDU-ČSL, který byl nevolební. Uskutečnil se v Hradci Králové 27. a 28. září 1997. Tento sjezd se zapsal do historie strany schválením významného programového dokumentu, který nese název Křesťanskodemokratická politika pro jednadvacáté století. Tento materiál se stal na dlouhá léta základem pro tvorbu volebních programů strany. Rovněž byla přijata sociální doktrína KDU-ČSL. Premiér a předseda ODS, pozdější prezident republiky, Václav Klaus se stal hostem sjezdu. V květnu ze své funkce odstoupil ministr pro místní rozvoj Jaromír Schneider a v postu ho vystřídal Tomáš Kvapil. V ODS došlo k neúnosné situaci, kdy se strana nedokázala vypořádat s existencí falešných sponzorů, a dokonce vyzvali Václava Klause k odstoupení. KDU-ČSL i ODA opustili vládu, přičemž KDU-ČSL to udělala v domnění toho, že ODS nezvládá vnitropolitickou situaci a nebylo odpovědné vládnout. Po roce a půl došlo k vládní krizi. Václav Klaus podal demisi, čímž otevřel cestu ke vzniku tzv. úřednické vlády. Prezident Václav Havel jednání o této vládě pověřil předsedu KDU-ČSL Josefa Luxe, premiérem však jmenoval Josefa Tošovského.¹⁰¹

¹⁰⁰ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

¹⁰¹ Tamtéž.

3.5.1 Vznik Čtyřkoalice

2. ledna 1998 byla jmenována vláda Josefa Tošovského a na konci tohoto měsíce, 28. ledna, se konala volba prezidenta republiky. Poprvé se volba konala ve Španělském sále Pražského hradu a poprvé byla řízena Ústavou. V roce 1993 nebyl ještě ustanoven Senát a volba prezidenta probíhala v Poslanecké sněmovně. Prezident byl v té době volen poslanci České národní rady. Ve volbách v roce 1998 byl v druhém kole zvolen prezidentem Václav Havel, kterému vyjádřila KDU-ČSL podporu. KDU-ČSL si před předčasnými volbami činila vysoké ambice, které však nebyly naplněny. Strana získala 9 %, což činilo 20 mandátů. Pro stranu to byl nejlepší výsledek od polistopadové éry. ODS, KDU-ČSL a Unie svobody (US) získaly dohromady celkem 102 mandátů, což by za normální situace stačilo k vládnutí. Probíhaly také jednání s vítězem voleb Milošem Zemanem, členem ČSSD, který nabídl KDU-ČSL velmi výhodně podmínky, avšak v menšinové vládě, což pro stranu postrádalo smysl. Nakonec došlo k tzv. Opoziční smlouvě, kdy ODS umožnila ČSSD vládnout a vytvořit tak bipolární politický model vládnutí, ve kterém nebylo místo pro malé strany. KDU-ČSL se snažila tomuto zamezit, zástupci ze strany se vydali dokonce do Lán za prezidentem republiky Václavem Havlem, avšak jejich snaha byla marná. KDU-ČSL se tak dostala z vládní pozice, kde měla čtyři ministry. Straně se však po sléze podařilo najít východisko a spolu s US, ODA a DEU vytvořili tzv. Čtyřkoalici. Vznikající Čtyřkoalice uzavřela dohodu a rozhodla se do Senátu kandidovat společně. Ve volbách získali 13 mandátů, ale přišli o místo předsedy Senátu.¹⁰²

3.6 Směr strany od roku 1999

V roce 1999 se stal předsedou Jan Kasal, který porazil Cyrila Svobodu. Tento rok byl ve znamení budování Čtyřkoalice. V listopadu zemřel významný představitel strany Josef Lux. Rozloučení s touto osobností proběhlo v katedrále svatého Víta a Vojtěcha na Pražském hradě. Později získal Josef Lux in memoriam státní vyznamenání od prezidenta Václava Havla, a to Řád Tomáše Garrigue Masaryka. Rok 1999 byl pro Českou republiku příznačným vstupem do NATO. „*Budeme-li v NATO, budeme respektovanou součástí vyspělého demokratického světa, který si na ochranu svobody a demokracie vytvořil důmyslný a pevný bezpečnostní systém.*“¹⁰³

¹⁰² KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10].

Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

¹⁰³ LUX, J. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm žijeme*. Praha: Duel, 1998, s. 48

Ve volbách do Senátu získala Čtyřkoalice 17 mandátů, z čehož KDU-ČSL získala mandátů 8. V roce 2000 byla schválena novela volebního zákona, ze které vyplývá, že nárok na státní příspěvek mají ty politické strany, jež získaly ve volbách minimálně 1,5 % hlasu. Unie svobody nutila Čtyřkoalici za výrazné podpory prezidenta republiky vytvořit společný senátní klub. Předseda tzv. stínové vlády by se stal formálním vůdcem Čtyřkoalice do voleb. Stínovým premiérem se stal Cyril Svoboda, který však rezignoval a vystřídal ho na tomto postu Karel Kühnl, člen US. Na mimořádném sjezdu strany v Jihlavě byl Cyril Svoboda zvolen předsedou strany.¹⁰⁴

V roce 2002 se poprvé konaly volby do Poslanecké sněmovny v rámci nového opozičního volebního zákona. Vyjednávání o vládě Vladimíra Špidly bylo poměrně rychlé. Podařilo se dosáhnout shody i v programové části. Cyril Svoboda se stal místopředsedou vlády a ministrem zahraničí, Milan Šimonovský obsadil post ministra dopravy a Libor Ambrozek usedl do křesla ministra životního prostředí. Jan Kasal byl zvolen místopředsedou Poslanecké sněmovny. Miroslav Kalousek, který v té době hájil ještě barvy KDU-ČSL, se stal předsedou Rozpočtového výboru. Senátní volby dopadly pro stranu tragicky, získala jen jeden mandát.¹⁰⁵

Rok 2003 je spjat s konáním prezidentských voleb. Volba prezidenta nebyla jednoznačná, Václav Klaus byl zvolen tajným hlasováním až ve třetím kole. V téže roce se konal sjezd v Ostravě, kde byl zvolen předsedou strany Miroslav Kalousek. Sjezd zavázal nové vedení strany k tomu, aby neusilovalo o změnu zastoupení strany ve vládě. Přes naléhání koaličních partnerů se nový předseda strany nestal členem vlády. Vláda Vladimíra Špidly byla relativně stabilní. Premiér dbal na dodržování koaliční smlouvy a pravidel koaliční spolupráce.¹⁰⁶

V roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie. Uskutečnily se tak první volby do Evropského parlamentu, kde KDU-ČSL získala dva mandáty. ČSSD volby do sněmovny prohrála, čehož využil Stanislav Gross a došlo tak ke svržení Vladimíra Špidly. Zmíněný Stanislav Gross se poté stal premiérem. Místopředsedou vlády se stal Milan Šimonovský a dosud dobré vztahy s koalicí se začaly hroutit. V senátních volbách získala KDU-ČSL pouhé tři mandáty. Petr Pithart opustil místo předsedy a stal se místopředsedou Senátu. Rok 2005 je vzpjat s tzv. Grossovou aférou, kdy premiér nebyl schopen vysvětlit, jak přišel k penězům

¹⁰⁴ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž.

na byt a zapléтал se do svých lží. Proto byl mimo jiné nucen odejít z čela vlády. V dubnu byla ustanovena třetí vláda jednoho volebního období. Do čela vlády nastoupil Jiří Paroubek. Díky jeho působnosti se začala zhoršovat atmosféra v koalici. Jiří Paroubek se nebál za zády svých koaličních partnerů domlouvat s komunisty a KDU-ČSL stála v nekomfortní situaci. Vyvolala pád Grossovy vlády, ale podruhé za sebou podat demisi by bylo pro stranu nepřijatelné. Ve složité vnitropolitické situaci se uskutečnil sjezd strany v Plzni. Miroslav Kalousek byl potvrzen předsedou strany. Strana vstoupila do dalšího volebního roku poměrně sjednocená.¹⁰⁷

3.7 Směřování strany od roku 2006

V roce 2006 získala strana pouhých 7,2 % hlasů ve volbách do sněmovny, což činilo 13 mandátů. Jiří Paroubek byl po volbách také zklamán, protože spolu s komunisty dali dohromady jen stovku mandátů. Zklamání přišlo i ze strany vítěze voleb Mirka Topolánka, který spolu s KDU-ČSL a Zelenými dal dohromady rovněž stovku mandátů. Po volbách začal nekonečný příběh, Mirek Topolánek totiž chtěl vládnout, ale Jiří Paroubek chtěl mít na moci význačný podíl. Předseda KDU-ČSL Miroslav Kalousek začal vést jednání s Jiřím Paroubkem o vytvoření společného volebního týmu KDU-ČSL a ČSSD. Bylo však patrné, že by takováto vláda nezískala podporu ODS a musela by se spolehnout na tichou podporu komunistů. Když byl zveřejněn záměr Kalouska, došlo ve straně k odporu, který vyvrcholil nuceným odstoupením Miroslava Kalouska z čela strany. Spolu s Miroslavem Kalouskem odešli ze strany i někteří místopředsedové. Vedení strany převzal místopředseda Jan Kasal a celostátní konference zvolila zbylé místopředsedy strany. Velká koalice stála mimo hru. Prezident republiky Václav Klaus se rozhodl pověřit sestavením vlády ODS v čele s Mirkem Topolánkem. Tato vláda neměla šanci uspět v Poslanecké sněmovně, ale přesto byla pověřena vládnout dál. V senátních volbách získala KDU-ČSL 4 mandáty. V prosinci se konal v Brně sjezd strany, který dospěl k radikální obměně ve vedení strany. Předsedou strany se stal v té době vsetínský starosta a senátor Jiří Čunek. Zvolení nového předsednictva strany vedlo k otevření cesty k uzavření koalice s Mirkem Topolánkem.¹⁰⁸

Na začátku ledna 2007 byla jmenována nová vláda, která vzešla z koalice ODS, KDU-ČSL a Strany zelených. Místopředsedou vlády a ministrem pro místní rozvoj se stal Jiří Čunek.

¹⁰⁷ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

¹⁰⁸ Tamtéž.

Vlasta Parkanová usedla do křesla ministryně obrany, Miroslav Kalousek zaujal post ministra financí, Cyril Svoboda vedl jako ministr legislativní radu a ministryní kultury se stala Helena Třeštíková, která byla záhy vystřídána Václavem Jehličkou. KDU-ČSL měla celkem pět ministrů, což bylo do té doby historicky nejvíce. Brzo však stanula pod tlakem pravicové ODS. Ne všechny vládní reformy pozitivně rezonovaly členskou a voličskou základnou strany. Účast na vládě byla vykoupena velkými programovými ústupky. Zavedení rovné daně znamenalo ukončení prorodinného společného zdanění manželů, zavedeny byly i zdravotnické poplatky a další. Při vládě se velmi tvrdě a permanentně vymezovala ČSSD spolu s Jiřím Paroubkem, který odmítal jakoukoli možnost konstruktivní diskuse. V následujících měsících se začaly stahovat mračna i nad Jiřím Čunkem. Ať už to byly věci vytvořené uměle a na objednávku, nebo měly jiný původ, pro KDU-ČSL a pro koalici to nebyla ideální situace. Jiří Čunek na počátku listopadu opustil vládu, v postu předsedy strany však i na dále setrval.¹⁰⁹

Rok 2008 se nesl ve znamení prezidentských voleb. Strana se nemohla dohodnout na podpoře jednoho z kandidátů. Celostátní výbor doporučil podporu Václava Klause, který se nakonec stal prezidentem republiky. Po půlroční pauze se do vlády vrátil i Jiří Čunek, situace uvnitř strany však nebyla ani nadále příznivou. Většina straníků nevěřila obviněním, které byly vyřčeny na osobu Jiřího Čunka, další část se na stranu druhou ale domnívala, že předsednictví Jiřího Čunka straně neprospívá. Říjnové senátní a krajské volby dopadly nejhůře, jak mohly. Strana odešla ze senátních voleb historicky poprvé bez mandátů.¹¹⁰

3.8 Strana od roku 2009

Ke konci ledna roku 2009 došlo ve vládě k řadě změn. Místopředsedkyní vlády se stala ministryně obrany Vlasta Parkanová, Cyril Svoboda se stal ministrem pro místní rozvoj a jeho dřívější funkci – ministra legislativní vlády – získal Pavel Svoboda. Miroslav Kalousek byl i nadále na postu ministra financí, stejně tak i Václav Jedlička vykonával dále funkci ministra kultury. Tento rok se nesl také ve znamení předsednictví České republiky v Evropské unii. Vláda Mirka Topolánka dokázala ustát tzv. ropnou krizi a izraelsko-palestinský problém. Jiří Paroubek během předsednictví ČR v EU vyvolal hlasování o nedůvěře vlády, které dopadlo úspěšně, a vláda Mirka Topolánka podala demisi. Na základě nominací ODS, ČSSD a SZ byla v květnu nominována vláda Jana Fischera. KDU-ČSL však odmítla účast v této vládě.

¹⁰⁹ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

¹¹⁰ Tamtéž.

ČR se nejprve chystala k předčasným volbám, které byly však na popud jednoho z poslanců před Ústavním soudem zrušeny.¹¹¹

Koncem května roku 2009 se konal na Vsetíně sjezd strany, kde byl novým předsedou zvolen Cyril Svoboda. Sjezd se konal za velmi zvláštní atmosféry, kdy část delegátů již se svou působností ve straně nepočítala. V době vsetínského sjezdu již vrcholily přípravy pro vznik nové strany, která byla nazvána jako TOP 09. „*Po oficiálním založení TOP 09 se však poslanci a krajsí zastupitelé zvolení za KDU-ČSL odmítli vzdát svých mandátů, čímž hned na začátku existence této strany popřeli, že chtějí politiku jinou a lepší a fakticky se přiřadili mezi přeběhlíky.*“¹¹² Evidence TOP 09 hovoří o 269 přeběhlících z KDU-ČSL do nové strany, jejímž zakladatelem se stal Miroslav Kalousek spolu s Karlem Schwarzenbergem. Cyril Svoboda stál jakožto předseda v nelehké úloze, jeho cílem se stalo konsolidování stranu a její připravení do voleb.¹¹³

V květnu 2010 se konaly volby do Poslanecké sněmovny a KDU-ČSL se poprvé s 4,3 % nedostala do Poslanecké sněmovny. Cyril Svoboda po katastrofálním výsledku voleb rezignoval. V téže roce se konaly také senátní a obecní volby. V Senátu získala strana dva mandáty. Ve Žďáru nad Sázavou se konal sjezd strany, jehož výsledkem bylo zvolení nového předsednictva strany. Do čela strany byl zvolen Pavel Bělobrádek. Před novým předsednictvem stál těžký úkol – vyzvednout stranu z hrozící bezvýznamnosti a vrátit zástupce strany do lavic Poslanecké sněmovny. Rovněž mělo vedení strany za úkol zkonsolidovat finanční ztráty.¹¹⁴

V roce 2011 byl předsedou Pavel Bělobrádek. „*Poprvé jsme měli předsedu, který byl předsedou na plný úvazek, a aktivitu převzala ta část členů KDU-ČSL, která od své angažovanosti a práce nemohla očekávat žádné hmatatelné výhody a prebendy. Aparát strany zeštíhlil na nejnižší možnou míru, vedením strany byl zvolen poměrně radikální oddlužovací proces.*“¹¹⁵

V roce 2013 se konaly první přímé prezidentské volby. Ve druhém kole podpořila KDU-ČSL Karla Schwarzenberga. „*Mnoho voličů nejspíš volilo Miloše Zemana proto, že nechtělo*

¹¹¹ KDU-ČSL. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Tamtéž.

*volit Miroslava Kalouska, ačkoli nekandidoval.*¹¹⁶ Karel Schwarzenberg člen TOP 09. Za Načasovy a Rusnokovy vlády ekonomika nerostla. Nečasova vláda byla nepopulární a obklopena skandály. V tomto období došlo k rozpadnutí Věcí veřejných a ke vnitřnímu pnutí v ODS. KDU-ČSL se připravovala na volby v roce 2014, když přišla kauza Nagygate a rozpadla se vláda. Byla jmenována úřednická vláda Jiřího Rusnoka, vláda bez důvěry. Došlo ke konání předčasných voleb. Tomáš Podivínský, člen KDU-ČSL, byl pověřen Jiřím Rusnokem a stal se ministrem životního prostředí. V předčasných volbách se z něj stal poslanec, poté pracoval jako velvyslanec v Berlíně. Filip Renč natočil se stranou v rámci předvolební kampaně klip. Klip stejně jako nekonvenčně pojaté billboardy přinesly straně velký ohlas. Strana se snažila udělat cokoli, aby se dostala zpátky do sněmovny, neboť v předešlých volbách se to nepovedlo. KDU-ČSL se stala po volbách členem vlády. Vrátila se zpět do Poslanecké sněmovny. Strana vládla v koalici spolu s ČSSD a ANO 2011. Premiérem se stal Lubomír Sobotka z ČSSD. Marian Jurečka se stal ministrem zemědělství a Daniel Herman ministrem kultury.¹¹⁷ Na konci koalice splnila KDU-ČSL 83 % slibů, které dala před volbami.¹¹⁸

3.9 Situace ve straně od roku 2019 až po současnost

Volby, které se konaly v roce 2017 do PS ČR, vyhrálo ANO 2011. Vítězná strana utvořila koalici spolu s ODS a Piráty. KDU-ČSL získala v těchto volbách 5,80 % hlasů a nepodílela se sestavování vlády. Strana získala ve sněmovně 10 křesel. Aktuálně má 15 senátorů, 1 hejtmana ve Zlínském kraji, Jiřího Čunka, a 2 europoslance.¹¹⁹

¹¹⁶ BĚLOBRÁDEK, P. *Na život!* Praha: KDU-ČSL, 2017, s. 52.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 53–56.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 70.

¹¹⁹ KDU-ČSL. KDU-ČSL to lepší v nás. Volební program 2010–2014 [online]. Praha: KDU-ČSL, 2014 [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: [https://kdu.cz/getattachment/8965795e-295d-4a1e-b2f8-24676c6358e3/Volebni-program-pro-volby-do-poslanecke-snemov-\(1\).aspx](https://kdu.cz/getattachment/8965795e-295d-4a1e-b2f8-24676c6358e3/Volebni-program-pro-volby-do-poslanecke-snemov-(1).aspx)

3.9.1 Oslavy 100. výročí strany

31. 3. 2019 se na brněnském výstavišti BVV v pavilonu B uskutečnila oslava 100. výročí založení strany. Oslavě předcházel sjezd strany. Jelikož se jedná o stranu křesťanskodemokratickou, uskutečnila se také ráno mše. Mše za účelem oslavy strany byly dohromady tři a všechny se konaly v Brně. Římskokatolická mše se konala v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Mendlově náměstí, mše Českobratrské církve evangelické se konala v Betlémském kostele v Brně-střed a Husitská mše se uskutečnila v kostele rovněž v Brně-střed.

Kromě vystoupení Pavla Bělobrádka, Mariana Jurečky nebo Jiřího Mihola vystoupila skupina Svítání a Hradišťan. Jelikož se jedná o stranu, která si zakládá na rodině a rodina pro ni hraje důležitou roli, oslav se zúčastnily i rodiny členů strany včetně dětí, pro které byl také připravený program.

Strana KDU-ČSL na sjezdu dne 30. března 2019 a Celostátní konference KDU-ČSL, která se konala dne 21. června 2019, schválily změnu stanov strany. Stanovy byly zaregistrovány 25. června 2019 Ministerstvem vnitra ČR.¹²⁰

¹²⁰ KDU-ČSL. *Stanovy KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL, 2019, s. 19.

4 ZLÍN

V údolí řeky Dřevnice se rozprostírá dnes již krajské město Zlín. Unikátní funkcionalistická architektura dodává městu své kouzlo. Kdysi chudá část Valašska se proměnila v centrum obchodu, podnikání, kultury a společenského života. Přímo na centrum je napojená průmyslová zóna – areál Baťových závodů, který se v minulosti dosti zasloužil o proměnu města. V roce 2001 se stal Zlín univerzitním městem. Byla zde založena Univerzita Tomáše Bati a kromě ní zde sídlí také řada významných institucí, např. Krajská nemocnice Tomáše Bati, Krajský úřad apod. Zlín je také sídlem strojírenství, gumárenství a plastikářského průmyslu. Sídlí zde několik desítek výrobců, zejména na východě Zlína v průmyslové zóně. Ve městě rovněž sídlí tradiční vývojové a výzkumné ústavy a pracoviště. Pořádají se zde lékařské kongresy, řada kulturních a sportovních akcí s celonárodním i mezinárodním významem, např. Barum rallye anebo Mezinárodní festival filmů pro děti a mládež. K tradičním kulturním institucím patří Městské divadlo Zlín či Filharmonie Bohuslava Martinů. Nachází se zde také zoologická zahrada a zámek. Co do sportu Zlín disponuje také extraligovým hokejovým týmem a prvoligovým fotbalovým týmem.¹²¹

4.1 Původ názvu

Název Zlín se v místní lidové tradici, Starozlínských pověstech, spojoval s různými výklady. Údajně byl odvozen od zlých událostí, které kdysi město postihly. Další výklad říká, že byl název utvořen podle jílovité půdy – slínu, která se v místě nachází. Interpretací původu názvu je celá řada. Moderní historický a jazykový rozbor vysvětluje původ tohoto názvu utvořením od mužského jména Zla, kdy spojením kmene jména Zla s příponou –ín, vznikl název Zlín.¹²²

4.2 Historie Zlína před vznikem ČSL

Nejstarší historická zpráva o Zlíně pochází z roku 1322. Z latinské listiny se dozvídáme, že šlechtic Friczek z Egerberka prodal vdově dvou českých králů Elišce Rejčce své po otci

¹²¹ ZLÍNSKÝ KRAJ. *Města a obce Zlínského kraje*. Rožnov pod Radhoštěm: PROXIMA Bohemia, 2014, s. 10–11.

¹²² POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 6.

zdeděné statky. Zlín byl v té době městečkem (opidem), což znamená, že měl významnější hospodářské postavení a zřejmě vynikal mezi okolními osadami v údolí podél řeky Dřevnice.¹²³

Majitelé Zlínského panství se v jeho vedení postupně střídali. Šternberkové spravovali město osm desetiletí. Z období jejich správy je dochovaná listina, podle které udělili Zlínu městskou svobodu všech obchodů a požitků k věčnému užívání. Měšťanům udělali velmi cenné právo na odúmrt' statků. Feudální pán se vzdal svých nároků na majetek po zemřelém poddaném bez přímých dědiců. Od 13. století byl Zlín městečkem či tržním a řemeslnickým střediskem. V období, kdy ve Zlíně vládli Šternberkové, došlo k vzestupu a hospodářskému rozvoji. Dodnes toto období symbolicky připomíná šternberská erbovní zlatá osmicípá hvězda, která je umístěna ve městském znaku.¹²⁴

Rytíř Petr Roman z Vítovic byl dalším, kdo v historii spravoval dnešní Zlín. Dosáhl významného postavení jako hejtman Uherského Hradiště a Zlínskému panství vládl bezmála 40 let. Po Romanově smrti připadl jeho majetek královské koruně. Krátce vlastnil také Zlínské panství i uherský král Matyáš, jenž toto panství daroval za vojenské služby Vilému Tetourovi z Tetova. Z roku 1490 pochází první zmínka o Zlínu jako o městu, nikoli jako doposud o městečku. Až okolo roku 1550 došlo k ustálení označení Zlína jako města. V roce 1509 připadlo Zlíňanům privilegium na dva výroční trhy ročně. Roku 1516 udělil Zlínu Jiřík Tetour další důležité výsady – zbavil měšťany robot, povinné služby i některých dávek. Zlíňané získali mimo jiné také právo šenků a sladování. Upravena byla i soudní jurisdikce. Došlo k posílení městského soudu, bylo-li se nutno odvolat k vyšším soudním institucím, byla touto institucí rada královského města Uherské Hradiště nebo městský soud v Brně.¹²⁵

Fridrich a Burjan Tetourovi, kteří vlastnili Zlínské panství, vydali roku 1571 listinu, kterou rozšířili šenkovní práva měšťanů do celého města. Tato listina rozšířila také osobní svobody měšťanů, vrchnost se vzdala práva brát do povinné panské služby osiřelé děti z celého města.¹²⁶ Od konce 16. století zde byl fojt označován zejména jako rychtář. Měl na starosti bezpečnostní záležitosti, spravoval městské vězení, usmiřoval menší spory mezi občany nebo

¹²³ POKLUDA, Zdeněk. Kapitoly z dějin Zlína (I–VIII). In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* "87. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1987. s. 65.

¹²⁴ POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 12–15.

¹²⁵ Tamtéž, s. 16–20.

¹²⁶ Tamtéž, s. 22–24.

dohlížel na majetkové zápisy, které byly zapisovány do městských knih. Vlivné postavení míval v té době také písař.¹²⁷

V letech 1622–1630 bylo panství bez vlastního pána. Zlínské panství bylo zatíženo dluhy, o něž se zajímali různí věřitelé. Panství bylo v tíživé situaci, neboť císařská soldateska, tvořena zejména Španěly, obsadila město a docházelo k častému rabování. Vpadli sem také uherští povstalci Gabriela Bethlena. Panství bylo v tak tíživé situaci, a tak musely být odpuštěny císařské berně i platy vrchnosti. Město zasáhla i třicetiletá válka. Před válkou bylo ve městě 200 usedlostí, po skončení války se počet usedlostí snížil na 82. Zlín spravoval také rod Šereniů, který patřil k tzv. poněmčené šlechtě. Tato etapa však nebyla pro Zlín až tak významná. Z důvodu vlastnění více statků se o město a měšťany moc nestarali, čerpali zejména z výnosu města.¹²⁸

V 18. století začala do města pronikat němčina zejména díky svrchované šlechtě. V revolučním roce 1848 byla zrušena vrchnostenská práva. Zlín se tak zbavil poddanského svazku a vrchnost přišla o své výsadní postavení. Zlín chtěl v té době aspirovat na umístění některého z úřadů, alespoň nižší kategorie. V letech 1850–1855 bylo hejtmanství v Holešově a okresní soud v Napajedlích. V roce 1865 zkusili Zlínští zažádat o umístění státních úřadů ve městě znova, ale opět neúspěšně. Robert Florimont, francouzský podnikatel, byl prvním, kdo ve Zlíně roku 1870 začal s výrobou bot. Po osmi letech svou továrnu prodal a odešel z města. Továrnu prodal příluckému rodákovi Slaměnovi, načež první podnik ve Zlíně zanikl. Až v roce 1894 začali v této tradici pokračovat sourozenci Baťovi, kteří si založili obuvnickou dílnu, jež se brzy poté rozrostla ve větší tovární závod. Ze skromných počátků a za poměrně krátkou dobu vznikl podnik obrovských rozměrů. Podnik určoval vývoj nejen ve Zlínském kraji, ale rozpínal svá křídla i za hranice státu.¹²⁹

Na přelomu století se ve Zlíně ozývaly nová myšlenková hnutí, vyhraněné politické postoje, kdy se ke slovu hlásili příznivci nových politických směrů – socialisté a pokrokaři. Pokrokaři našli oporu zejména ve zlínské sokolské jednotě. Socialistické myšlenky našly ohlas především poté mezi zlínskými dělnictvem. Pevnou základnu získaly založením místní organizace sociálně demokratických oborů. Sociální demokraté dali o sobě vědět u prvomájové oslavy roku 1904. V téže roce se konaly i volby do vídeňské říšské rady. Ve druhém

¹²⁷ POKLUDA, Zdeněk. Kapitoly z dějin Zlína (I–VIII). In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* “87. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1987. s. 147.

¹²⁸ POKLUDA, Z. Sedm století zlínských dějin. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 22-30.

¹²⁹ Tamtéž, s. 57-59.

rozhodujícím kole zvítězil 23. května 1907 Tomáš Masaryk, který získal nejvíce hlasů v celé volební skupině a získal tak křeslo ve vídeňském parlamentu. V dalších volbách, jež se uskutečnily v roce 1911, svůj mandát obhájil. Do vypuknutí 1. světové války působil jako poslanec za valašská města. V roce 1908 se ve Zlíně konaly obecní volby, ve kterých zvítězili pokrokaři. Zlínských starostou byl zvolen F. Štěpánek. Před volbami do vídeňského parlamentu se Masaryk zavázal zlínským občanům dosáhnout zřízení okresního soudu ve Zlíně a svůj slib opravdu dodržel. V roce 1913 byl Zlín určen jako sídlo zřízení okresního soudu.¹³⁰

Za dob 1. světové války získala Baťova továrna první vládní zakázku, na vojenskou obuv. Zakázka byla natolik velká, že se o objednávku podělil Baťa i s ostatními zlínskými obuvními firmami. Práce v obuvnických továrnách zachránila mnoho zdejších občanů od pobytu na bojišti. Militarizace zlínských továren znamenala pro dělníky to, že byli podřízeni nejen svým zaměstnancům, ale také vojenskému veliteli. Vojenský velitel byl vybaven rozsáhlou vojenskou disciplinární pravomocí. Konec války a zhroucení monarchie bylo ve Zlíně oslaveno den po pražském převratu, 29. října 1918. Náměstí se zaplnilo účastníky velké národní manifestace a lidé nadšeně slavili vznik samostatné Československé republiky.¹³¹

4.3 Zlín po založení ČSL

Před válkou byly strany spojeny do vládní koalice – křesťanskosociální strana, katolicko-národně konzervativní strana a Konzervativní lidová strana. Na ustavujícím zemském sjezdu Československé strany lidové v lednu roku 1919 došlo ke zrušení koalice a přijetí nového názvu – Československá strana lidová. I. zemský sjezd na Moravě, který se konal 26. ledna 1919, schválil návrh výkonných výboru křesťansko-sociální a katolicko-národní strany na sloučení a přejmenování v Československou stranu lidovou. V roce 1919 vstoupila strana v činnost ve městě Zlín a okolním okrese.¹³²

4.3.1 Obecní volby v roce 1919

V červnu roku 1919 se konaly ve Zlíně obecní volby. V té době zde sílil vliv levicových sil zejména sociálně demokratické strany, která v tom roce vyhrála obecní volby a získala 40 % hlasů, což pro stranu znamenalo zisk 12 mandátů. V křesle starosty vystřídal Františka Štěpánka

¹³⁰ POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 66-68.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Tamtéž, s. 70.

sociální demokrat František Novák. František Novák by původně Baťovým dělníkem, jenž byl poté také společníkem mladé obuvnické firmy.¹³³ V třicetičlenném zastupitelstvu získala ČSL 5 mandátů. Česká strana národně socialistická získala mandátů 6. Pokroková strana získala 4 mandáty a Československá živnostensko-obchodnická strana středová získala mandáty 3.¹³⁴

V roce 1919 postihla Zlín velká povodeň. Správa města musela konat rozhodnutí v otázce regulace řeky Dřevnice. Nutné bylo také vyřešit otázku prostorů pro okresní soud, jehož činnost ve Zlíně byla vydobyta před první světovou válkou.¹³⁵

Rok 1920 byl u nás ve znamení stoupající aktivity marxistické levice. Vyvrcholením událostí v roce 1920 i celé činnosti dělnického hnutí byla generální stávka, která se uskutečnila v prosinci 1920. Došlo zde k porážce, jež byla současně porážkou československé dělnické třídy a znamenala potvrzení třídního, tedy buržoazního charakteru Československa. Zemské vojenské velitelství z obavy, že by ve Zlíně došlo k destruktivním nepokojům, poslalo do města 245 vojáků kroměřížské posádky.¹³⁶

V květnu 1921 přešla sociální demokracie jako celek do nově založené komunistické strany (KSČ). Členem komunistické strany se stal také starosta František Novák i s ostatními spolupracovníky v městském zastupitelstvu. Komunisté tak převzali pozici nejsilnější politické strany. Sociálně demokratická organizace přestala ve Zlíně existovat. V čele městské správy zůstali do voleb roku 1923. Dva úkoly přivedla komunistická městská správa do úspěšného konce – vyřešila otázku okresního soudu, který 1. října 1923 zahájil svou činností a úspěšně téhož roku zajistila stavbu nové radnice. Ta starší totiž o dva roky dříve vyhořela a na návrhu nové budovy se podílel zlínský architekt František Lýdie Gahura. Nový základní kámen byl položen roku 1922.¹³⁷ V řadě jednání městské rady i městského zastupitelstva se objevovaly často střety mezi komunistickou většinou a vedením Baťových závodů, které se nesmířilo s tím, že jsou v čele radnice komunisté. Tyto střety vyústily nakonec v souvislosti s předvolebním bojem před obecními volbami v roce 1923 v boj o správu města.¹³⁸

¹³³ POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 70.

¹³⁴ WICHEREK, J. K politickému vývoji v Gottwaldově – Zlíně ve dvacátých letech. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* "83. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1983, s. 162.

¹³⁵ POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 71.

¹³⁶ WICHEREK, J. K počátkům dělnického a komunistického hnutí v Gottwaldově – Zlíně. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* "81. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1981, s. 64–66.

¹³⁷ KARKOŠKOVÁ, A. Starostové, předsedové NV a primátoři města Zlína. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 1998*. Zlín: Státní okresní archiv ve Zlíně, 1998, s. 72..

¹³⁸ WICHEREK, J. K počátkům dělnického a komunistického hnutí v Gottwaldově – Zlíně. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* "81. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1981, s. 72.

4.3.2 Obecní volby v roce 1923

Obecním volbám v roce 1923 předcházela bouřlivá kampaň, ve které soupeřící strany agitovaly své voliče a příznivce. Boj mezi komunistickou správou města a Baťovými závody vstoupil do rozhodující fáze. Tomáš Baťa zahájil svou kampaň s heslem „odpolitizování“ obce a vyměnění radnice a vlivu politických stran. Cílem bylo vedení radnice, které by vykonávalo vše ve prospěch Baťových závodů. Celý průběh předvolební kampaně dokazuje, že Baťovi šlo zejména o porážku Komunistické strany Československa.¹³⁹ Ve Zlíně bylo v roce 1923 pět politických organizací – KSČ, Strana živnostensko-obchodnická středová, Československá strana socialistická a ČSL. Od roku 1923 vstupuje na politické pole také tzv. Volební skupina zaměstnanců firmy T. a A. Baťa.¹⁴⁰

Ve volbách, které se konaly 16. září 1923, zvítězili Baťovci, kteří získali 17 mandátů. Druhé místo obsadilo KSČ s 6 mandáty, Československá strana sociální získala 3 mandáty, Živnostníci a ČSL získali po 2 mandátech. ČSL si oproti předešlým volbám pohoršila o 3 mandáty.¹⁴¹

Po vítězství ve volbách usedl do křesla starosty Tomáš Baťa, který byl i nadále šéfem svého závodu. V letech 1923-1938 Zlín několikanásobně vzrostl a proměnil se v zahradní město, které udivovalo supermoderním, skoro až americkým, vzhledem. Baťovská éra vtiskla meziválečnému Zlínu charakteristické rysy, které se nedaly srovnat s jinými městy. Město hospodářsky prospívalo a táhlo sem řadu mladých lidí, kteří na Zlínu obdivovali zejména jeho moderní americký vzhled.¹⁴²

V roce 1925 se konaly parlamentní volby. Zlín byl poprvé v těch volbách zastoupen jako volební okres. Tyto volby vyhrála ČSL.¹⁴³

4.3.3 Obecní volby v roce 1927

Obecní volby vyhráli s přehledem v roce 1927 Baťovci. Získali 82,35 % hlasů, což odpovídalo 25 mandátům. Po jednom mandátu měli Živnostníci, Českoslovenští socialisté

¹³⁹ WICHEREK, J. K počátkům dělnického a komunistického hnutí v Gottwaldově – Zlíně. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti "81*. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1981, s. 73–74.

¹⁴⁰ POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 69–71.

¹⁴¹ WICHEREK, J. K počátkům dělnického a komunistického hnutí v Gottwaldově – Zlíně. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti "81*. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1981, s. 73–74.

¹⁴² POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 71.

¹⁴³ Tamtéž, s. 90.

a ČSL. Dva mandáty získali komunisté. Před volbami došlo obnovení Československé sociálně demokratické strany dělnické, která však nezískali ani jeden mandát. Radnice byla po volbách roku 1927 pod silným vlivem Baťovců. Jejich vliv byl ještě větší než po volbách o čtyři roky dříve.¹⁴⁴

Úspěch Baťovců ve volbách se připisuje zejména velmi těsné závislosti zaměstnanců Baťových závodů, které byli ovlivněni demagogií batismu, sociálními opatřeními, ekonomickou svázaností, podnikovým bytem aj. Baťova firma se ve dvacátých letech hodně rozvíjela. Do města přicházeli dělníci, kteří nebyli místní a stěhovali se do Zlína z různých míst. Migrace nových dělníků, kteří neznali skutečnosti a byli spojeni s firmou Baťa, také přispěla k úspěchu Baťovců.¹⁴⁵

4.3.4 Obecní volby v roce 1931

Obecní volby vyhráli s přehledem v roce 1927 Baťovci. Získali 82,35 % hlasů, což odpovídalo 25 mandátům. Po jednom mandátu měli Živnostníci, Českoslovenští socialisté a ČSL. Dva mandáty získali komunisté. Před volbami došlo obnovení Československé sociálně demokratické strany dělnické, která však nezískali ani jeden mandát. Radnice byla po volbách roku 1927 pod silným vlivem Baťovců. Jejich vliv byl ještě větší než po volbách o čtyři roky dříve.¹⁴⁶

Úspěch Baťovců ve volbách se připisuje zejména velmi těsné závislosti zaměstnanců Baťových závodů, které byli ovlivněni demagogií batismu, sociálními opatřeními, ekonomickou svázaností, podnikovým bytem aj. Baťova firma se ve dvacátých letech hodně rozvíjela. Do města přicházeli dělníci, kteří nebyli místní a stěhovali se do Zlína z různých míst. Migrace nových dělníků, kteří neznali skutečnosti a byli spojeni s firmou Baťa, také přispěla k úspěchu Baťovců.¹⁴⁷

4.3.5 Obecní volby v roce 1938

Obecní volby se měly původně konat v listopadu roku 1937, ale vzhledem k vnitropolitické situaci zejména v pohraničí došlo k odvolání voleb. Nový termín voleb

¹⁴⁴ WICHEREK, J. K politickému vývoji v Gottwaldově – Zlíně ve dvacátých letech. In. *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* "83. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1983, s. 165.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 164.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 165.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 164.

byl stanoven na květen 1938. V Baťově podniku byla zřízena již půl roku před původním termínem voleb volební kancelář se stanovenými komisaři, kteří ručili za úspěch Baťovy kandidátky. Baťovcům šlo především zabránit v úspěchu komunistů a zaměstnanci Baťovy továrny komunisty neměli volit. Na volby se připravovaly i další politické strany. Ve Zlíně došlo nakonec k tomu, že v důsledku teroru firmy Baťa zde nemohla být podána kandidátka KSČ. Baťova kandidátka získala ve Zlíně 100 % hlasů.¹⁴⁸

4.3.6 Situace za okupace

5. března 1939 byl Zlín obsazen hitlerovskou brannou mocí. Vše ve městě se muselo podřítit okupačnímu režimu, který si v protektorátu rozestřel síť svých úřadů. Zlín se stal v květnu 1939 sídlem německého správního orgánu – Oberlandratu s působností v politických okresech Zlín, Uherský Brod, Uherské Hradiště a od roku 1940 také Holešov, Hodonín a Kyjov. Zlín se stal také sídlem gestapa.

Baťovské podniky na území protektorátu spadly do rukou Němců. Od listopadu 1939 byly Baťovy továrny přeorientovány na válečnou výrobu, čímž byl slibný rozvoj Zlína zastaven. V závěru války v roce 1944 zasáhlo Zlín americká bombardování, které poničilo řadu objektů ve městě. 2. května 1945 pronikla do Zlína Sovětská armáda. Spolu s bojujícími rumunskými jednotkami překonali odpor Němců a osvobodili město.¹⁴⁹ „*Sověťští vojáci se stali nejen osvoboditeli města, ale také prvními vyslanci socialistického státu a obyvatelé je takto přijímali a zahrnovali láskou, pozorností a vděčností.*“¹⁵⁰

V křesle starosty zůstal „Baťovec“ Dominik Čipera, kterému se podařilo provést Zlín těžkým válečným obdobím. V září roku 1944 bylo rozpuštěno městské zastupitelstvo a okupanty byla následně stanovená správa Zlína. V prvních dnech po osvobození Zlína vystupoval Čipera jako představitel města. Funkce starosty zanikla a byla nahrazena ustanovením nového Národního výboru. Komunisté začali nabírat na síle.¹⁵¹

¹⁴⁸ WICHEREK, J. K boji proti fašismu na Zlínsku ve druhé polovině třicátých let. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* “84. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1984, s. 19–20.

¹⁴⁹ POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 110.

¹⁵⁰ VOJTA, F. Osvobození Zlína Rudou armádou. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* “84. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1984, s. 177.

¹⁵¹ KARKOŠKOVÁ, A. Starostové, předsedové NV a primátoři města Zlína. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 1998*. Zlín: Státní okresní archiv ve Zlíně, 1998, s. 73–74.

Na veřejném shromáždění před velkým kinem byl 12. května 1945 zvolen Národní výbor Velkého Zlína čítající 42 členů. Předsedou byl zvolen Josef Vávra, kterého záhy vystřídal ve funkci komunist Vilém Morýs. Národní výbor začal ihned uplatňovat svoji moc a naplňovat tu část svého prohlášení, ve které uvádí, že velké podniky a národně důležité podniky budou dány pod státní vedení. Výroba ve zlínských závodech pod vedením národní správy započala 14. května 1945. Sovětské vojenské velení se až do svého odchodu podílelo na rozvoji svobodného života.¹⁵²

4.3.7 Obecní volby v roce 1946

Obecní volby vyhráli komunisté, kteří získali 38 % hlasů. Za nimi byli Národní socialisté s 34 %, Sociální demokraté získali 14,2 % hlasů a lidovci dosáhli na 13,4 % hlasů. Díky volbám komunisté upevnili své klíčové pozice ve správě města a okresu. Místní národní výbor byl sestavený ze zástupců čtyř politických stran. Vzhledem k působení komunistů se rozšiřoval prostor k propagaci myšlenek směřujících k socialismu. Komunisté odsoudili baťovskou minulost jako symbol kapitalistického vykořisťovatelského systému, sám Antonín Zápotocký ve svém projevu v roce 1946 označil Baťu za kapitalistu. Komunisté měli silné zastoupení ve vládě, a tak se jim podařilo zdiskreditovat naprosto vše, co souviselo s baťovským systémem.¹⁵³

4.3.8 Nadvláda komunismu

S nastolením socialismu došlo také k přejmenování Zlína. Iniciativa na změnu názvu nevzešla od obyvatel města, ale svůj počátek našla na půdě Baťova podniku, ze kterého se stal později podnik státní. Generální ředitel národního podniku Baťa Holý 23. listopadu 1948 oznámil, že se Zlín přejmenuje na Gottwaldov. Jméno nesoucí po prvním dělnickém prezidentovi mělo být symbolem socialismu. Úředně začal nový název platit až od 1. ledna 1949. Rovněž bylo také odňato jméno Baťa ze státního podniku a nahrazeno názvem Svit. Staré tradice měly být zapomenuty a měl být budován socialismus. Název si město neslo celkově 40 let.¹⁵⁴

¹⁵² VOJTA, F. Osvobození Zlína Rudou armádou. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti* "84. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1984, s. 118–119.

¹⁵³ POKLLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 115–116.

¹⁵⁴ Tamtéž., s. 119.

Od ledna roku 1949 se stal Gottwaldov krajským městem. Správní reformou Gottwaldovský kraj zahrnoval v době své existence okresy Valašské Meziříčí, Vsetín, Valašské Klobouky, Gottwaldov, Holešov, Kroměříž, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Veselí nad Moravou, Hodonín a Kyjov. Správní reforma roku 1960 určila Gottwaldovu skromnější úlohu – na 35 let bylo toto okresní město podřízeno Jihomoravskému krajskému Národnímu výboru v Brně.¹⁵⁵ Zlín byl až do 90. let pod taktovkou komunismu. Když komunistický režim padl, oživovaly se předúnorové demokratické tradice a navázala se spojení se soudobou západní demokracií. Došlo k obnově soukromého vlastnictví a podnikání. Městu se vrátil zpět jeho název, oficiálně s účinnou platností k 1. lednu 1990. Ve formování Zlína sehrál významnou roli zlínský koordinační výbor Občanského fóra, který důrazně žádal odchod dosavadních vysokých funkcionářů a nahrazení jejich postů důvěryhodnými lidmi.¹⁵⁶ Antonín Bartošek stál v čele radnice v období přeměn. Na plenárním zasedání Městského Národního výboru dne 9. ledna 1990 byla přijata demise všech členů rady včetně předsedy. Novým porevolučním předsedou Národního výboru se stal Jiří Kladníček, který byl tehdy nestraníkem. Funkci vykonával do 11. prosince 1990, kdy podle zákona č. 367/1990 Sb. o obcích končila činnost národních výborů ke dni voleb, kterým byl 24. listopad 1990. Začala tak působnost městských a obecních úřadů. Zlín se stal statutárním městem v čele s primátorem.¹⁵⁷

4.4 KDU-ČSL ve Zlíně

4.4.1 Komunální volby v roce 1990

ČSL získala v těchto volbách 11,6 % hlasů, což bylo dohromady 6 mandátů. Ve volbách zvítězilo Občanské fórum (OF), které získalo 24,6 % hlasů a 15 mandátů. Klub angažovaných nestraníků získal 2 mandáty. ČSSD dosáhla na 1 mandát. Strana zelených obsadila celkem 7 mandátů. Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko dosáhlo 12 mandátů. Oproti nim třetinu mandátů získala Československá strana socialistická. Hnutí za rovnoprávné postavení žen Čech a Moravy mělo 2 mandáty. Nezávislí získali mandátů 10 a komunisté 11. Křesťansko-demokratická strana, Republikánská unie – Svobodný blok,

¹⁵⁵ POKLUDA, Z. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006, s. 119.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 135–137.

¹⁵⁷ KARKOŠKOVÁ, A. Starostové, předsedové NV a primátoři města Zlína. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 1998*. Zlín: Státní okresní archiv ve Zlíně, 1998, s. 82–83.

sdužení nezávislých kandidátů a Politické hnutí členů JZD nedosáhlo úspěšného volebního výsledku a nedosáhli na ani jeden mandát.¹⁵⁸

Rada byla složena ze dvou členů ČSL, čtyř z Občanského fóra, tří ze strany Zelených a čtyř nezávislých. Za ČSL byl v radě Jaromír Schneider a Jindřich Mrlík. Do zastupitelstva byl z ČSL zvolen Jan Blažek, Jindřich Mrlík, Alena Panáková, Schneider Jaromír, Václav Stuchlík a Karel Tobola.¹⁵⁹

Prvním primátorem města se stal Rudolf Veselý, jenž stál u zrodu Občanského fóra ve Zlíně. Ve volbách byl zvolen do zastupitelstva a na jeho ustanovující schůzi 11. prosince 1990 byl zvolen primátorem. V primátorském křesle se dlouho neohráł, neboť záhy odstoupil ze své funkce. 10. ledna 1991 byl na mimořádném zasedání zastupitelstva zvolen primátorem Jaromír Schneider, který byl ve volbách zvolen do zastupitelstva za ČSL.¹⁶⁰ Představitelé Zlína v tomto období cíleně usilovali o zachování nebo znovuobnovení typického baťovského vzhledu města. Některé obytné čtvrti města a průmyslového areálu se staly památkovou zónou. Nově bylo vydlážděno Náměstí Míru. Budova, která byla původně určena pro okresní sekretariát KSČ, byla přebudována pro potřeby Technologické fakulty, jež byla v té době součástí brněnského Vysokého učení technického. V příměstských částech města byly zřízeny tzv. úřadovny, které umožnily zapojení občanů do rozhodování o záležitostech města a byly tak jedním z prvků demokratického řízení. Zlín v tomto období zažíval ekonomický boom a patřil k městům s nejnižší nezaměstnaností u nás. Od roku 1994 začala být ve Zlíně udělována Cena města Zlína za zásluhy. Jaromír Schneider setrval ve funkci primátora až do 6. prosince 1994, poté zastával funkci prvního náměstka primátora. V letech 1996–1997 byl členem Vlády ČR. Nejprve byl ministrem hospodářství, poté zastával funkci ministra pro rozvoj regionů, měst a obcí.¹⁶¹

Od roku 1992 vystupuje ČSL jako KDU-ČSL. Na konci funkčního období roku 1994 bylo v zastupitelstvu 8 členů z KDU-ČSL a 7 nestraníků, přičemž tyto dvě strany tvořily koalici. Za KDU-ČSL byli v zastupitelstvu Miroslav Kašný, Vladimír Moravec, Jindřich Mrlík,

¹⁵⁸ BŘEZNÍKOVÁ, K. Komunální volby ve Zlíně 1990–2000. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 2002*. Zlín: Moravský zemský archiv Brno – Státní okresní archiv Zlín, Krajská knihovna F. Bartoše ve Zlíně, 2002, s. 181.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 182.

¹⁶⁰ KARKOŠKOVÁ, A. Starostové, předsedové NV a primátoři města Zlína. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 1998*. Zlín: Státní okresní archiv ve Zlíně, 1998, s. 83–84.

¹⁶¹ OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA. [online]. Copyright © 2020 Magistrát města Zlína [cit 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/od-r-1990-cl-1003.html>

Rostislav Pavelka, Jaromír Schneider, Stanislava Schrötterová, Jan Semotán a Václav Stuchlík.¹⁶²

4.4.2 Komunální volby v roce 1994

Ze zaniklého Občanského fóra vznikla Občanská demokratická strana (ODS) a Občanské hnutí demokratické aliance. KDU-ČSL vstupovala poprvé do voleb pod tímto názvem. Volební účast však oproti minulým volbám klesla. Nejvyšší počet hlasů a mandátů získala ODS, a to 34 % a 13 mandátů. Na druhém místě skončila KDU-ČSL, která získala 14,30 % a uhájila 6 mandátů. KSČM získalo mandátů 5. Sdružení ČSSD, Strana demokracie levice (SDL), Zemědělská strana (ZS) a nezávislí kandidáti (NK) získali 4 mandáty. Sdružení občané pro Zlín (SOZ) získali rovněž tento počet mandátů. Sdružení Českomoravské strany středu, Svobodných demokratů a nezávislých kandidátů získali mandáty 2. Koalice Moravskoslezského hnutí (MSH), Moravská národní strana (MNS), Důchodci za životní jistoty (DŽJ), Hnutí za sociální spravedlnost (HSS) a Křesťanská sociální unie (KSU) obsadili 2 mandáty. Koalice Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa (SPR-RSČ) a Sdružení důchodců ČR (SDČR) získali 1 mandát, stejně jako Strana národně demokratické jednoty (SNDJ) a Demokratická unie (DEU). Pro Stranu zelených byly volby neúspěšné.¹⁶³

Do zastupitelstva byli za KDU-ČSL zvoleni tito členové: Vojtěch Cekota, František Chvasík, Miroslav Kašný, Eva Újezdská, Petr Venený a Jaromír Schneider, kterého v roce 1996 vystřídal Jindřich Mrlík. V radě byli 4 členové za ODS, 2 členové za Sdružení Občané pro Zlín, KDU-ČSL bylo zastoupeno 3 členy. Členy rady za KDU-ČSL byl František Chvastík, Venený Petr a Schneider Jaromír, ten byl ale roku 1996 vystřídán Jindřichem Mrlíkem.¹⁶⁴

6. prosince 1994 byl zvolen primátorem města Vladimír Dařka, který šel do voleb jako člen ODS. Po rozkolu v ODS koncem roku 1997 se stal členem nově vzniklé Unie svobody (US).¹⁶⁵ V průběhu tohoto volebního období došlo ke zlepšení informovanosti občanů o záležitostech města. Radnice začala vydávat informační měsíčník *Magazín Zlín*. V roce 1995 zahájila výuku nová Fakulta managementu a ekonomiky. V roce 1997 zasáhla město povodeň,

¹⁶²BŘEZNÍKOVÁ, K. Komunální volby ve Zlíně 1990–2000. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 2002*. Zlín: Moravský zemský archiv Brno – Státní okresní archiv Zlín, Krajská knihovna F. Bartoše ve Zlíně, 2002, s. 183.

¹⁶³ Tamtéž, s. 184.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 185.

¹⁶⁵ KARKOŠKOVÁ, A. Starostové, předsedové NV a primátoři města Zlína. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 1998*. Zlín: Státní okresní archiv ve Zlíně, 1998, s. 84.

řešení otázek týkajících se této živelné události ale radnice velmi dobře zvládla. Vladimír Dařka vykonával funkci primátora do 27. listopadu 1998. Ve volebním období 1998–2002 byl poté zastupitelem města Zlín.¹⁶⁶

4.4.3 Komunální volby v roce 1998

Prvenství si ve volbách roku 1998 udržela ODS s 25,5 % a 10 mandáty. Do popředí se dostala i ČSSD, která získala 21,5 % hlasů a celkem 8 mandátů. KDU-ČSL přišla o jeden mandát oproti předešlým volbám, získala 13,2 % a 5 mandátů. Zlínské hnutí nezávislých (ZHN), KSČM, a Unie svobody (US) získala po 4 mandátech. Sdružení nezávislí (S NEZ) a Sdružení Česká strana národně sociální (ČSNS) získali po 1 mandátu.¹⁶⁷

Do zastupitelstva byl za KDU-ČSL zvolen Vojtěch Cekota, František Chvatík, Milan Soldán, Petr Venený a Vojtěch Hrubý, kterého v roce 1999 nahradil Josef Němec. V radě bylo 5 členů za ODS a po dvou členech za KDU-ČSL, US a ZHN. Za KDU-ČSL usedl v radě František Chvatík a Petr Venený, jenž byl v roce 2002 nahrazen Milanem Soldánem.¹⁶⁸

Zdeněk Dostál byl 27. 11. 1998 zvolen primátorem města. Ve volbách roku 1998 byl zvolen do městského zastupitelstva za Zlínské hnutí nezávislých. V letech 1990–1998 zastával funkci přednosta Okresního úřadu ve Zlíně. Bezprostředně po volbách bylo nutno soustředit pozornost na již probíhající vyjednávání o rozložení České republiky na vyšší územněsprávní celky. Od roku 2000 se stal Zlín sídelním městem Zlínského kraje. V téže roce se na základě zákona 128/2000 Sb., o obcích změnil Úřad města Zlína na Magistrát města Zlína a Město Zlín se stalo statutárním městem. K úspěchům radniční koalice patří mimo jiné věcnější způsob jednání rady i zastupitelstva a další zapojování místního obyvatelstva do řešení problémů rozvoje města. V tomto období byla ve Zlíně vystavena např. budova Kooperativy, moderní soubor obytných domů na Podlesí či Průmyslová zóna Zlín–Východ. Obnoven byl provoz zničeného koupaliště Zelené. Sportovci získali novou víceúčelovou halu. Centrum města začalo být hlídáno kamerovým systémem.¹⁶⁹

¹⁶⁶ OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA. [online]. Copyright © 2020 Magistrát města Zlína [cit 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/od-r-1990-cl-1003.html>

¹⁶⁷ BŘEZNÍKOVÁ, K. Komunální volby ve Zlíně 1990–2000. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 2002*. Zlín: Moravský zemský archiv Brno – Státní okresní archiv Zlín, Krajská knihovna F. Bartoše ve Zlíně, 2002, s. 186.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 186–187.

¹⁶⁹ OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA. [online]. Copyright © 2020 Magistrát města Zlína [cit 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/od-r-1990-cl-1003.html>

V roce 2001 otevřela své brány Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Univerzita se skládá z šesti fakult, které sídlí ve Zlínském kraji. Nabízí studium technických a technologických, ekonomických, uměleckých, inženýrských a zdravotnických oborů. *„Mladá, a proto progresivní. Odvážná v myšlenkách i skutcích. Přívětivá ke studentům i pedagogům. S úctou k tradicím i nastolující trendy. Podnikavá i výchovná k podniká. Taková je Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.“*¹⁷⁰

Zdeněk Dostál zastával post primátora do 14. 11. 2002. Ve volebním období 2002–2006 byl za Zlínské hnutí nezávislých zvolen do Zastupitelstva města Zlína.¹⁷¹

4.4.4 Komunální volby v roce 2002

V čele komunálních voleb v roce 2002 stanula opět ODS, která získala 25,9 % hlasů a 11 mandátů. ČSSD dosáhla druhého místa s 20,8 % hlasů a 9 mandátů. Na třetí pozici stanulo ZHN se ziskem 14,5 % hlasů, což odpovídalo 6 mandátům. KDU-ČSL získala 11,6 % hlasů a obhájila 5 mandátů z minulých voleb, ačkoli stanula až na 4. místě. KSČM obsadilo rovněž 5 mandátů a 11,5 % hlasů. Nezávislí (NEZ) získali celkem 8 % a 3 mandátů.¹⁷²

V zastupitelstvu zasedl za KDU-ČSL Josef Devát, Miroslav Kašný, Alena Kotíková, Milan Soldán a Petr Venený. V radě získala KDU-ČSL jedno místo, které obsadil Petr Venený. ODS a ČSSD měla po 4 členech a ZHN členy 2.¹⁷³

Tomáš Úlehla byl zvolen do Zastupitelstva města Zlín za ODS. 14. listopadu 2002 byl zvolen primátorem města. V předešlém volebním období byl členem zlínského městského zastupitelstva. K 1. 1. 2003 převzalo statutární město Zlín část agendy zrušeného Okresního úřadu ve Zlíně. V roce 2004 bylo odstraněno torzo obchodního domu na Čepkově a v této lokalitě bylo vystavěno nové nákupního středisko. K velkým úspěchům práce zastupitelů města patří zahájení prací na rozšíření silnice I/49 v úseku Louky-Malenovice. K objektům, které byly postaveny v tomto volebním období, patří tropický pavilon Yucatan v areálu zlínské ZOO či druhý zimní stadion PSG Aréna. Ve volbách v červnu roku 2006 byl primátor Zlína, Tomáš

¹⁷⁰ UTB. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. [online]. copyright © 2020 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.utb.cz/univerzita/o-univerzite/>

¹⁷¹ OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA. [online]. Copyright © 2020 Magistrát města Zlína [cit 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/od-r-1990-cl-1003.html>

¹⁷² BŘEZNÍKOVÁ, K. Komunální volby ve Zlíně 1990–2000. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 2002*. Zlín: Moravský zemský archiv Brno – Státní okresní archiv Zlín, Krajská knihovna F. Bartoše ve Zlíně, 2002, s. 188.

¹⁷³ Tamtéž, s. 188–189.

Úlehla, zvolen poslancem Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Své působení na pozici primátora ukončil 2. listopadu 2006.¹⁷⁴

4.4.5 Komunální volby v roce 2006

V komunálních volbách v roce 2006 vyhrála ODS, která získala dohromady 19 křesel v městském zastupitelstvu. Úspěšnost strany ve volbách činila 37,18 %. Druhé místo obsadila ČSSD se ziskem 10. mandátů. Celková úspěšnost ČSSD ve Zlíně byla 20,06 %. KSČM získala 5 mandátů a její úspěšnost činila 10,09 %. KDU-ČSL kandidovala v tomto roce spolu s nestraníky a získali celkem 4 mandáty a jejich volební úspěšnost činila 9,36 %. Zlínské hnutí nezávislých získalo mandáty 3.¹⁷⁵

Za KDU-ČSL a nestraníky usedl do zastupitelského křesla Josef Devát, Miroslav Kašný, Petr Venený a Vlastimil Vajd'ák.¹⁷⁶

Primátorkou města se stala po komunálních volbách Irena Ondrová. Do voleb kandidovala a byla zvolena do městského zastupitelstva za stranu ODS. Již v roce 1994 vykonávala post člena městského zastupitelstva. V letech 1996–2002 působila jako senátorka za obvod Zlín. Působila rovněž jako předsedkyně Výboru pro vzdělávání a kulturu. V roce 2006 prosadila zejména výstavbu Domu pokojného stáří na Jižních Svazích, rekonstrukci Malé scény či zahájení stavby Kongresového a univerzitního centra. Od roku 2003 je členkou České komise pro UNESCO, dále zastává funkci členky Správní rady Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a Správní rady Nadace Tomáše Bati.¹⁷⁷

4.4.6 Komunální volby v roce 2010

V těchto komunálních volbách získala KDU-ČSL celkem 3 mandáty. Procentuální úspěšnost zlínské strany klesla na 7,08 %. Volby ve Zlíně vyhrála TOP09 a Starostové

¹⁷⁴ OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA. [online]. Copyright © 2020 Magistrát města Zlína [cit 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/od-r-1990-cl-1003.html>

¹⁷⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006* [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstat=0&xvyber=0>

¹⁷⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006* [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xodkaz=1>

¹⁷⁷ OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA. [online]. Copyright © 2020 Magistrát města Zlína [cit 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/od-r-1990-cl-1003.html>

a nezávislí, kteří získali 11 mandátů a celkovou úspěšnost 23,26 %. ČSSD spolu s M.O.R. získali 7 mandátů. ODS obsadila ve volbách mandátů 6. KSČM obsadila dohromady 3 mandáty. Věci veřejné a ZHN získali mandáty 2.¹⁷⁸

Za KDU-ČSL usedl v městském zastupitelstvu Miroslav Kašný, Josef Devát a Ladislava Machová. Primátorem města byl zvolen Miroslav Adámek. Ve volbách kandidovat jako nestraníka za koalici TOP09/STAN.¹⁷⁹

24. ledna 2013 se konalo 17. zasedání městského zastupitelstva. K bodům jednání patřila cena města Zlína za rok 2012, auditované výsledky hospodaření společnosti PSG Zlín, projekt Jsou tu s námi, rozdělení finančních prostředků určených pro místní části statutárního města Zlín dle počtu obyvatel k 1. lednu 2013, přímý prodej rodinných domů čp. 6107 a 6516, zrušení dvou organizačních složek – jeslí na ulici M. Knesla 4056 a jeslí na ulici Budovatelská 4820 a zřízení dvou tříd mateřské školy a aktualizace „Pravidel pro přidělení finančních prostředků z Ekofondu.“¹⁸⁰

Poslední zasedání, 28., Zastupitelstva města Zlín se konalo 11. září 2014. V programu zasedání byl závěrečný účet statutárního města Zlín za rok 2013, zpráva o plnění rozpočtu k 30.6. 2014, výsledky hospodaření za rok 2013 obchodních společností, družstva a obecně prospěšné společnosti s majetkovou účastí města, rozpočtová opatření, jednalo se o půjčce ve výši 4 miliony korun pro obchodní společnost Nemovitosti města Zlín. Dále se projednával návrh jmenování jednatele společnosti Pohřebnictví Zlín, schválení změny Územního plánu Zlína, projednávala se novela obecně závazné vyhlášky č. 5/2012 o regulaci provozní doby hostinských, zábavních a smíšených provozoven nebo dotace z Kulturního fondu města Zlína.¹⁸¹

¹⁷⁸ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xobecnaz=ZL%CDN&xstat=0&xvyber=0>

¹⁷⁹ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xodkaz=1>

¹⁸⁰ STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. 17. zasedání ZMZ 24.1. 2013 [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2013 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/programy-zasedani-cl-408.html>

¹⁸¹ STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. 28. zasedání ZMZ 11.9. 2014 [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2014 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/programy-zasedani-cl-408.html>

4.4.7 Komunální volby v roce 2014

KDU-ČSL v těchto volbách kandidovala spolu se ZLÍN 21. Celkem toto uskupení získalo 6 mandátů a získalo tak 11,51 % hlasů. Volby ve Zlíně vyhráli Starostové a nezávislí, kteří získali 18 mandátů a dosáhli 31,60% úspěšnosti. Druhé místo obsadilo ANO 2011, které získalo mandátů 8 a 14,62 % hlasů. ČSSD získala 6 mandátů a 11,59% úspěšnost. 3 mandáty získala KSČM.¹⁸²

Za koalici KDU-ČSL a ZLÍN 21 usedl do zastupitelstva Miroslav Kašný, Aleš Dufek, Ivan Skřivánek, Jaromír Schneider a Karel Markytán.¹⁸³

6. listopadu 2014 se konalo ustavující zasedání Zastupitelstva města Zlína. Programem zasedání byl slib zastupitelů, schválení programu, volba návrhové a volební komise – schválení počtu členů Rady města, schválení uvolněných členů Zastupitelstva města Zlína, volba primátora, volba uvolněných a neuvolněných členů Rady města Zlína, dále bylo cílem určit výbory, zvolit předsedy a členy výboru.¹⁸⁴ Primátorem města byl zvolen Miroslav Adámek.

Poslední zasedání zlínského městského zastupitelstva před komunálními volbami se konalo 13. září 2017. Uskutečnilo se jako 27. zasedání. K bodům programu patřila zpráva o plnění rozpočtu, výsledky hospodaření obchodních společností a obecně prospěšné společnosti s majetkovou účastí statutárního města Zlína za rok 2017, výsledky hospodaření příspěvkových organizací zřízených SMZ, obchodních společností a obecně prospěšné společnosti s majetkovou účastí Zlína k 30. červnu 2018, rozpočtová opatření, vyčlenění finančních prostředků z rozpočtu SMZ pro rok 2020 na projekt „Cyklostezka Zlín, ulice Výletní a Tyršovo nábřeží včetně bezpečnostních opatření“, Program podpory kultury statutárního města Zlína v letech 2019–2023 nebo podané žádosti o dotace.¹⁸⁵

¹⁸²ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. – 11.10. 2014 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstat=0&xvyber=0>

¹⁸³ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. – 11.10. 2014 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xodkaz=1>

¹⁸⁴ STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. Ustavující zasedání ZMZ 6.11. 2014 [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2014 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/programy-zasedani-cl-408.html>

¹⁸⁵ STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/7262/cyu0jfb6ys94-program-ustavujici-zmz-1-11-2018.pdf>

4.4.8 Komunální volby v roce 2018

V komunálních volbách v roce 2018 získalo nejvíce mandátů ANO 2011 a Starostové a nezávislí, obě strany získaly celkem 9 mandátů. 7 mandátů získal ZLÍN 21. 5 mandátů získala KDU-ČSL. Po 3 mandátech získala ODS, Česká pirátská strana a Koalice Svobodní a soukromníci. 2 mandáty získala SPD.¹⁸⁶

Za KDU-ČSL byl do městského zastupitelstva zvolen Aleš Dufek, Miroslav Kašný, Michaela Bláhová, Schneider Jaromír, Volf Vojtěch.¹⁸⁷

Ustavující zasedání Zastupitelstva města Zlína se konalo 1. listopadu 2018. Zasedání bylo zahájeno slibem zastupitelů. Cílem bylo zvolit návrhovou a volební komisi a orgány statutárního města Zlín, mezi které patřila volba primátora. K dalším bodům programu patřilo delegování kompetencí na náměstkyně primátora, zřízení výborů Zastupitelstva města Zlín a volba jejich členů. Primátorem města byl zvolen Jiří Korec, člen hnutí ANO 2011.¹⁸⁸

Aktuálně poslední zasedání Zastupitelstva města Zlín se konalo 30. dubna 2020. K bodům programu patřila rozpočtová opatření, zřízení organizační složky statutárního města Zlína Živý Zlín – kulturní agentura, uzavření smlouvy mezi, vznik pracovněprávního vztahu mezi statutárním městem Zlín a Mgr. Martinem Pášnou jako hlavním koordinátorem pracovní skupiny pro koordinaci oslav Zlín 2022, dále se jednalo o dotacích, změně v personálním obsazení Finančního výboru ZMZ nebo delegování zástupce města na valné hromady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín.¹⁸⁹

¹⁸⁶ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

<https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstat=0&xvyber=0>

¹⁸⁷<https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>

¹⁸⁸ STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/7262/cyu0jfb6ys94-program-ustavujici-zmz-1-11-2018.pdf>

¹⁸⁹ STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. Doplněný návrh programu 11. ZMZ 30.4 2020. [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2020 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/8173/5sv4e53hilua-doplneny-navrh-programu-11--zmz-30-4-2020.pdf>

5 UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Uherské Hradiště se nachází na řece Moravě v oblasti Dolnomoravského úvalu. Město obklopují Bílé Karpaty a vrcholky Chřibů ze západní strany. Je hlavním centrem sídelní aglomerace Staré Město – Uherské Hradiště – Kunovice s navzájem propojenou společnou dopravní a technickou infrastrukturou a podnikatelským prostředím. Dominantním odvětvím je zde strojírenská oblast, k tradičním oborům patří například letecká technika, výroba přístrojů, kovovýroby a potravinářství.¹⁹⁰ Uherské Hradiště a jeho okolí je regionem s velmi bohatým kulturním životem, který je založený na silném kulturním podvědomí obyvatel a na bohatých tradicích Slovácka. K nejvýznamnějším kulturním akcím patří Městská kina, Klub kultury, Slovácké divadlo, Slovácké muzeum či Knihovna Bedřicha Beneše Buchvalda. Mezinárodního věhlasu během několika let svého trvání dosáhla Letní filmová škola. Své jméno si také vybudovaly Slovácké slavnosti vína a otevřených památek nebo jarmarky uměleckých řemesel. Výjimečná je také existence řady uměleckých souborů, které jsou známy po celé republice, zmíním kupříkladu Hradišťan.¹⁹¹ Uherské Hradiště bylo do roku 2002 okresním městem, nyní je městem s rozšířenou působností pro územní obvod s téměř 100 tisíci obyvateli.¹⁹²

5.1 Původ názvu

Označení Hradiště pochází z účele, pro který bylo město založeno a také z místa, kde bylo město založeno, tj. na místě, které neslo název u lidu „hradiště“, kde kdysi stával hrad.¹⁹³ Hradiště bylo původně obýváno německými obyvateli. Bylo tomu tak ve většina našich měst. V nejstarších listinách je město označováno jako Redisch, Rediss, Reddicz nebo Redysch.¹⁹⁴ Až v době husitské se setkáváme s označením Hradyszcze, Hradisst nebo Hradistie.

Přídavné jméno Uherské získalo město, protože stálo na uherských hranicích. Město bylo vystavěno proti nepřátelským Maďarům, kteří přicházeli z Uherska. Přívlastek „Uherské“

¹⁹⁰ ZLÍNSKÝ KRAJ. *Města a obce Zlínského kraje*. Rožnov pod Radhoštěm: PROXIMA Bohemia, 2014, s. 140-141

¹⁹¹ UHERSKÉ HRADIŠTĚ. Ročenka města Uherské Hradiště 2012. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2013 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://doeplayer.cz/19893333-Rocenka-mesta-uherske-hradiste.html>

¹⁹² ZLÍNSKÝ KRAJ. *Města a obce Zlínského kraje*. Rožnov pod Radhoštěm: PROXIMA Bohemia, 2014, s. 140-141.

¹⁹³ VITÁSEK, J., E. *Dějiny a místopis král. města Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: J. E. Vitásek, 1879, s. 10.

¹⁹⁴ DOLEJŠEK, B. *Královské město Uherské Hradiště a městský jeho archiv*. Brno: B. Dolejšek, 1898, s. 5.

se poprvé objevil v roce 1587. Častěji se tento přívlastek používal na konci 17. století a v průběhu stolení 18.¹⁹⁵

5.2 Historie města před vznikem ČSL

Na ostrově, který byl vytvořen tokem řeky Moravy, Morávkou a přítokem Olšavy, vzniklo již v druhé polovině 8. století předvelkomoravské sídliště, které se rozrostlo v době Velké Moravy.¹⁹⁶

Po rozpadu Velké Moravy v 10. století zde vznikla řada románských i gotických památek. Žilo a tvořilo zde slovanské obyvatelstvo, jehož složitý historicko-společenský a hospodářský vývoj, rozrušovanými neustálými nájezdy a boji o úrodnou zem, přispěl k formování bohatých tradic lidové kultury této oblasti. Středověké dějiny oblasti jsou poznamenány stopami po tatarských a tureckých nájezdech.¹⁹⁷

Od počátku 13. století vyvrcholil silící tlak z Uher na východní moravskou hranici a došlo tak ke kumánským nájezdům v letech 1252–1253. Tyto nájezdy si vynutily posílení obrany. Král Přemysl Otakar II. chtěl podobným vpádům zamezit a schválil návrh na vystavění pevnosti a také zvláštní komisi k prozkoumání zdejší krajiny.¹⁹⁸

Vznik města a pevnosti byl doložen listinou, která byla vydaná v Plasích 15. října 1257. Latinský originál zakládající listiny je uložen v Brně v zemském archivu moravském. Listina potvrdila, že na statcích velehradského cisterciánského kláštera měla být proti uherským hranicím vystavěna pevnost nebo město pro nezbytnou ochranu země. Listina stanovila, že se zde mohli usídlit královští poddaní z Kunovic i klášterní poddaní z trhové vsi Veligradu, dnešního Starého Města. Ve městě měl být jeden rychtář, který byl ustanovený klášteřem. Ve věcech krále byl rychtář odpovědný králi, ve věcech kláštera a jeho poddaných byl rychtář odpovědný klášteřem. Proces založení města byl dovršen další listinou, která byla vydaná 23. května 1258. Zřizovaná pevnost získala atributy královského města. Panovník dal městu do vlastnictví Kunovice, Ostrožskou Novou Ves a Málkovice. Městu byl udělen také výroční trh, který účastníky osvobodil od všech cel. Byla zde přeložena obchodní cesta. Panovník také nařídil, aby se město řídilo brněnským městským právem. Mezi další městská práva patřilo výhradní právo zakazující šenk v okolí oblasti. Město se poprvé a naposledy označuje

¹⁹⁵ DOLEJŠEK, B. *Královské město Uherské Hradiště a městský jeho archiv*. Brno: B. Dolejšek, 1898, s. 5.

¹⁹⁶ ČOUPKOVÁ, J. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 5.

¹⁹⁷ JANČÁŘ, J. *Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: Okresní kulturní středisko, 1969.

¹⁹⁸ VITÁSEK, J., E. *Dějiny a místopis král. města Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: J. E. Vitásek, 1879, s. 10.

v této listině jako Nový Velehrad. Koncem 13. století se vžil název Hradiště, jenž lépe vystihoval jeho hlavní funkci.¹⁹⁹

Význam města jako pevnosti se projevil až na počátku 14. století při nepřátelských útocích, které byly vedeny z oblasti Uher. Později byla vybudována permanentní fortifikace, kterou tvořila přes 4 metry vysoká kamenná hradba stavěná z pískovcových kamenů s předsunutým příkopem, do kterého zasahovalo sedm věží. Přístup do města umožňovaly dvě brány, jež byly zesílené kruhovými baštami, ke kterým se přicházelo po dřevěných mostech. Později k těmto branám přibyla malá branka, která byla označována jako Zadní, Shořená nebo Královská. V této podobě zůstalo uherskohradištské opevnění až do počátku třicetileté války.²⁰⁰

Za husitských válek bylo Uherské Hradiště významnou oporou císaře Zikmunda Lucemburského. O několik desetiletí později bylo město oporou husitského krále Jiřího z Poděbrad i jeho nástupce Vladislava Jagellonského ve válce s uherským králem Matyášem Korvínem. Tito králové spláceli městu věrnost, především ziskem okolních vesnic. Když Matyáš Korvín získal nadvládu nad Moravou, potvrdil měšťanům privilegia a město získalo městský znak. V 16. století bylo město pod náporom kumánských hord, v době třicetileté války poté odolávalo vojenským střetům. I po třicetileté válce sehrálo město významnou roli v ochraně jihovýchodní hranice Moravy.²⁰¹ Pevnost čelící mnoha útokům byla opěrným bodem císařské armády. V roce 1655 byla výnosem Ferdinanda III. prohlášena pevnost za jednu z moravských zemských pevností a byla pro ni naplánovaná výstavba moderního bastionového opevnění. Kvůli nedostatku financí se oprava časově protáhla, přičemž pevnost byla poznamenána provizorním a polovičatým provedením některých prvků.²⁰²

Na přelomu 17. a 18. století na toto území vpadli Turkové. V polovině 18. století město procházelo útrapami spojenými s pruskými taženými. Za celou historii bylo Uherské Hradiště pouze jednou dobyt, a to roku 1742 pruskými vojáky.²⁰³

Do roku 1850 mělo město Uherské Hradiště jakožto královské město i svůj soud, který disponoval hrdelním právem. Hradištská pevnost byla dekretem císaře Josefa II. 15. května

¹⁹⁹ DOLEJŠEK, B. *Královské město Uherské Hradiště a městský jeho archiv*. Brno: B. Dolejšek, 1898, s. 5-6.

²⁰⁰ ČOUPKOVÁ, J. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 1969, s. 22.

²⁰¹ Tamtéž, s. 9-10.

²⁰² Tamtéž, s. 22-23.

²⁰³ Tamtéž, s. 9-12.

1782 zrušena, i přesto však město neztratilo své postavení. Poslední válečná událost, která se ho dotkla, byla v roce 1866 rusko-pruská válka. Po zásadních politických změnách roku 1848 se stalo Uherské Hradiště okresním městem. Sídlila zde řada úřadů okresní i krajské úrovně. V letech 1866–1880 zde vzniklo 16 spolků a společností většinou s národnostně politickým aspektem. Dosud vládnoucí všenežmecká strana byla v obecních volbách v roce 1886 poražena a vítězství oslavovali čeští měšťané.²⁰⁴ V roce 1894 zde vznikl Ústřední národopisný slovácký výbor, který měl zajistit především sběr muzejních předmětů. Roku 1914 se na území města otevřelo Slovácké muzeum.²⁰⁵

Počátky průmyslového podnikání úzce souvisely se zemědělským rázem krajiny. Na konci 19. století se zde otevírala řada potravinářských podniků, které se během století 20. více rozvíjely. Do poloviny 20. let 20. století zde fungovala firma Raimund von Götz a spol., která vyráběla svítiplyn. V roce 1912 byly elektrifikovány první domy ve městě. Uherské Hradiště si tak uchovalo charakter řemeslného a živnostenského města s dobrou a střední průmyslnou výrobou.²⁰⁶

Po vypuknutí 1. světové války došlo ve městě k úpadku hospodářského i společenského rozvoje města. Město zatěžovaly válečné půjčky vypsané vládou. Vázlo také zásobování potravin. Počet obyvatel se zdvojnásobil přílivem válečných uprchlíků, zejména poté z území Haliče. Vzhledem ke špatným životním podmínkám, které pramenily z velkého počtu obyvatel a nedostatku jídla, zde vypukla cholera a skvrnitý tyfus. V Hradišti se objevili také italští a ruští zajatci. Ve velkém počtu zde přivázeli raněné vojáky z fronty. Byla zde vybudována válečná nemocnice se sanitním táborem.²⁰⁷

5.3 Uherské Hradiště po založení ČSL

5.3.1 Obecní volby v roce 1919

Po vzniku samostatné Československé republiky zůstalo Uherské Hradiště i nadále statutárním městem. Ke změnám došlo díky novele obecního zřízení z 1. února 1919. Nový volební řád rozeznával orgány obcí – obecní výbor byl nahrazen obecním zastupitelstvem, obecní radou, komisí, starostou a jeho náměstký. Zastupitelstvo Uherského Hradiště tvořilo

²⁰⁴ČOUPKOVÁ, J. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 1969, , s. 13–14.

²⁰⁵ČOUPEK, J a spol. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 269–316,

²⁰⁶ ČOUPKOVÁ, J. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 1969, s. 14.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 14–15.

36 členů. Obecní rada tvořila třetinu obecního zastupitelstva včetně starosty a jeho dvou náměstků.²⁰⁸

Na počátku 1. republiky bylo město střediskem 13., tzv. Slovácké, župy. I přestože se župní zřízení neuskutečnilo, zůstalo Uherské Hradiště sídlem volebního kraje a dalších okresních a župních organizací. V tomto období se objevil požadavek na spojení města s okolními vesnicemi a vytvoření tzv. Velkého Hradiště. Dalším požadavkem bylo zrušení statutu města, ke kterému došlo prosazením státní správy dne 1. prosince 1928. Zrušením statutu bylo město podrobena všeobecně platným obecním zřízením a bylo součástí obvodu Okresního úřadu Uherské Hradiště. Městskému úřadu ubyla politická agenda a mohl se tak po zrušení statutu soustředit hlavně na hospodářství.²⁰⁹

15. června 1919 se v Uherském Hradišti uskutečnily první volby do obecního zastupitelstva. Na politické scéně se objevila nově vzniklá strana živnostensko-obchodní a strana republikánská. Volby vyhrál volební blok národně demokratické strany, živnostenské strany a agrární. Celkem získali 21 mandátů. Starostou byl zvolen František Beneš, člen národně demokratické strany. ČSL získala 3 mandáty, stejně jako strana pokroková a židovská. O mandát méně získala Strana národně socialistická, 1 mandát obdržela poté občanská skupina práce.²¹⁰

V roce 1919 postihla město povodeň. Voda podtrhla železniční násep a zaplavila nemocnici, Úřednickou čtvrť, sirotčinec i vojenské sanitní sídliště.

V říjnu roku 1920 byl zde umístěn náhradní prapor 27. pěšího pluku. Zprvu byly vojenské jednotky ubytovány ve školách a ve Staré radnici. Městská rada měla zájem o vojenskou posádku, a proto uvolnila finance na výstavbu nových vojenských objektů. Pro výstavbu uvolnila pozemky na katastru Mařatic, které byly odkoupeny a převedeny do katastru Uherského Hradiště. Výstavba objektu proběhla ve 30. letech.²¹¹

²⁰⁸ČOUPEK, J. a spol. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 282.

²⁰⁹ČOUPEK J., ČOUPEK, L. Město tím právem bylo nadáno. In: *Uherské Hradiště královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 97–98.

²¹⁰ČOUPEK, J. a spol. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 285.

²¹¹ ČOUPEKOVÁ, J. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 1969, s. 16.

7. května 1921 zahájila svou činnost v Uherském Hradišti Komunistická strana Československa.²¹²

5.3.2 Obecní volby v roce 1923

Obecní volby se konaly 16. září 1923. Vítěznou stranou byla Československá národní demokracie, která získala 12 mandátů. Druhé místo obsadila ČSL se 7 mandáty. (od minulých voleb si polepšila o 4 mandáty). Československá strana živnostensko-obchodní strana středová obdržela 4 mandáty. Po 3 mandátech získaly Židovská strana, KSČ a Československá strana národně socialistická. Československá sociálně demokratická strana dělnická obdržela mandáty 2. Po 1 mandátu mělo Německé pracovní a volební společenství a Republikánská strana.²¹³

Roku 1923 byl položen na původním místě válečné nemocnice základ pro vznik nemocnice zemské.²¹⁴ V roce 1924 vyčlenilo městské zastupitelstvo peníze na výstavbu nové muzejní budovy. O pět let později byl zakoupen objekt bývalého výletního hostince Na Střelnici ve Smetanových sadech. Po nezbytných úpravách se muzeum otevřelo veřejnosti v roce 1931.²¹⁵

5.3.3 Obecní volby v roce 1928

Obecní volby se konaly 25. března 1928. Volby vyhrála Československá národní demokracie, která získala 11 mandátů v zastupitelstvu. ČSL obhájila z minulých voleb 7 mandátů, 4 mandáty obdržela Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská. Po 3 mandátech měla Strana práce, strana pokroková a Židovská strana. 2 mandáty získala Československá strana národně socialistická, KSČ a Československá sociálně demokratická strana dělnická. 1 mandát patřil Německému pracovnímu a volebnímu společenství a Republikánské straně.²¹⁶

²¹²ČOUPEK J., ČOUPEK, L. Město tím právem bylo nadáno. In: *Uherské Hradiště královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 391.

²¹³ Tamtéž, s. 402–403.

²¹⁴ ČOUPEKOVÁ, J. *Uherské Hradiště. Litomyšl: Paseka*, 1969, s. 32

²¹⁵ ČOUPEK, J. a spol. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 327–328.

²¹⁶ SOKA Uherské Hradiště, fond AM UH III, inv. č. 1, Kronika města I, karton 1.

Starostou byl opět zvolen František Beneš, který však 29. ledna 1931 rezignoval pro dlouhodobou nemoc. Novým starostou města byl zvolen státní zástupce Metoděj Garlík.²¹⁷

5.3.4 Obecní volby v roce 1932

22. května 1932 se konaly v Uherském Hradišti volby do obecního zastupitelstva. Jednalo se o poslední volby do obecního zastupitelstva v předmnichovské republice. Volby vyhrála opět národně demokratická strana, která obdržela 9 mandátů. ČSL uhájila druhé místo a získala 7 mandátů stejně jako v minulých volbách. Strana živnostenská získala mandátů 6. Československá strana národně socialistická získala mandáty 3. Po dvou mandátech měla KSČ, Československá strana sociálně demokratická strana dělnická, Strana pokroková a Strana židovská. 1 mandát uhájilo Německé pracovní a volební společenství. Od sociálních demokratů se odtrhla a vznikla volební Skupina Leopolda Kovaříka, která získala 1 mandát. Tyto obecní volby byly poměrně různorodé, v zastupitelstvu našlo zastoupení 11 stran.²¹⁸

V letech 1931–1932 došlo k vybudování městského gravitačního vodovodu z pramenišť říčky Salašky.²¹⁹ V roce 1937 se konala Výstava Slovácka, která byla přehlídkou změn Slovácka. Výstavu navštívilo přes 20 000 osob včetně zahraničních návštěvníků a významných osobností, mezi které patřil i prezident republiky Edvard Beneš. V období po Mnichovské dohodě došlo v Uherském Hradišti k demobilizaci vojska ve zdejších kasárnách. Došlo také k přílivu uprchlíků do města.²²⁰

5.3.5 Situace za okupace

Vznik protektorátu Čechy a Moravy přivedl do Uherského Hradiště německé vojsko spolu s policií, SS a gestapem. Gestapo obsadilo budovu mateřské školy na Komenského náměstí, v jejíž sklepech zřídili věznici. Nacisté se starali nejen o správu města, ale dohlíželi i na hospodářský život. Zabrali podniky židovských majitelů. Ani uherskohradištská oblast se neubránila vyhlazovací politice nacistů vůči Židům. V Uherském Brodě došlo k transportu Židů do Osvětimi. České spolky byly likvidovány.²²¹

²¹⁷ČOUPEK J., ČOUPEK, L. Město tím právem bylo nadáno. In: *Uherské Hradiště královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 391. , s. 409.

²¹⁸ ČOUPEK, J. *Uherské Hradiště: dějiny města*, s. 409.

²¹⁹ ČOUPEKOVÁ, J. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 1969, s. 17.

²²⁰ Tamtéž, s. 17.

²²¹ Tamtéž, s. 18.

Vzhledem k ubytovacím možnostem a výhodnému položení města se stalo Uherské Hradiště pro okupanty důležitým. V kasárnách se střídaly německé jednotky před nasazením na frontu. Roku 1940 zde bylo umístěno i německé armádní sborové velitelství. O tři roky později byl v Uherském Hradišti dislokován 132. německý pěší pluk, který směřoval do Vídně. Pobývalo zde také 300 frekventantů námořní školy ze Štětína.²²²

V listopadu 1941 bylo uzavřeno gymnázium. V téže roce byla omezená stavební činnost, která byla později zakázána. Českým obyvatelům žijícím v Uherském Hradišti byly zabaveny rozhlasové přijímače. Došlo také k prvnímu připojení sousedních obcí – Starého Města, Mařatic a Sadů. Plánovalo se také, že se k Hradišti připojí i Kunovice a Jarošov. V roce 1945 se město připravovalo na příchod fronty, na Masarykově náměstí byly například postaveny kryty. V dubnu roku 1945 zasáhl nálet ruských letadel tiskárnu Karla Hylského na Mariánském náměstí a mateřskou školu, kde sídlilo gestapo. Poškozeny byly i další budovy, například lékárna. Ustupující německá armáda vyhodila do povětří mosty přes Morávku i Olšávku. V den osvobození 1. května 1945 byl v časných ranních hodinách ustanoven na radnici národní výbor, které do svých rukou převzal správu města. K nejdůležitějším úkolům národního výboru patřila náprava válečných škod.²²³

Chvíli po osvobození byly napáchány násilnosti na německém civilním obyvatelstvu. Část Němců odešla dobrovolně z města, ostatní byli zajištěni ve zřízeném táboře. Viníci byli postaveni před lidový soud a patřičně potrestáni. Poslední Němci byli odsunuti v září roku 1946, poté byl tábor zrušen. Uherskohradištský lidový soud se skládal z profesionálního soudce a čtyř lidových soudců. Působnost soudu zahrnovala i pět okolních okresů. Právem zde bylo odsouzeno 39 válečných zločinců a kolaborantů.²²⁴

Události let 1939–1945 připomíná Památník obětem 2. světové války, který se nachází na Náměstí Míru. Po roce 1945 se začal život v Uherském Hradišti proměňovat. K významným událostem patřilo v té době založení Slováckého divadla.

²²²ČOUPEK, J. a spol. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 291

²²³ ČOUPKOVÁ, J. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 1969, s. 18.

²²⁴ ČOUPEK, J. a spol. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 297.

5.4 KDU-ČSL v Uherském Hradišti

21. února byl ustanoven v Uherském Hradišti akční výbor Národní fronty (NF) a o dva dny později městský místní akční výbor NF. Výbor ustanovil předsedu a 14 dalších členů místního národního výboru a na jejich místa pustil stoupence Klementa Gottwalda. 24. února proběhla generální stávka i v okrese Uherského Hradiště. Totalitní diktatura ovládla všechny mocenské i hospodářské struktury. V roce 1948 byla přijatá nová ústava. Z politických důvodů bylo nutné znárodnit některá místa, neboť KSČ hledala oporu zejména mezi dělníky. Strojírenské podniky později změnila ráz kraje. Později došlo také k socializaci hospodářského venkova. Zakládala se zemědělská družstva a vznikaly státní statky. V Uherském Hradišti byla jedna z nejkruťších věznic v okrese. Velitelem věznice byl Tomáš Hanák, který rád a často trestal vězně, například zákazem přijímání a odesílání dopisů nebo krácením stravy. Nosil bílé rukavice, aby mohl sebemenším sáhnutím zjistit jakoukoli nečistotu. Žádný politický vězeň se nevyhnul výslechu, které prováděla Státní bezpečnost. Oblastní vyšetřovna sídlila ve sklepech budovy ONV a měla hrozivou pověst.²²⁵

Na počátku roku 1948 došlo k násilnému připojení Starého Města, Mařatic a Sadů, na konci roku 1949 poté i Jarošova a Kunovic. S výjimkou Mařatic se zbylé obce osamostatnily po roce 1954. Snahou komunistické vlády po roce 1948 bylo zprůměrnění nejen Uherského Hradiště ale zároveň i celého regionu. Po roce 1948 vznikaly, jako nástroj propagace kulturní politiky KSČ a ideologického ovlivňování zájmové a neprofesionální činnosti, metodické okresní osvětové domy, pozdější okresní kulturní střediska.²²⁶

V období normalizace bylo Uherské Hradiště spíše nadprůměrným okresním městem. Mělo průmyslový potenciál a bylo sídlem důležitých správních, zdravotnických i školních institucí. Vedoucí úloha strany byla zamaskována místním stupněm Národní fronty, povolenými politickými stranami a organizacemi. Komunisté tímto způsobem usměřovali veškeré politické a veřejné dění. Členové státních i stranických orgánů byli vedoucími činiteli důležitých výrobních podniků.²²⁷

²²⁵ČOUPEK, J. a spol. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 300.

²²⁶ Tamtéž, s. 337.

²²⁷ Tamtéž, s. 305.

5.4.1 Komunální volby v roce 1990

V prvních komunálních volbách po pádu komunismu se volilo celkem 31 zastupitelů. Volby se konaly 24. listopadu 1990. V Uherském Hradišti vyhrálo volby Občanské fórum, které získalo 26 % hlasů, čímž nabyli celkem 9 mandátů. 6 mandátů získalo Hnutí za samosprávu a demokracii – Společenství pro Moravu a Slezsko, celkově získali 11,70 % úspěšnosti. Na třetím místě se umístila ČSL, která získala dohromady 5 mandátů. Celkově strana získala 14,80 %. Po 3 mandátech získala KSČ, Liberálně demokratická strana a Hnutí za rovnoprávnost žen v Čechách a na Moravě. Dva mandáty získali Nezávislí kandidáti.²²⁸

5.4.2 Komunální volby v roce 1994

V druhých volbách po změně režimu se volilo v Uherském Hradišti 27 zastupitelů. Tento počet zastupitelů byl následně ustálen. Sdružení ODA, SD, NK získalo 37,76 % úspěšnosti získalo celkem 10 mandátů. Na druhém místě s 6 mandáty se umístila ODS, která měla 22,17 % úspěšnosti. Po 5 mandátech získala KSČM a KDU-ČSL. KDU-ČSL celkem získala 16,83 %. KSČM měla o necelé 2 % lepší výsledek. 1 mandát získalo Sdružení ČSSD a NK. Toto sdružení získalo jen 2,07 % hlasů.²²⁹

V roce 1997 postihla město ničivá povodeň, která se stala dalším impulsem pro zlepšení stavu městských budov.²³⁰ V tomtéž roce byl komplexně dokončen historický průzkum Městské památkové zóny a jejího ochranného pásma. Ministerstvo kultury prohlásilo dva domy čp. 63 a 293 za nemovitou kulturní památku. Rok 1997 byl také ve znamení 740. výročí od založení královského města a byl spojen s řadou oslav.²³¹

²²⁸ ČOUPEK, J. a spol. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 314

²²⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 24.11. 1990 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3711&xobec=592005>

²³⁰ ČOUPEKOVÁ, J. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 1969, s. 20.

²³¹ UHERSKÉ HRADIŠTĚ. Ročenka města Uherské Hradiště 1997. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 1998 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://kramerius-vs.nkp.cz/view/uuid:22ed40a0-6bfd-11e5-b4b4-005056827e51?page=uuid:4070e401-830a-11e5-be6a-001018b5eb5c>

5.4.3 Komunální volby v roce 1998

V komunálních volbách v roce 1998 získala nejvíce hlasů ODS. Tato strana získala celkem 6 mandátů. Celkově ve volbách získala 22,66 % hlasů. Po 5 mandátech získalo Sdružení ODA a NK, KSČM a KDU-ČSL. KDU-ČSL v těchto volbách obhájila 5 mandátů, které získala ve volbách minulých. Sdružení ODA a NK získalo 19,41 % hlasů, KSČM 16,96 % a KDU-ČSL si polepšilo s výsledkem a získalo 18,02 % hlasů. Sdružení ČSSD a NK získalo 4 mandáty a 14,90 %. 2 mandáty získala Koalice DEU, US. Tato koalice měla úspěšnost téměř 8 %.²³²

V roce 2001 získalo Uherské Hradiště titul Historické město. Zisk toho titulu dokládá, že úroveň péče o historické památky ve městě je na vysoké úrovni.²³³ V tomtéž roce byla ve města zrušena vojenská posádka.

5.4.4 Komunální volby v roce 2002

Komunální volby v roce 2002 vyhrála znovu ODS, která získala 8 mandátů a 27,44 % hlasů. Druhé místo obsadila KDU-ČSL, která získala téměř 18 % hlasů a získala tak 5 mandátů. Po 4 mandátech získala ČSSD, KRUH a KSČM. KRUH i KSČM získali ve volbách nad 16 % hlasů. ČSSD získala 15,5 %. Nejméně mandátů a to 2 získala Unie svobody–Demokratická unie, její procentuální zastoupení bylo 6,81 %.²³⁴

V roce 2002 ukončení činnosti Okresního úřadu Uherské Hradiště. V 2003 získalo město statut obce s rozšířenou působností (ORP). Na území, ve kterém město vykonává činnosti státní správy se nachází 48 obcí. Patří k největším ORP ve Zlínském kraji.²³⁵

²³²ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 1994 - 200 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005>

²³³ UHERSKÉ HRADIŠTĚ. Ročenka města Uherské Hradiště 2012. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2013 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/19893333-Rocenka-mesta-uhrske-hradiste.html>

²³⁴ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 18.11. – 19.11. 1994 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005>

²³⁵ UHERSKÉ HRADIŠTĚ. Ročenka města Uherské Hradiště 2012. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2013 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/19893333-Rocenka-mesta-uhrske-hradiste.html>

5.4.5 Komunální volby v roce 2006

V tomto městě již po 3. vyhrála volby ODS, která získala 36,03 % hlasů, což bylo 10 mandátů. Druhé místo obsadila ČSSD s 6 mandáty a 20,79 % úspěšností. Na třetím místě byla KDU-ČSL, která si pohoršila o jeden mandát oproti minulým volbách, a získala 4 mandáty. Celkové procentuální úspěšnost byla pro stranu 13,51 %. KSČM získala 3 mandáty, což bylo 12,61 % hlasů. Po 2 mandáty získala Strana zelených a KRUH. Strana zelených dosáhla nejnižší úspěšnosti, získala 6,84 % a KRUH získal téměř 10 % hlasů.²³⁶

V městském zastupitelstvu usedl za stranu KDU-ČSL Evžen Uher, Anna Konvalinková, Jaroslav Tarcala a Zdeněk Procházka.

5.4.6 Komunální volby v roce 2010

Nejlepší výsledek získala v komunálních volbách v roce 2010 ODS, která získala 24,70% úspěšnost. Celkem ODS získala 7 mandátů. 7 mandátů získala také ČSSD, která získala 23,05 % hlasů. TOP09 a KRUH získali 4 mandáty. Jejich úspěšnost byla 14,88 % hlasů. KSČM, KDU-ČSL a Zdravé Hradiště získali po 3 mandátech. KSMČ měla 11,21 % hlasů a Zdravé Hradiště získalo 9,57 %. Úspěšnost KDU-ČSL se snížila na 10,38 %.²³⁷

Za KDU-ČSL usedl do městského zastupitelstva Zdeněk Procházka, Jaroslav Tarcala a Jaroslav Knot.

5.4.7 Komunální volby v roce 2014

Nejlepšího výsledku v komunálních volbách v roce 2014 dostáhl Sdružení ODS a NK. Celkem získali 18,88 % hlasů a obsadili tak 6 mandátů. 5 mandátů získala ČSSD s úspěšností 15,45 %. ANO 2011 získalo mandáty 4 a dohromady 14,85 %. KDU-ČSL obhájila 3 mandáty z minulých voleb. Procentuální úspěšnost strany nepatrně stoupla, strana získala 11,16 % hlasů. 3 mandáty získalo rovněž Sdružení ZVUK 12, NK i KSČM. Sdružení ZVUK 12, NK získali

²³⁶ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z. <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstat=0&xvyber=0>

²³⁷ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z. <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xobeznaz=UHERSK%E9+HRADI%B9T%EC&xstat=0&xvyber=0>

10,70 % hlasů a KSČM dosáhlo 9,98% úspěšnosti. Zdravé Hradiště získalo 2 mandáty a dostáhlo tak téměř 7 % úspěšnosti.²³⁸

Za KDU-ČSL do zastupitelstva usedl Zdeněk Procházka, František Rochovanský a Jaroslav Tarcala. První zasedání Zastupitelstva města Uherské Hradiště se konalo 10. listopadu 2014. Mezi body programu patřila volba starosty, místostarosty a členů rady města, zřízení finančního a kontrolního výboru nebo schválení zasedání zastupitelstva města do konce roku 2014. Starostou byl zvolen Stanislav Blaha.²³⁹

Poslední zasedání před volbami se uskutečnilo 3. září 2018. Jednalo se o 26. zasedání zastupitelstva města. K bodům jednání patřilo schválení navrhované komise, zpráva o plnění rozpočtu města za první pololetí roku 2018, rozpočtová opatření města, podpora obnovy historické architektury města Uherské Hradiště v 2. pololetí roku 2018. Dále se jednalo o dotačních programech města, smlouvě o zajištění městské hromadné dopravy, návrhu na udělení Ceny města za rok 2017, názvech veřejných prostranství apod. Zastupitelstvo řešilo také schválení nominace „Tradiční hody s právem na Uherskohradištsku“ k zápisu na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury v ČR nebo zprávu činnosti výborů zastupitelstva a rady města.²⁴⁰

5.4.8 Komunální volby v roce 2018

Komunální volby v roce 2018 byly v Uherském Hradišti velmi různorodé. Do městského zastupitelstva usedlo 27 členů z 10 stran. 7 mandátů z toho získala ODS a Nezávislé osobnosti, což byl zároveň nejlepší volební výsledek. Procentuální úspěšnost byla 21,82 %. Na druhém místě bylo ANO 2011, které získalo 4 mandáty a 13,87% úspěšnost. KRUH a KDU-ČSL získali po 3 mandátech. Kruh měl 10,19 % úspěšnosti a KDU-ČSL klesla oproti minulým volbám úspěšnost na 8,77 %. Po 2 mandátech získali Nestraníci pro Hradiště, seskupení Naplno pro Hradiště, Piráti a KSČM. Nejlepší procentuální zastoupení měli

²³⁸ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. – 11.10. 2014 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstat=0&xvyber=0>

²³⁹UHERKÉ HRADIŠTĚ. 1. zasedání –10-11-2014. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/1-zasedani-10-11-2014>

²⁴⁰UHERKÉ HRADIŠTĚ. 26. zasedání –3-9-2018. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/26-zasedani-3-9-2018>

Nestraníci pro Hradiště, kteří získali 8,67 %. Naplno pro Hradiště měli 8,18% úspěšnost. Zbylé dvě strany měly nad 7,20 %.²⁴¹

Za stranu KDU-ČSL usedl do městského zastupitelstva František Rochovanský, Čestmír Bouda a Radmila Mrázová. První zasedání zastupitelstva po volbách se uskutečnilo 5. listopadu 2018. V programu jednání bylo složení slibu, složení návrhové a volební komise, jednací řád Zastupitelstva města Uherské Hradiště a výborů zastupitelstva města, stanovení počtu členů Rady města, určení počtu místostarostů a jejich volba. Zřízení finančního a kontrolního výboru a schválení termínů zasedání zastupitelstva do konce roku 2018. Starostou byl znovuzvolen Stanislav Blaha.²⁴²

Poslední zasedání Zastupitelstva města Uherské Hradiště se uskutečnilo 17.2. 2020 s pořadovým číslem 11. K bodům programu patřilo rozpočtové opatření města, rozhodnutí o žádostech v úvěrovém programu Podpora rozvoje bydlení města v I. pololetí 2020, podpora obnovy historické architektury města Uherské Hradiště v I. pololetí roku 2020 nebo změna Jednacího řádu zastupitelstva a jeho výborů. K bodům jednání patřila již tradičně zpráva o činnosti výboru zastupitelstva města a Rady města Uherské Hradiště.²⁴³

K dalšímu zasedání strany by mělo dojít 18. května 2020. V pozvánce na 12. zasedání Zastupitelstva města Uherské Hradiště se nachází tyto body k projednání: rozpočtová opatření města, výzva k podání nabídky na úvěr, dotační program Podpora zmírnění následků COVID-19 v oblasti podnikání, dlouhodobý výhled Akčního plánu Programu rozvoje města Uherské Hradiště do roku 2030, národní zahájení Dnů evropského dědictví v roce 2021, návrh na udělení Ceny Vladimíra Broučka a další. K bodům jednání patří rovněž zpráva o činnosti Rady města Uherské Hradiště.²⁴⁴

²⁴¹ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstat=0&xvyber=0>

²⁴² UHERKÉ HRADIŠTĚ. 1. zasedání –5-11-2018. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/1-zasedani-5-11-2018>

²⁴³ UHERKÉ HRADIŠTĚ. 11. zasedání –17-2-2020. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/11-zasedani-17-2-2020>

²⁴⁴ UHERKÉ HRADIŠTĚ. 12. zasedání –18-05-2020. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/12-zasedani-18-05-2020>

6 KROMĚŘÍŽ

Město leží v jižní části Hornomoravského úvalu na pravém břehu řeky Moravy. Příznivé klimatické podmínky umožnily osídlení tohoto území už od doby kamenné. Kroměříž je jedním z nejstarších měst na Moravě. Město bylo vyhlášeno památkovou rezervací. Nachází se zde Arcibiskupský zámek, pozůstatky městského opevnění, chrám sv. Mořice anebo Květná zahrada. Jsou zde soustředěny skvosty světového umění, architektury, kulturní i přírodní památky. Najdeme zde také unikátní sbírky, které po staletí nashromáždili olomoučtí biskupové a arcibiskupové, kteří si Kroměříž vybrali za své letní sídlo, čímž zásadně ovlivnili i celkový význam města. Vytvořili z města centrum vzdělanosti, zvali sem věhlasné stavitele, myslitele a umělce. Kroměříž má hlubokou kulturní historii, zejména hudební a umělecká tradice přinesla městu název „Hanácké Atény“. Konají se zde konference regionálního, celostátního i mezinárodního charakteru, hudební festivaly nebo výtvarné výstavy. Do roku 2002 byla Kroměříž okresním městem.²⁴⁵

6.1 Původ názvu

Název je staroslovanského původu. Prvotně zněl Kroměžír, Cromesir nebo Kremsier. Podle akademika V. Machka znamená přivlastňovací název, který je složený z osobního jména Kromě-žir (Proslulý). Druhá část slova „žir“ se hlásí k litevskému slovesu giriu, giri = chváliti, slaviti. První část je abverbium kromě, které znamená vně, venku. „Kroměžír“ označovalo někoho, kdo je slavný nebo chválený „i venku“ mimo naši krajinu. Později z toho vzniklo dnešní označení Kroměříž.²⁴⁶

6.2 Historie města před vznikem ČSL

V roce 1256 vystupuje Kroměříž v konfirmaci Přemysla Otakara II. jako tvrzová ves. Brzy poté došlo k základní změně, kdy se Kroměříž stala gotickým městem. Středověký pramen z poloviny 15. století hovoří o olomouckém biskupovi Brunovi ze Schaunburka jako o muži, který přenesl město Kroměříž z ubohých bažin na vrch nad řekou Moravou. Obehnal jí zdí, vystavěl zde chrám sv. Mořice, znovu vybudoval farní kostel Panny Marie, přestavěl

²⁴⁵ MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Oficiální strany města Kroměříž. online]. copyright © 2020 Magistrát města Zlína. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.mesto-kromeriz.cz/o-meste/o-meste/>

²⁴⁶ JÚZA, V. *Kroměříž*. Praha: SNKLU, 1963, s. 9.

kroměřížský románský dvorec na hradišti v gotický hrad, který se později stal střediskem velké manské organizace olomouckého biskupství a sídlem manského soudu. Brunovo město mělo tvar nepravidelného oválu, na severu byl zarovnaný proti řece Moravě, delší osou byl položenou od západu k východu. Do města se vstupovalo pouze dvěma branami, na jihozápadě Kovářskou branou, na severovýchodě poté branou Vodní neboli Moravskou vedoucí k mostu. Nástupcem biskupa Bruna byl Dětrich z Hradce. V roce 1290 určil, že se bude město řídit brněnským právem. Dosavadní jeden jarmark doplnil o druhý výroční trh a dva týdenní trhy. Po roce 1322 se začala v rámci města pozvolna utvářet židovská obec, která byla na začátku 18. století izolována. V roce 1389 bylo město osvobozeno od odúmrti Mikulášem z Rýznburka.²⁴⁷

V roce 1411 potvrdil král Václav IV. městu výsady a dal obyvatelům mílové právo pro pivní várky a výrobky všech řemesel. Kroměříž zasáhly husitské války. Tehdejší vojenský biskup Jan Železný byl velmi aktivním stoupencem Zikmundovým. Roku 1423 vytrhlo vojsko Pražanů bez Jana Žižky, ale se vši pomocí svých měst a spojenců, na Moravu ke Slavkovu, Kroměříži a k Přerovu. Při zpátečním pochodu došlo v Kroměříži ke krvavé bitvě, ve které zvítězili Čechové nad biskupem a opavským vévodou Přemkem. Město se vítězům vzdalo, Jan Železný se města ale zase zmocnil. Roku 1432 se města zmocnili husitští páni z Moravan, kteří vypálili kostel sv. Mořice a až v roce 1456 odstoupili město biskupovi. Kroměříž se v rukou biskupa neudržela, protože byla ustavičně zatavována. Až okolo roku 1500 byla ze zástavy vyplacena a byla zase pod nadvládou biskupskou.²⁴⁸

Nástupem biskupa-humanisty, Stanislava Thurza, začala do Kroměříže více pronikat renesance. Později za kardinála Dietrichštejna bylo obnoveno starodávné mincování moravského biskupství, mincovna stála v Kroměříži na Sladovných a razila se zde drobná stříbrná i zlatá mince a medaile. V roce 1558 zachvátil město oheň. Biskupem Pavlovským zde byla provedena rekatolizace a za českého povstání stavové Kroměříž konfiskovali a darovali ji králi Fridrichovi. Na konci třicetileté války bylo město dobyto a vypáleno Švédy. Později bylo město ještě dvakrát zpustošeno a roku 1645 ho zachvátil mor.²⁴⁹

Zničení Kroměříže v roce 1643 lze považovat za mezník ve stavebních dějinách města. Až do 70. let 17. století se město nemohlo vzpamatovat z válečné zkázy. Olomoucké biskupství držela tehdy dvě habsburská arciknížata – Karel Josef a Leopold Vilém, ovládající pět biskupství, která sídlila buď v Bruselu, nebo ve Vídni. Nově zvoleným biskupem se stal

²⁴⁷ JÚZA, V. *Kroměříž*. Praha: SNKLU, 1963, s. 12–14.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 19–20.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 25–26.

Karel hrabě Liechtenštejn-Kastelkorn, jenž hned na počátku své vlády zřídil stavební úřad, který nedohlížel pouze na biskupské podniky, ale nutil měšťanstvo k obnově budov a zařízení. Biskup si kupříkladu vynucoval zvyšování domů o patra pomocí atikových štítů se slepenými okny. Měšťané nejprve nedbali na nařízení, poté si stěžovali, že chce biskup po chudých lidech, aby drahé štíty stavěli. V roce 1685 vydal biskup dokonce dekret o stavbě štítů. K uskutečnění svých představ si biskup zvolil dva projektanty. Oba byli z okruhu císařského dvora ve Vídni – architekt Filibert Luchese a císařský inženýr a architekt Giovanni Pietro Tencalla. Thurzem postavený hrad z 16. století nestačil Liechtenštejnským nárokům a byl proto upravován. Radikální přestavbou, dodnes dochovanou, prošel v letech 1686–1698 a zásluha za něj je připisována G. P. Tencallovi. F. Luchesovi se přikládá projekt podzámecké zahrady, která vznikla po roce 1665. Luchese byl pravděpodobně i navrhovatel Libosadu, tzv. Květné zahrady, kterou nechal biskup vybudovat za městem. Po Luchesově smrti se projektu ujal G. P. Tencalla, jenž tento ojedinělý velký příklad italské zahrady v české architektuře dokončil. Květná zahrada reprezentovala mocenské postavení největšího moravského velkostatkáře, olomouckého biskupa Liechtenštejna.²⁵⁰ Třicetileté působení Liechtenštejna v Kroměříži je charakterizováno horečnou a vášnivou stavební činností, která cíleně vytvářela přepychovou rezidenci, centrum církevní feudální reakce na Moravě.²⁵¹

V roce 1805 bylo město po vítězné bitvě u Slavkova obsazeno Napoleonským vojskem. Přímým bojům se Kroměříž však vyhnula. V polovině 18. století byla ale napadena pruskou armádou. Olomoucký biskup Maxmilián Hamilton uvedl zámek do stavu, ve kterém ho známe dnes. Roku 1745 navštívila město císařovna Marie Terezie spolu se svým chotěm Františkem Lotrinským. Významnou kapitolou pro dějiny města je rok 1848. Tohoto roku byl do Kroměříže přesídlen ústavodárný říšský sněm rakousko-uherské monarchie. Říšského sněmu se zúčastnila řada významných osobností tehdejšího politického života. Pokrokové návrhy byly císařem a jeho poradci přijímány jako utopie. Sněm byl 7. března 1849 rozehán vojskem. Po roce 1860 zde začínají vznikat spolky, např. Moravan, Občanská beseda, Sokol apod., buduje se cukrovar, plynárna a sladovny. V roce 1885 pobýval na zámku a v okolí císař František Josef I. s ruským carem Alexandrem III. Schůzka rakouského císaře s ruským carem měla snahu oslabit

²⁵⁰JŮZA, V. *Kroměříž*. Praha: SNKLU, 1963, s. 36–38.

²⁵¹Tamtéž. s. 42.

nepřátelskou politiku rakousko-německého spolku proti carskému Rusku. Kroměříž se díky této vzácné návštěvě stala centrem pozornosti evropské politiky.²⁵²

Na přelomu století pronikla do Kroměříže i secese. Významnou stavbou je areál Psychiatrické léčebny, která byla ovlivněna vídeňskou secesí. Do města byla přivedena železnice, která spojovala Kroměříž s Vídní. Rozvinula se průmyslová výroba, zejména poté průmysl potravinářský.²⁵³

6.3 Kroměříž po založení ČSL

6.3.1 Obecní volby v roce 1919

Kroměříž měla méně než 20 000 obyvatel. Počet členů obecního zastupitelstva činil 36. Obecní rada tvořila jednu třetinu členů obecního zastupitelstva, v tomto případě se jednalo o 12 členů. První poválečné volby vyhrála Československá sociálně demokratická strana dělnická, která získala 11 mandátů. ČSL obsadila druhé místo a získala celkem 9 mandátů. Třetí místo zaujala Československá národní demokracie. Československá strana socialistická získala mandátů 5. Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská získala mandáty 3 a 1 mandát získali Národní Židé.²⁵⁴

Za stranu ČSL usedl v zastupitelstvu Metoděj Barták, Jan Kutňák, Ladislav Janča, Fedinand Vlk, Leopold Kozák, Marcelin Válek, Jan Paška a Metoděj Malý. Starostou byl zvolen Josef Jedlička. Ladislav Janča, člen ČSL, se stal druhým náměstkem.²⁵⁵

6.3.2 Obecní volby v roce 1923

Před volbami se konaly veřejné schůze pro občany. Vítězem voleb se stala ČSL, která získala 13 mandátů v obecním zastupitelstvu. 5 mandátů získala KSČ a Československá národní demokracie. Po 3 mandáty měla Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská, Československá strana socialistická, Československá strana socialistická

²⁵² MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Kudy kam v Kroměříži. [online]. copyright © 2020 Město Kroměříž. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: https://www.mesto-kromeriz.cz/trasa-unesco/cs_CZ/u02.html

²⁵³ MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Kudy kam v Kroměříži. [online]. copyright © 2020 Město Kroměříž. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: https://www.mesto-kromeriz.cz/trasa-unesco/cs_CZ/u02.html

²⁵⁴ OSOkA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1919, karton č. 644.

²⁵⁵ OSOkA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1919, karton č. 644.

a Československá sociálně demokratická strana dělnická. Dva mandáty získala Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu a Němečtí voličové.²⁵⁶

Do obecního zastupitelstva za ČSL usedl Metoděj Barták, Ladislav Janča, Jan Holub, Jan Kutňák, Jan Melichar, Florián Černý, Jan Slaměnik, František Nábělek, Josef Vách, Alois Šebela, Augustin Motal, František Motal, František Žemlík a Emil Pilz. ČSL obsadila více než 1/3 zastupitelstva a vyhradila si právo na post prvního náměstka, kterým se stal Metoděj Barták. Starostou byl zvolen Josef Jedlička, člen Československá národní demokracie.²⁵⁷

6.3.3 Obecní volby v roce 1927

4. prosince 1927 se konaly volby obecní volby, ve kterém ČSL uhájila své vítězství z minulých voleb. Strana získala 12 mandátů. Celkem pět mandátů získala KSČ a Československá národní demokracie. Československá strana národně socialistická získala mandát 4. 3 mandáty obsadila Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská a Národní strana práce. Dvě křesla v zastupitelstvu obsadila Československá strana sociálně demokratická strana dělnická. Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu – Malozemědělci a Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu – Agrární inteligence získali po 1 mandátu.²⁵⁸

Za ČSL byl zvolen do zastupitelstva Metoděj Barták, Jan Melichar, Jan Kutňák, Emil Pilz, Josef Vacl, Augustin Motal, Jan Paška, František Nábělek, Jindřich Barnet, Alois Šebela a Ignác Miklica. Prvním náměstkem byl znovu zvolen člen ČSL Metoděj Barták. V křesle starosty usedl opět Josef Jedlička.²⁵⁹

6.3.4 Obecní volby v roce 1932

Obecní volby se konaly 6. března 1932. ČSL se tentokrát umístila na druhém místě a získala polovinu mandátů z minulých voleb, což činilo 6. Volby vyhrála stejně jako v roce 1919 Československá sociálně demokratická strana dělnická, která získala 7 mandátů. Po 4 mandáty získala Československá strana národně socialistická, KSČ a Československá národní demokracie. Československá živnostensko-obchodnická strana

²⁵⁶ SOKA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1923, karton č. 645.

²⁵⁷ SOKA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1923, karton č. 645.

²⁵⁸ SOKA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1927, karton č. 646.

²⁵⁹ SOKA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1927, karton č. 646.

středová získala 3 mandáty. Strana hájení veřejných zájmů a Československá strana lidová – Sdružení křesťanských dělníků, zřízců a zaměstnanců obdržela 2 mandáty. Po jednom mandátu měla Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu, Národní liga, Československá strana lidová – Skupina živnostníků. Po těchto volbách mělo v zastupitelstvu města zastoupení 12 stran.²⁶⁰

Za ČSL byl v zastupitelstvu Metoděj Barták, Ludvík Kašpar, Vladimír Vorel, Oldřich Grégr, Emilie Domanská a Jan Němec. Počtvrté byl zvolen starostou Josef Jedlička. Prvním náměstkem byl opět zvolen Metoděj Barták z ČSL.²⁶¹

6.3.5 Situace za okupace

15. března 1939 obdržel Okresní úřad v Kroměříži stejně jako ostatní úřady na našem území telegram se sdělením o okupaci. Spolu s německým vojskem přišlo do města i gestapo, které se usídlilo v budově tehdejší reálky, dnešní pedagogické školy a poté v domě advokáta Briefa. Gestapu nadřízená organizace tzv. Sicherheitsdienst (SD) v Kroměříži neúřadovala. Město spadlo nejdříve pod pravomoc olomoucké SD a od roku 1942 pod přerovskou služebnu. V Kroměříži také pobývala německá ochranná policie, tzv. schupo, která po vypuknutí 2. světové války byla nahrazena německým polním četnictvem. Po příchodu německých vojsk byla na okresním úřadě zavedena nová civilní správa. Kroměříž se stala sídlem rozsáhlého správního obvodu, do kterého patřily bývalé politické okresy Kroměříž, Vyškov a Kyjov. Koncem dubna roku 1939 byl ve městě zřízen úřad oberlandrátu, nového správního obvodu, do kterého patřil politický okres Kroměříž, Vyškov, Holešov a Valašské Meziříčí. Od července 1940 spadá Kroměříž pod působnost oberlandrátu olomouckého. V Kroměříži sídlila židovská menšina, která byla postižena rozsáhlou německou perzekucí. Později byli někteří židé odvezeni do Terezína.²⁶²

Od května 1945 došlo k přímému útoku Rumunské královské armády na Němci okupované město. K večeru ustupující okupanti vyhodili do vzduchu hlavní most přes řeku Moravu. Granátem vypálili zámekovou věž. Pravobřežní část měst byla osvobozená Rumuny 4. května 1945. levobřežní část se dočkala osvobození až 6. května, kdy se Němci táhli za město. 7. května 1945 došlo k vítězné bitvě s 1. československým armádním sborem, které

²⁶⁰ SOkA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2628 Volby do obecního zastupitelstva 1932, karton č. 650.

²⁶¹ SOkA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2628 Volby do obecního zastupitelstva 1932, karton č. 650.

²⁶² MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Oficiální strany města Kroměříž. online]. copyright © 2020 Magistrát města Zlína. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z <https://www.mesto-kromeriz.cz/o-meste/historie/>

bojoval po boku Rudé armády. Sovětští hrdinové jsou pochováni na místním hřbitově, stejně jako generál a pozdější prezident Ludvík Svoboda.²⁶³

6.4 KDU-ČSL v Kroměříži

6.4.1 Komunální volby v roce 1990

První komunální volby ve Zlíně, Uherském Hradišti i v Kroměříži vyhrálo po pádu komunistického režimu Občanské fórum. V Kroměříži se volilo celkem 30 zastupitelů, z čehož získalo Občanské fórum 10 mandátů a 33,40 % všech hlasů. 6 mandátů získala KSČ na základě 20,90 % hlasů. Třetí místo obsadilo Hnutí za samosprávu a demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko, které získalo 5 mandátů a 14,10 % hlasů. Na čtvrtém místě se umístila ČSL, která získala 4 mandáty a 13,40 % hlasů. Po dvou mandátech získala Československá strana sociální a Strana zelených. Československá strana sociální byla úspěšná z 5,50 %, podobně jako Strana zelených, která však byla 1 % horší. Jeden mandát připadl Československé straně zemědělské, která ve volbách dosáhla 3 % úspěšnosti.²⁶⁴

6.4.2 Komunální volby v roce 1994

V komunálních volbách v roce 1994 si celkových 27 křesel v zastupitelstvu rozdělilo 8 politických stran. Nejlepšího výsledku dosáhla ODS, která získala 7 mandátů. Úspěšnost ODS byla 25,90 %. 6 mandátů obdržela KSČM, s úspěšností 20,14 %. Konečně 5 mandátů připadl KDU-ČSL, která si tak oproti minulým volbám polepšila o 1 mandát. Celkem tato strana získala 16,88 % hlasů. 3 křesla v zastupitelstvu obsadila ČSSD s 10,46 % úspěšností. Po 2 křeslech získala Koalice MNS, MSH s 6,03 % úspěšností a Koalice SPR-RSČ, SDČR, která získala 8,64 % hlasů. Na 1 mandát dosáhla Občanská aliance s úspěšností 4,86 % a Liberální strana národně sociální s 4,82 % hlasů.²⁶⁵

²⁶³MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Oficiální strany města Kroměříž. online]. copyright © 2020 Magistrát města Zlína. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z <https://www.mesto-kromeriz.cz/o-meste/historie/>

²⁶⁴ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 24.11. 1990 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1990/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=3708&xobec=588296>

²⁶⁵ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 24.11. 1990 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3708&xobec=588296>

6.4.3 Komunální volby v roce 1998

Volby v Kroměříži v roce 1998 vyhrála ODS, která získala 7 křesel v zastupitelstvu. Strana dostáhla 26,86% úspěšnosti. Za ní se umístila ČSSD, která získala 6 mandátů a 20,11 % úspěšnosti. KSČM dosáhla na 5 mandátů s 18,78 % úspěšností. KDU-ČSL obhájila 5 mandátů z minulých voleb. Procentuální úspěšnost strany byla 16,14 %. 2 mandáty získala Unie Svobody, která dosáhla 8,03 % úspěchu. Zbylé 2 mandáty připadly Moravské demokratické straně s 3,91 % úspěšností a Nezávislým, kteří obdrželi 4,39 % hlasů.²⁶⁶

6.4.4 Komunální volby v roce 2002

Komunální volby v roce 2002 vyhrála v Kroměříži opět ODS, která získala tentokrát 8 mandátů a 24,23 % hlasů. Druhé místo zaujala KSČM, která získala 19,30 % hlasů, což bylo 6 mandátů. 5 mandátů získala ČSSD, jejíž úspěšnost ve volbách byla 18,05 % hlasů. 5 mandátů obhájila také KDU-ČSL, která získal 17,38 % hlasů. Unie svobod – Demokratická unie obdržela 7,17 % hlasů a získala tak 2 mandáty. 1 křeslo v zastupitelstvu získala Moravská demokratická unie, která dosáhla 5,73 % úspěšnosti.²⁶⁷

6.4.5 Komunální volby v roce 2006

Nejlepšího volebního výsledku dosáhla ve volbách v roce 2006 ČSSD, která získala 6 mandátů a 21,37 % hlasů. 6 křesel v zastupitelstvu získala také ODS a Sdružení Šance pro Kroměříž. ODS klesla na 20,61 % hlasů. Sdružení Šance pro Kroměříž dosáhlo 19,79% úspěšnosti. KSČM získala 4 mandáty. Ve volbách dosáhla 13,16 %. KDU-ČSL získala nejmenší počet mandátů od voleb v roce 1990 a to 3. S procentuální úspěšností ve volbách klesla na 13,16 %. Strana zelených obdržela 2 mandáty, procentuální zastoupení úspěšnosti bylo pro stranu 7,27 %.²⁶⁸

Za KDU-ČSL usedl do zastupitelstva Jiří Kubíček, Ondřej Debef a Karel Smíšek.

²⁶⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 18.11. – 19.11. 1998 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296>

²⁶⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 18.11. – 19.11. 1994 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296>

²⁶⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

6.4.6 Komunální volby v roce 2010

Kroměřížské komunální volby v roce 2010 vyhrála ČSSD. Strana dosáhla 20,20 % hlasů a získala 6 křesel v zastupitelstvu. 5 křesel získala ODS, která získala 14,89 % hlasů. KSČM získala 4 mandáty a 12,45 %. KDU-ČSL si udržela 3 mandáty a její úspěšnost klesla až na 9,54 %. 3 mandáty získalo také „Zdravé Kroměřížsko,“ které získalo 10,55 % hlasů a Volba pro Kroměříž, která dosáhla 11,26% úspěšnosti. 2 mandáty a 7,15 % hlasů získala TOP09 – Kroměříž v perspektivě. Věci veřejné obsadily 1 mandát, celkem získaly 5,25 % hlasů.²⁶⁹

Barvy KDU-ČSL hájil v zastupitelstvu města Pavel Motyčka, Karel Smíšek a Ondřej Debef.

První povolební zasedání Zastupitelstva města Kroměříže se konalo 11. listopadu 2010. Na zasedání byl složen slib členů zastupitelstva. Konala se volba mandátové, volební a návrhové komise, volba starosty města, určení počtu místostarostů a jejich volba. Byl určen počet členů rady a byla uskutečněna jejich volba. Rovněž byl schválen jednací řád Zastupitelstva města Kroměříže. Starostkou města byla zvolena Daniela Hebnarová a místostarostou byl zvolen Miloš Malý.²⁷⁰

Poslední zasedání zastupitelstva se konalo s pořadovým číslem 37 dne 9. října 2014. Zastupitelstvo schválilo prodej části pozemku a nabytí pozemku parc. st. č. 2835. Dále zastupitelstvo schválilo například zřízení služebnosti inženýrských sítí odpovídající právu strpění užívání části pozemků pro účely zřízení a provozování inženýrských sítí a zároveň udělilo právo přístupu a příjezdu za účelem oprav a údržby těchto zařízení, a to v rozsahu stanoveném a vyznačeném v geometrických plánech. Byl schválen návrh Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón v roce 2015 včetně jeho financování. Zastupitelstvo projednalo a schválilo rozpočtová opatření pro rok 2014 a vzala na vědomí předloženou zprávu o činnosti Rady města Kroměříže.²⁷¹

²⁶⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xobecnaz=ZL%CDN&xstat=0&xvyber=0>

²⁷⁰ MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Usnesení z ustavujícího I. zasedání Zastupitelstva města Kroměříže konaného dne 10.11. 2010. [online]. Kroměříž: Město Kroměříž, 2010 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.mesto-kromeriz.cz/urad/dokumenty-a-informace/verejne-dokumenty/usneseni-zastupitelstva/?tx_odreporter_report%5Bdocuments%5D=1554&tx_odreporter_report%5Baction%5D=show&tx_odreporter_report%5Bcontroller%5D=Documents&cHash=9fe06e0da8bd201f3ee5695d2838ec6f

²⁷¹ MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Usnesení z XXXVII. zasedání Zastupitelstva města Kroměříže konaného 9. října 2014. [online]. Kroměříž: Město Kroměříž, 2014 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.mesto-kromeriz.cz/urad/dokumenty-a-informace/verejne-dokumenty/usneseni->

6.4.7 Komunální volby v roce 2014

Vítězem kroměřížským komunálních voleb v roce 2014 se stalo hnutí ANO 2011, které získalo 7 mandátů a celkově 21,99 % hlasů. Druhé místo a 5 mandátů patřilo ODS, která dostáhla 14,72 % hlasů. Třetí pozice a 4 mandáty patřily ČSSD. Tato strana dosáhla 11,77 % hlasů. KDU-ČSL kandidovala do těchto voleb ve Sdružení se Zvukem 12 a NK a získali dohromady 4 mandáty. Jejich úspěšnost dostáhla 14,36 %. Po 2 mandátech získala Volba pro Kroměříž, která získala 8,09 % hlasů a „Zdravé Kroměřížsko“, které získalo 6,89 % hlasů.²⁷²

Za Sdružení KDU-ČSL, ZVUK 12 a NK získal post v zastupitelstvu Karel Motyčka, Jiří Kašík, Karel Smíšek a Vojtěch Škrabal.²⁷³

6. listopadu 2014 se konalo první zasedání nově zvoleného Zastupitelstva města Kroměříž, na kterém byl složen slib zastupitelů. Byl projednán a schválen návrh jednacího řádu zastupitelstva. Zastupitelé zvolili volební a návrhovou komisi, určili počet členů rady města a zvolili její členy. Byl zvolen počet místostarostů a místostarosta. Rovněž zastupitelé zvolili nového starostu města. Dále byly projednány organizační záležitosti a interpelace zastupitelů. Starostou města se stal Jaroslav Němec. Místostarostou se stal Pavel Motyčka a Marek Šindler.²⁷⁴

Poslední jednání zastupitelů se konalo před volbami jako 39. zasedání. Město schválilo nabytí ½ pozemku parc. č. 530/21, přístup na pozemek a provozování stavby Most pro pěší přes řeku Moravu, Program pro poskytování finanční podpory z rozpočtu města Kroměříže k zajištění financování sociálních služeb na území města pro rok 2019 nebo vyhlášení Programu

[zastupitelstva/?tx_odreporter_report%5Bdocuments%5D=2555&tx_odreporter_report%5Baction%5D=show&tx_odreporter_report%5Bcontroller%5D=Documents&cHash=633e72f366acf0d04d13a66e83daff18](https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xstat=0&xvyber=0)

²⁷²<https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xstat=0&xvyber=0>

²⁷³ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. – 11.10. 2014 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

<https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xstrana=0&xodkaz=1>

²⁷⁴MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Usnesení z ustavujícího I. zasedání Zastupitelstva města Kroměříže konaného 6.

listopadu 2014 [online]. Kroměříž: Město Kroměříž, 2010 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.mesto-kromeriz.cz/urad/dokumenty-a-informace/verejne-dokumenty/usneseni-zastupitelstva/?tx_odreporter_report%5Bdocuments%5D=2911&tx_odreporter_report%5Baction%5D=show&tx_odreporter_report%5Bcontroller%5D=Documents&cHash=19a5ad31e55094714226792886bd2abc

[zastupitelstva/?tx_odreporter_report%5Bdocuments%5D=2911&tx_odreporter_report%5Baction%5D=show&tx_odreporter_report%5Bcontroller%5D=Documents&cHash=19a5ad31e55094714226792886bd2abc](https://www.mesto-kromeriz.cz/urad/dokumenty-a-informace/verejne-dokumenty/usneseni-zastupitelstva/?tx_odreporter_report%5Bdocuments%5D=2911&tx_odreporter_report%5Baction%5D=show&tx_odreporter_report%5Bcontroller%5D=Documents&cHash=19a5ad31e55094714226792886bd2abc)

pro poskytování finanční podpory z rozpočtu města Kroměříže k zajištění financování služeb na území města pro rok 2019.²⁷⁵

6.4.8 Komunální volby v roce 2018

Aktuálně poslední komunální volby v Kroměříži vyhráli Nezávislí, kteří získali 6 mandátů a 19,67 % hlasů. Na druhém místě stanulo hnutí ANO 2011, které obdrželo 5 mandátů a získalo 16,53 % hlasů. „Zdravé Kroměřížsko“ si polepšilo a získalo celkem 4 mandáty a dosáhlo tak 12,12% úspěšnosti. Sdružení KDU-ČSL, ZVUK 12 a NK získali o 1 mandát méně oproti minulých voleb. Obsadili 3 mandáty a získali 11,72 % hlasů. ODS a Nezávislým kandidátům klesla volební úspěšnost na 8,96 % a získali 3 mandáty. Po 2 mandátech získali Piráti, ČSSD a KSČM. Piráti z těchto tří stran dostáhli nejlepšího procentuální zastoupení, získali 7,49 % hlasů, ČSSD získala 6,12 % a KSČM získala 6,10 % hlasů.²⁷⁶

Za Sdružení KDU-ČSL, ZVUK a NK usedl do křesla zastupitele Pavel Motyčka, Jiří Kašík a Blanka Šimůnková.²⁷⁷

První zasedání zastupitelstva po volbách se konalo 12. listopadu 2018. Cílem zasedání bylo složení slibu zastupitelů, ustanovení počtu členů rady a místostarostů a následně jejich volba. K dalším částem programu zasedání patřila volba volebního a návrhového výboru, volba nového starosty, určení členů zastupitelstva, kteří mohou vykonávat občanské obřady nebo schválení volebního řádu zastupitelstva. Starostou byl znovu zvolen Jaroslav Němec. Vít Pěstuka a Vratislav Křejiř se stali místostarosty města.²⁷⁸

²⁷⁵ MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Usnesení z XXXIX. zasedání Zastupitelstva města Kroměříže [online]. Kroměříž: Město Kroměříž, 2014 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.mesto-kromeriz.cz/urad/dokumenty-a-informace/verejne-dokumenty/usneseni-zastupitelstva/?tx_odreporter_report%5Bdocuments%5D=5191&tx_odreporter_report%5Baction%5D=show&tx_odreporter_report%5Bcontroller%5D=Documents&cHash=44b5956cece4db7cd243f715f3c8a72

²⁷⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xstat=0&xvyber=0>

²⁷⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>

²⁷⁸ MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Usnesení z ustavujícího I. zasedání Zastupitelstva města Kroměříže [online]. Kroměříž: Město Kroměříž, 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.mesto-kromeriz.cz/urad/dokumenty-a-informace/verejne-dokumenty/usneseni-zastupitelstva/?tx_odreporter_report%5Bdocuments%5D=5242&tx_odreporter_report%5Baction%5D=show&tx_odreporter_report%5Bcontroller%5D=Documents&cHash=4c003d485ab55529c349041c8943f58d

Poslední Zastupitelstva města Kroměříž se konalo 16. dubna 2020. Toto v pořadí dvanácté zasedání schválilo změnu v jednacím řádu zastupitelstva, nákup osobního vozidla pro Dům kultury v ceně do 400.000 Kč včetně DPH, rozpočtová opatření a zmocnilo se po projednání jako majoritní akcionář společnosti Vodovody a kanalizace Kroměříž, a.s.²⁷⁹

²⁷⁹ MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Usnesení z XII. zasedání Zastupitelstva města Kroměříže [online]. Kroměříž: Město Kroměříž, 2020 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.mesto-kromeriz.cz/urad/dokumenty-a-informace/verejne-dokumenty/usneseni-zastupitelstva/?tx_odreporter_report%5Bdocuments%5D=5824&tx_odreporter_report%5Baction%5D=show&tx_odreporter_report%5Bcontroller%5D=Documents&cHash=242504805aab476c16982f929582a1a0

7 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části práce budu porovnávat výsledky komunálních voleb KDU-ČSL v letech 1990–2018 ve Zlíně, Uherském Hradišti a Kroměříži. Komunální výsledky voleb budu komparovat na základě získaného počtu mandátů v městském zastupitelstvu výše vybraných měst. Počty získaných mandátů a procentuální úspěšnost pro stranu jsem získala z údajů Českého statistického úřadu.

Výsledky komunálních voleb KDU-ČSL budu analyzovat od roku 1990, tudíž od roku, kdy proběhly první obecní volby po pádu komunistického režimu. Ve volebním období, které trvalo od roku 1990 do roku 1994, změnila strana KDU-ČSL název. V půli volebního období se oficiálně z původní ČSL totiž stala připojením KDU strana KDU-ČSL. Jelikož k této změně došlo ve volebním období, ve kterém byla strana volena, a vzhledem k tomu, že to byly první volby po změně režimu, rozhodla jsem se i tento rok zařadit do svého výzkumu.

Hlavní hypotézou práce je ověření, že KDU-ČSL nabyla největšího vlivu v městském zastupitelstvu Zlína z hlediska získaného počtu mandátů. Očekávám, že ve všech třech zkoumaných městech dosáhla strana obdobných výsledků a její vývoj byl podobný. Domnívám se, že křivka získaných mandátů v městských zastupitelstvech Uherského Hradiště a Kroměříže bude kopírovat křivku Zlína. Statutární město Zlín je největším městem ve Zlínském kraji, proto lze předpokládat, že zbylá dvě největší města na Zlínsku budou kopírovat křivku vývoje tohoto krajského města.

7.1 Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách

Výsledky voleb popíši na základě počtu získaných mandátů pro stranu a procentuální úspěšnosti strany ve zkoumaném městě. Výsledky šetření doložím také v tabulce. Data byla získána z Českého statistického úřadu.

7.1.1 Výsledky komunálních voleb v roce 1990

V prvních komunálních volbách po pádu režimu kandidovala strana ještě pod názvem ČSL. Roku 1992 došlo k již zmíněnému přejmenování strany na KDU-ČSL. Nejvíce mandátů získala tato strana ve Zlíně – celkem 6 mandátů a 11,60 % hlasů. V Uherském Hradišti dosáhla strana 14,80 % úspěchu, čímž získala 5 mandátů. Nejméně mandátů získala strana v Kroměříži, kdy zdejší ČSL získala 13,40 % hlasů, což odpovídá 4 mandátům.

Město	Počet mandátů	% úspěšnost
ZLÍN	6	11,60
UH. HRADIŠTĚ	5	14,80
KROMĚŘÍŽ	4	13,40

Tabulka 1: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 1990

7.1.2 Výsledky komunálních voleb v roce 1994

V druhých komunálních volbách po pádu komunismu získala nejvíce mandátů zlínská KDU-ČSL. Ve Zlíně strana uhájila 6 mandátů z předešlých voleb, a co do procentuální úspěšnosti si polepšila na 14,35 %. V Uherském Hradišti strana také uhájila výsledek z minulých voleb a stoupla také její úspěšnost na 16,83 %. Kroměřížská KDU-ČSL si polepšila o 1 mandát, získala tedy celkem 5 mandátů a 16,88 %.

Město	Počet mandátů	% úspěšnost
ZLÍN	6	14,35
UH. HRADIŠTĚ	5	16,83
KROMĚŘÍŽ	5	16,88

Tabulka 2: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 1994

7.1.3 Výsledky komunálních voleb v roce 1998

Ve volbách v roce 1998 si pohoršila o jeden post zlínská KDU-ČSL. Celkově získala 13,3 % úspěšnosti. V Uherském Hradišti strana uhájila 5 mandátů a měla 18,2 %. V Kroměříži strana rovněž neztratila ani nezískala mandát oproti předešlým volbám a získala 16,88 %.

Město	Počet mandátů	% úspěšnost
ZLÍN	5	13,23
UH. HRADIŠTĚ	5	18,02
KROMĚŘÍŽ	5	16,14

Tabulka 3: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 1998

7.1.4 Výsledky komunálních voleb v roce 2002

V komunálních volbách roce 2002 si KDU-ČSL ve zkoumaných městech uhájila 5 mandátů z předešlých voleb. Zlínský KDU-ČSL získala 13,23 %, v Uherském Hradišti 17,92 % a v Kroměříži 17,38 %.

Město	Počet mandátů	% úspěšnost
ZLÍN	5	12,82
UH. HRADIŠTĚ	5	17,92
KROMĚŘÍŽ	5	17,38

Tabulka 4: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2002

7.1.5 Výsledky komunálních voleb v roce 2006

Do komunálních voleb v roce 2006 šla Zlínská strana ve sdružení s nestraníky a celkem získali 4 mandáty a 9,36 %. V Uherském Hradišti kandidovala KDU-ČSL sama a pohoršila si o jeden mandát, získala 4 mandáty a 13,51 %. V Kroměříži si KDU-ČSL pohoršila hned o dva mandáty. Strana získala tedy mandáty 3 a úspěšnost klesla na 13,16 %.

Město	Strana	Počet mandátů	% úspěšnost
ZLÍN	KDU-ČSL+NK	4	9,36
UH. HRADIŠTĚ	KDU-ČSL	4	13,51
KROMĚŘÍŽ	KDU-ČSL	3	13,16

Tabulka 5: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2006

7.1.6 Výsledky komunálních voleb v roce 2010

V komunálních volbách v roce 2010 kandidovala v každém ze zkoumaných měst samostatně KDU-ČSL. Ve Zlíně a Uherském Hradišti si strana pohoršila o jeden mandát. Zlínská KDU-ČSL získala 3 mandáty a 7,08 %, což byl pro zlínské uskupení strany nejhorší výsledek od prvních voleb v dobách po pádu komunismu. V Uherském Hradišti byla situace obdobná. Strana získala 3 mandáty a 10,38 %. V kroměřížská KDU-ČSL si uhájila své mandáty, získala 3. Pohoršila si však v procentuální úspěšnosti, která klesla na 9,54 %.

Město	Počet mandátů	% úspěšnost
ZLÍN	3	7,08
UH. HRADIŠTĚ	3	10,38
KROMĚŘÍŽ	3	9,54

Tabulka 6: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2010

7.1.7 Výsledky komunálních voleb v roce 2014

Ve Zlíně kandidovala KDU-ČSL v koalici spolu se Zlín 21. Dohromady získali 6 mandátů a 11,51 %. V Uherském Hradišti kandidovala KDU-ČSL samostatně a uhájila si 3 mandáty z voleb minulých. Úspěšnost strany byla 8,77 %. V Kroměříži kandidovala KDU-ČSL v koalici se ZVUK 12 a NK. Dohromady získali 4 mandáty a 14,36 % byla jejich úspěšnost.

Město	Strana	Počet mandátů	% úspěšnost
ZLÍN	KDU-ČSL+ ZLÍN 21	6	11,51
UH. HRADIŠTĚ	KDU-ČSL	3	11,16
KROMĚŘÍŽ	KDU-ČSL + ZVUK 12 + NK	4	14,36

Tabulka 7: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2014

7.1.8 Výsledky komunálních voleb v roce 2018

V posledních komunálních volbách, které se uskutečnily v roce 2018, získala zlínská KDU-ČSL 5 mandátů a celkem 10,23 %. V Uherském Hradišti si uhájila strana 3 mandáty a získala 8,77 %. V Kroměříži kandidovala KDU-ČSL ve sdružení se ZVUK 12 a NK. Toto sdružení si pohoršilo o jeden mandát a získalo celkem 3 mandáty a 11,72 %.

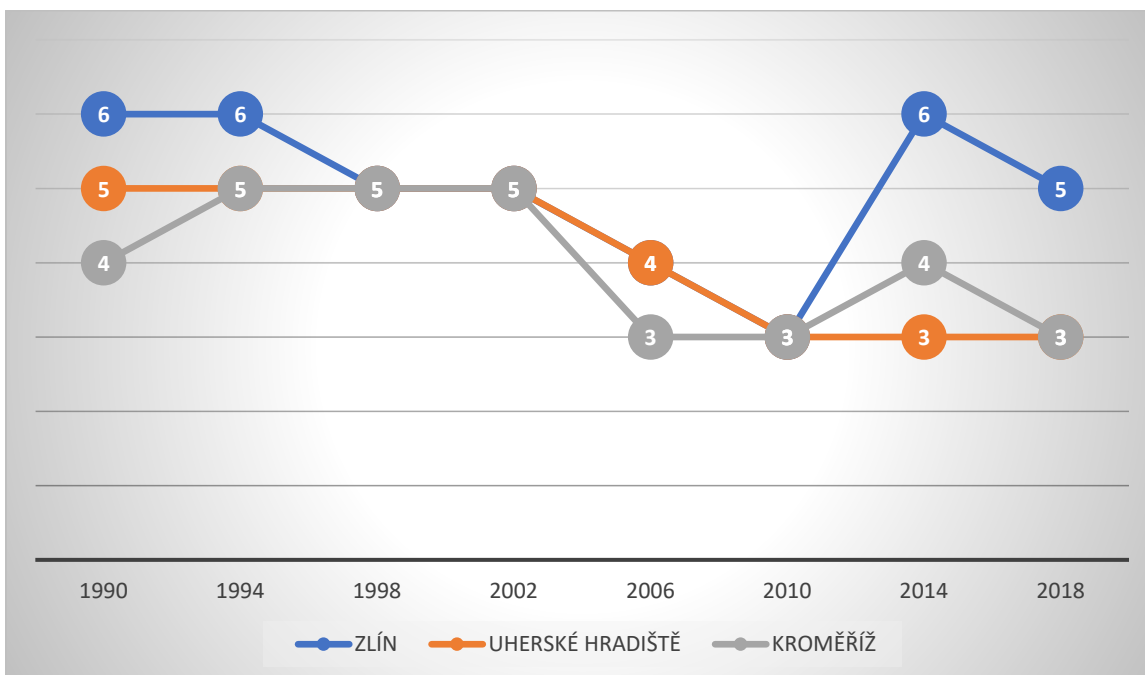
Město	Strana	Počet mandátů	% úspěšnost
ZLÍN	KDU-ČSL	5	10,12
UH. HRADIŠTĚ	KDU-ČSL	3	8,77
KROMĚŘÍŽ	KDU-ČSL + ZVUK 12 + NK	3	11,72

Tabulka 8: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2018

7.1.9 Vývoj KDU-ČSL na Zlínsku

Celkově zlínská KDU-ČSL získala v komunálních volbách v letech 1990–2018 v městském zastupitelstvu 40 mandátů. KDU-ČSL v Uherském Hradišti získala celkově za toto období 33 mandátů a kroměřížská strana 32 mandátů. V tomto případě se potvrdila má hlavní hypotéza. KDU-ČSL na Zlínsku dosáhla nejvyššího počtu mandátů v městském zastupitelstvu oproti zbylým dvou zkoumaným stranám. Tuto hypotézu potvrzuje také graf č. 1.

Z hlediska vývoje stran ve zkoumaných městech jsem se domnívala, že bude křivka získaných mandátů ve Zlíně kopírovat křivku počtu získaných mandátů v Uherském Hradišti a Kroměříži. Graf č. 1 ukazuje vývoj počtu získaných mandátů v městském zastupitelstvu ve Zlíně, Kroměříži a Uherském Hradišti. Ve volbách v roce 1998, 2002 a 2010 dosáhla strana stejného počtu získaných mandátů ve všech zkoumaných městech. Křivce získaných počtů mandátů v městském zastupitelstvu Zlína se nejvíce přiblížila křivka vývoje v Uherském Hradišti. Totožný počet mandátů měla tato města v roce 1998, 2002, 2006 a 2010. Křivka vývoje v Uherském Hradišti a Kroměříži se shoduje v letech 1994, 1998, 2002, 2010 a 2018. Křivka kolísá pouze v roce 1990, 2006 a 2014, kdy je rozdíl získaných mandátů vždy jeden mandát. Tento graf tedy dokazuje, že vývoj KDU-ČSL byl téměř totožný v Uherském Hradišti a v Kroměříži. Vývoj strany ve Zlíně se značně lišil, což dokazuje také to, že Zlín měl celkově v letech 1990–2018 více o 7 mandátů oproti Uherskému Hradišti a o 8 mandátů více v porovnání s Kroměříží. Když porovnáme výsledek počtu získaných mandátů v Uherském Hradišti a Kroměříži, liší se pouze o jeden mandát, což také dokládá podobnost vývoje. V tomto případě se má hypotéza nepotvrdila.

Graf 1 Vývoj získaných počtu mandátů ve Zlíně, Uherském Hradišti a Kroměříži

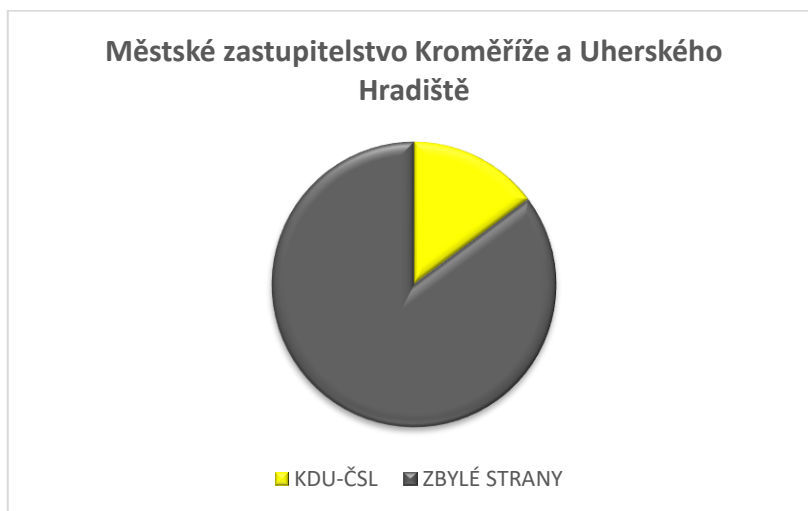
7.1.10 Průměrný počet získaných mandátů v komunálních volbách

Zlínská KDU-ČSL získala ve volbách do městského zastupitelstva v letech 1990–2018 průměrně 5 mandátů. Výšečový graf č. 2 dokládá, jaké bylo obsazení této strany v městském zastupitelstvu Zlína a jakého vlivu se straně dostalo. Graf je sestaven na aktuální počet městských zastupitelů, který činí 41.

Graf 2: Zastoupení KDU-ČSL v městském zastupitelstvu Zlína dle výsledků komunálních voleb

KDU-ČSL v Uherském Hradišti a v Kroměříži dosáhla v tomto období průměrně 4 mandátů. Výšečový graf č. 3 dokládá, jakou část tvořila KDU-ČSL v těchto městských zastupitelstvích. Obě strany mají aktuálně dvaceti sedmi členné městské zastupitelstvo.

Graf 3 Zastoupení KDU-ČSL v městském zastupitelstvu Uherského Hradiště a Kroměříže dle výsledků komunálních voleb

Oba tyto grafy dokládají to, že KDU-ČSL nedosáhla velkého vlivu v městských zastupitelstvech zkoumaných měst. Nikdy neměla strana v zastupitelstvu většinové zastoupení.

7.2 Shrnutí výzkumu

Cílem výzkumu bylo potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy a na základě komunálních voleb popsat vývoj KDU-ČSL ve Zlíně, Uherském Hradišti a Kroměříži. Hlavní hypotézou práce bylo ověření, zda KDU-ČSL nabyla největšího rozmachu ve Zlíně v porovnání se zbylými zkoumanými městy. Tato hypotéza se mi potvrdila. KDU-ČSL ve statutárním městě Zlín měla v letech 1990–2018 nejvyšší zastoupení v městském zastupitelstvu v porovnání s Uherským Hradištěm a Kroměříží. Za toto období získala zlínská strana dohromady 40 mandátů. Uherskohradištská KDU-ČSL nabyla za toto období celkem 33 mandátů a strana v Kroměříži 32. Rozdíl mezi počtem mandátů zlínské a uherskohradištské KDU-ČSL činil 7 mandátů a rozdíl mezi stranou ve Zlíně a Kroměříži činil 8 mandátů. Tato dvě čísla jsou důkazem rozdílnosti ve vývoji a také toho, že zlínská strana dosáhla většího rozmachu. Rovněž tato dvě čísla dokazují podobnost vývoje strany v Kroměříži a ve Zlíně. Dále jsem se domnívala, že křivka vývoje počtu mandátů v městském zastupitelstvu Zlína bude kopírovat

křivku vývoje Uherského Hradiště a Kroměříže. Tato hypotéza se mi nepotvrdila. Vývoj KDU-ČSL ve Zlíně vzhledem k počtu získaných mandátů se od vývoje strany v Uherském Hradišti a Kroměříži značně lišil. Shoda počtu získaných mandátů nastala pouze v komunálních volbách v letech 1998, 2002 a 2010. Celkem třikrát z osmi volebních období se křivka zkoumaných měst sešla v jednom bodě. Rozdílnost vývoje ve Zlíně dokládá již zmíněný celkový počet získaných mandátů a rozdíl mezi zkoumanými městy. Vývoj Uherského Hradiště a Kroměříže byl téměř totožný. Celkově zde došlo ke shodě získaného počtu mandátů v roce 1994, 1998, 2002, 2010 a 2018. Z osmi konaných komunálních voleb se křivka vývoje střetla pětkrát v totožném bodě. Třikrát se výsledek voleb lišil. Vždy výsledek kolísal pouze o jeden mandát.

Pokud porovnáám vývoj KDU-ČSL a ČSL, tak dojdou k závěru, že vývoj těchto stran se ve zkoumaných městech na Zlínsku lišil. ČSL dosáhla v letech 1919–1932 největšího rozmachu v Kroměříži, a naopak nejhůře se jí vedlo ve Zlíně. Za toto poměrně krátké období získala strana v Kroměříži 36 křesel v zastupitelstvu, což průměrně pro stranu činilo 9 mandátů. V Uherském Hradišti ČSL dosáhla za toto období 24 mandátů. Průměrně získala uherskohradištská strana 6 mandátů. Ve Zlíně byla situace nejhorší, v letech 1919–1932 získala strana 9 mandátů, průměrně 2 mandáty za volby. Po roce 1990 se situace změnila.

V závěru jsem dospěla k tomu, že KDU-ČSL ve Zlíně, Uherském Hradišti a Kroměříži si našla své místo a má zde svou tradici. Od roku 1990 měla KDU-ČSL vždy své místo v městském zastupitelstvu. Její hlas zde však nebyl výrazný, neboť nikdy nedosáhla nadpolovičního zastoupení v městském zastupitelstvu zkoumaných měst. Zlínská strana však dosáhla nejvyššího rozmachu a největšího počtu mandátů v městském zastupitelstvu v letech 1990–2018. Vývoj KDU-ČSL ve Zlíně se lišil od vývoje v Kroměříži a Uherském Hradišti. Kroměřížská a uherskohradištská dosáhla téměř podobného rozmachu.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá historií a vývojem KDU-ČSL na Zlínsku, které bylo jakožto oblast rozděleno na tři podoblasti – Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště. Cílem práce bylo popsat vývoj strany v již zmíněných městech zejména na základě počtu získaných mandátů do městských zastupitelstev v komunálních volbách v letech 1990–2018.

Práce se zabývá historií vývoje a předvoje strany KDU-ČSL na úrovni republiky a na úrovni zkoumaných měst. Popisuje programové cíle strany, organizační strukturu strany, členství ve straně a zabývá se také vývojem samosprávy v českých zemích od roku 1919.

Hlavní hypotézou práce bylo ověření, zda KDU-ČSL nabyla největšího rozmachu ve Zlíně v porovnání se zkoumanými městy. Tato hypotéza se mi potvrdila. KDU-ČSL ve statutárním městě Zlíně měla v letech 1990–2018 nejvyšší zastoupení v městském zastupitelstvu v porovnání s Uherským Hradištěm a Kroměříží. Celkově za toto období získala zlínská strana 40 mandátů. KDU-ČSL v Uherském Hradišti nabyla za toto období dohromady 33 mandátů a kroměřížská strana získala mandátů 32. Rozdíl mezi počtem mandátů strany ve Zlíně a v Uherském Hradišti je 7 a rozdíl v počtu mandátů mezi Zlínem a Kroměříží činí tudíž mandátů 8. Tato dvě čísla dokládají rozdílnost ve vývoji a také to, že zlínská KDU-ČSL dosáhla většího rozmachu. Dále jsem se domnívala, že křivka vývoje počtu získaných mandátů v městském zastupitelstvu Zlína bude kopírovat křivku vývoje Uherského Hradiště a Kroměříže. Tato hypotéza se mi ale nepotvrdila. Vývoj KDU-ČSL na Zlínsku vzhledem k počtu získaných mandátů se od vývoje strany v Kroměříži a Uherském Hradišti značně lišil. Shoda v počtu získaných mandátů nastala u zkoumaných měst v roce 1998, 2002 a 2010. Pouze třikrát z osmi volebních období se křivka zkoumaných měst střetla v jednom bodě, jinak se lišila. Vývoj Zlína byl odlišný, což dokládá také již zmíněný celkový počet získaných mandátů a rozdíl mezi zkoumanými městy. Vývoj Kroměříže a Uherského Hradiště byl téměř totožný. Celkový počet získaných mandátů za zkoumané období se liší pouze o jeden mandát. Ve vývoji KDU-ČSL v Uherském Hradišti a Kroměříži došlo ke shodě v roce 1994, 1998, 2002, 2010 a 2018. Dohromady pětkrát z osmi konaných komunálních voleb se křivka vývoje střetla ve stejném bodě. Třikrát se výsledek voleb lišil, došlo ke kolísání výsledků vždy o jeden mandát.

Když se zaměřím na výsledky voleb ve zkoumaných městech od roku 1919, kdy strana kandidovala ještě jako ČSL, a porovnáím ho s vývojem strany po roce 1990, docházím k tomu, že vývoj se v jednotlivých městech lišil. Zlínská ČSL za období od roku 1919 do roku 1932

získala v zastupitelstvu 9 mandátů. V Uherském Hradišti dosáhla ČSL za zmíněné období 24 mandátů. Nejvíce mandátů získala ČSL v Kroměříži a to 36. Pokud se zaměřím na průměrný počet mandátů za toto období, zlínská ČSL získávala průměrně 2 mandáty, uherskohradištská strana dosahovala průměrně 6 mandátů a kroměřížská strana dosahovala průměrně 9 mandátů. Vývoj strany ve zkoumaných městech se po roce 1990 značně změnil. Ve Zlíně došlo k rozvoji a zvýšení celkového počtu mandátů v městském zastupitelstvu. V Kroměříži došlo ke stagnaci, kdy z průměrných 9 mandátů v komunálních volbách klesl průměr získaných mandátů strany po roce 1990 na 4.

V práci jsem dospěla také k tomu, že KDU-ČSL v Uherském Hradišti byla jedinou z porovnávaných stran, která vždy kandidovala sama za sebe a nikdy nekandidovala do komunálních voleb v koalici s jinou stranou. Zlínská KDU-ČSL byla v roce 2006 v koalici s nestraníky a v roce 2014 tvořila koalici se ZLÍN 21. Kroměřížská KDU-ČSL tvořila v předposledních a posledních volbách, v roce 2014 a 2018, Sdružení KDU-ČSL, ZVUK 12 a NK.

Strana KDU-ČSL je strana s více než stoletou tradicí, která si v České republice udržela své místo. Ve Zlíně, Kroměříži a Uherském Hradišti měla vždy po roce 1990 zastoupení v městském zastupitelstvu. Její vliv v těchto městech není velký, ale své místo zde představitelé strany mají. Strana v těchto městech nedostáhla zatím velkého volebního úspěchu. Nikdy neměla v zastupitelstvu těchto měst nadpoloviční většinu, avšak aktuálně má ve Zlínském kraji, jako jediném kraji v republice, hejtmana z řad svých zástupců.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. AZENBACHER, Arno. *Křesťanská sociální etika úvod a principy*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004.
2. BĚLOBRÁDEK, P. *Na život!* Praha: KDU-ČSL, 2017.
3. ČÍNČOVÁ, Yvona. *Zlínsko na cestě od Rakouska-Uherska k samostatnému Československu*. Zlín. Muzeum jihovýchodní Moravy, 2018.
4. ČOUPKOVÁ, Jaromíra. *Uherské Hradiště*. Litomyšl: Paseka, 2008.
5. DOLEJŠEK, Boleslav. *Královské město Uherské Hradiště a městský jeho archiv*. Brno: B. Dolejšek, 1898.
6. FIALA, Petr. *Laboratoř sekularizace: náboženství a politika v nenáboženské společnosti: český případ*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007.
7. HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu až po současnost*. Praha: NLN, 2007.
8. JANČÁŘ, Josef. *Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: Okresní kulturní středisko, 1969.
9. JŮZA, Vilém. *Kroměříž*. Praha: SNKLU, 1963.
10. KLOKOČKA, V. *Politická reprezentace a volby v demokratických systémech*, Praha: Aleko, 1991.
11. KRÁKORA, Pavel. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Olomouc: Pedagogická fakulta, 2017.
12. KREJČÍ, Oskar. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006.
13. LINEK, Lukáš; PECHÁČEK, Štěpán. *Základní charakteristiky členské základny KDU-ČSL*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006.
14. LUX, Josef. *Současná česká politika 90. let*. Praha: Ústav politologie FFUK, 2005.
15. LUX, Josef. *Tenhle svět je naší věcí, dokud na něm jsme*. Praha: Duel, 1998.
16. NEKUDA, Vladimír. *Zlínsko*. Brno: Muzejní vlastivědná společnost, 1995.
17. POKLUDA, Zdeněk. *Zlínsko od minulosti k současnosti*. Zlín: Státní okresní archiv, 2000.
18. POKLUDA, Zdeněk. *Sedm století zlínských dějin*. Zlín: ESPRIT, 2006.
19. VITÁSEK, Erazim, Jindřich. *Dějiny a místopis král. města Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: J. E. Vitásek, 1879.
20. ZLÍNSKÝ KRAJ. *Města a obce Zlínského kraje*. Rožnov pod Radhoštěm: PROXIMA Bohemia, 2014.

SBORNÍKY

1. BŘEZNÍKOVÁ, Kamila. Komunální volby ve Zlíně 1990–2000. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 2002*. Zlín: Moravský zemský archiv Brno – Státní okresní archiv Zlín, Krajská knihovna F. Bartoše ve Zlíně, 2002. s. 179–190.
2. ČOUPEK Jiří, ČOUPEK, Lukáš. Město tím právem bylo nadáno. In: *Uherské Hradiště královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 79–100.
3. ČOUPEK, Jiří, ZAPLETAL, Jaroslav, ZAPLETAL, JAN. Politické proměny od roku 1848. In: *Uherské Hradiště město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, s. 269–316.
4. ČOUPEK, Jiří. Hradišťská ohlédnutí. In: *Uherské Hradiště královské město na řece Moravě*. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2007, 317–346.
5. KARKOŠKOVÁ, Alena. Starostové, předsedové NV a primátoři města Zlína. In: *Zlínsko od minulosti k současnosti 1998*. Zlín: Státní okresní archiv ve Zlíně, 1998. s. 65–84.
6. POKLUDA, Zdeněk. Kapitoly z dějin Zlína (I–VIII). In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti “87*. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1987. s. 63-188.
7. VOJTA, František. Osvobození Zlína Rudou armádou. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti “84*. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1984. s. 101-150.
8. WICHEREK, Jaroslav. K politickému vývoji v Gottwaldově – Zlíně ve dvacátých letech. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti “83*. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1983. 155–168.
9. WICHEREK, Jaroslav. K boji proti fašismu na Zlínsku ve druhé polovině třicátých let. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti “84*. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1984. s. 7–28.
10. WICHEREK, Jaroslav. K počátkům dělnického a komunistického hnutí v Gottwaldově – Zlíně. In: *Gottwaldovsko od minulosti k současnosti “81*. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1981. s. 61–86.

ZDROJE Z ARCHIVU

1. OSOkA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1919, karton č. 644.
2. OSOkA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1919, karton č. 644.
3. SOkA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2625 Volby do obecního zastupitelstva 1923, karton č. 645.
4. SOkA Kroměříž, Archiv města Kroměříže, i. č. 2628 Volby do obecního zastupitelstva 1932, karton č. 650.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. KDU-ČSL. Kdo jsme. [online]. Copyright © 1997. [cit. 2020-03-02] Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/kdo-jsme>
2. KDU-ČSL. Průvodce politikou KDU-ČSL. Volební program 1996 [online]. Praha: KDU-ČSL, 1996 [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: <https://kdu.cz/getattachment/42a31ce4-25ec-426e-a629-f2e097124267/Pruvodce-politikou-KDU-CSL.aspx>
3. KDU-ČSL. Průvodce politikou KDU-ČSL. Volební program 1998 [online]. Praha: KDU-ČSL, 1998 [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: <https://kdu.cz/getattachment/46bca2ed-bc0d-40ee-9783-45358d72fbd3/Volebni-program-1998.aspx>
4. KDU-ČSL. KDU-ČSL to lepší v nás. Volební program 2010–2014 [online]. Praha: KDU-ČSL, 2014 [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: [https://kdu.cz/getattachment/8965795e-295d-4a1e-b2f8-24676c6358e3/Volebni-program-pro-volby-do-poslanecke-snemov-\(1\).aspx](https://kdu.cz/getattachment/8965795e-295d-4a1e-b2f8-24676c6358e3/Volebni-program-pro-volby-do-poslanecke-snemov-(1).aspx)
5. KDU-ČSL. Stručná historie ČSL a KDU-ČSL. [online]. copyright © 2020 KDU-ČSL [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>
6. MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Kudy kam v Kroměříži. [online]. copyright © 2020 Město Kroměříž. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: https://www.mesto-kromeriz.cz/trasa-unesco/cs_CZ/u02.html

7. MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Oficiální strany města Kroměříž. online]. copyright © 2020 Magistrát města Zlína. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z <https://www.mesto-kromeriz.cz/o-meste/historie/>
8. MĚSTO KROMĚŘÍŽ. Oficiální strany města Kroměříž. online]. copyright © 2020 Magistrát města Zlína. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.mesto-kromeriz.cz/o-meste/o-meste/>
9. OFICIÁLNÍ STÁRNKY MĚSTA ZLÍNA. Oficiální stránky města Zlína [online]. copyright © 2020 Magistrát města Zlína. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/od-r-1990-cl-1003.html>
10. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. Ročenka města Uherské Hradiště 1997. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 1998 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://kramerius-vs.nkp.cz/view/uuid:22ed40a0-6bfd-11e5-b4b4-005056827e51?page=uuid:4070e401-830a-11e5-be6a-001018b5eb5c>
11. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. Ročenka města Uherské Hradiště 2012. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2013 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/19893333-Rocenka-mesta-uherske-hradiste.html>
12. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. 1. zasedání –10-11-2014. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/1-zasedani-10-11-2014>
13. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. 26. zasedání –3-9-2018. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/26-zasedani-3-9-2018>
14. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. 1. zasedání 5.11. 2018. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2018 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z <https://www.mesto-uh.cz/1-zasedani-5-11-2018>
15. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. 14. zasedání – 5.9. 2016. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2016 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/14-zasedani-5-9-2016>
16. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. 11. zasedání – 17.2. 2020. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/11-zasedani-17-2-2020>

17. UHERKÉ HRADIŠTĚ. 12. zasedání – 18.5. 2020. [online]. Uherské Hradiště: Město Uherské Hradiště, 2020 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/12-zasedani-18-05-2020>
18. UTB. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. [online]. copyright © 2020 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.utb.cz/univerzita/o-univerzite/>
19. SOkA Uherské Hradiště, fond AM UH III, inv. č. 1, Kronika města I, karton 1. [online]. 2019. [cit.2019-11-03]. Dostupné také z: <http://www.mza.cz/a8web/A8SL4/?qsc=SSHXBe2fqP7Tss9ZbXNdPQ7Ik%2BPkEUXRfBKbKdZ0H48%3D>
20. OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA. [online]. Copyright © 2020 Magistrát města Zlína [cit 2020-04-23]. Dostupné z:<https://www.zlin.eu/od-r-1990-cl-1003.html>
21. STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. 17. zasedání ZMZ 24.1. 2013 [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2013[cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/programy-zasedani-cl-408.html>
22. STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. Ustavující zasedání ZMZ 6.11. 2014 [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2014 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/programy-zasedani-cl-408.html>
23. STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. 28. zasedání ZMZ 11.9. 2014 [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2014 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/programy-zasedani-cl-408.html>
24. STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/7262/cyu0jfb6ys94-program-ustavujici-zmz-1-11-2018.pdf>
25. STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2018 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/7262/cyu0jfb6ys94-program-ustavujici-zmz-1-11-2018.pdf>
26. STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína. [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2020 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/8173/5sv4e53hilua-doplneny-navrh-programu-11--zmz-30-4-2020.pdf>

27. STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN. Program jednání Zastupitelstva města Zlína.

Doplněný návrh programu 11. ZMZ 30.4 2020. [online]. Zlín: Statutární město Zlín, 2020 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z:

<https://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/8173/5sv4e53hilua-doplнены-navrh-programu-11--zmz-30-4-2020.pdf>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

1. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 24.11. 1990 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv1990/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=3711&xobec=592005>
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 24.11. 1990 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv1990/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=3708&xobec=588296>
3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 18.11. – 19.11. 1994 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=3705&xobec=585068>
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 18.11. – 19.11. 1994 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3708&xobec=588296>
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 18.11. – 19.11. 1994 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3711&xobec=592005>
6. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 18.11. – 19.11. 1994 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv1994/kv12?xjazyk=CZ&xid=1>
7. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 1998 – 2002 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

- <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068>
8. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 1998 – 2002 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005>
 9. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 1998 – 2002 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005>
 10. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 1998 – 2002 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296>
 11. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 01.11. – 02.11. 2002 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296>
 12. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 01.11. – 02.11. 2002 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296>
 13. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 01.11. – 02.11. 2002 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005>
 14. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 01.11. – 02.11. 2002 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068>
 15. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

- <https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstat=0&xvyber=0>
16. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xodkaz=1>
 17. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstat=0&xvyber=0>
 18. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xodkaz=1>
 19. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstat=0&xvyber=0>
 20. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstrana=0&xodkaz=1>
 21. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21. 10 2006 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstrana=0&xodkaz=1>
 22. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xobecnaz=ZL%CDN&xstat=0&xvyber=0>
 23. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

- <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xodkaz=1>
24. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstrana=0&xodkaz=1>
25. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv11111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xobecnaz=UHERSK%E9+HRADI%B9T%EC&xstat=0&xvyber=0>
26. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstrana=0&xodkaz=1>
27. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv11111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xobecnaz=KROM%EC%F8%ED%BE&xstat=0&xvyber=0>
28. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. – 16.10. 2010. [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xstrana=0&xodkaz=1>
29. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. – 11.10. 2014 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv11111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstat=0&xvyber=0>
30. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. – 11.10. 2014 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xodkaz=1>
31. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z:

- <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstat=0&xvyber=0>
32. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=7204&xobec=585068&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
33. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstat=0&xvyber=0>
34. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
35. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xstat=0&xvyber=0>
36. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 5.10. – 6.10. 2018 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7201&xobec=588296&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
37. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. – 11.10. 2014 [online]. © 2014 Český statistický úřad [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7202&xobec=592005&xstat=0&xvyber=0>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ

AV	Akademie věd
ČSL	Československá strana lidová
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSNS	Česká strana národně sociální
DEU	Demokratická unie
DŽJ	Důchodci za životní jistoty
Fy	firma
HSS	Hnutí za sociální spravedlnost
KDS	Křesťanskodemokratická strana
KDU	Křesťanská a demokratická unie
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČ	Komunistická strana Československa
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
KSU	Křesťanská a sociální unie
MNS	Moravská národní strana
MSH	Koalice Moravskoslezského hnutí
ODA	Občanská demokratická aliance
ODS	Občanská demokratická strana
ORP	obec s rozšířenou působností
NF	Národní fronta Čechů a Slováků
NK	nezávislí kandidáti
PS ČR	Poslanecká sněmovna České republiky

RNS	Revoluční národní shromáždění
SDL	Strana demokracie levice
SDČR	Sdružení důchodců ČR
SOZ	Sdružení občané pro Zlín
SOKA	Státní okresní archiv
SNDJ	Strana národně demokratické jednoty
STAN	Starostové a nezávislí
SPD	Svoboda a přímá demokracie
SPR-RSČ	Sdružení pro republiky – Republikánská strana Československa
SZ	Strana zelených
US	Unie svobody
ZHN	Zlínské hnutí nezávislých

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 1990	94
Tabulka 2: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 1994	94
Tabulka 3: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 1998	95
Tabulka 4: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2002	95
Tabulka 5: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2006	96
Tabulka 6: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2010	96
Tabulka 7: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2014	97
Tabulka 8: Výsledky KDU-ČSL v komunálních volbách v roce 2018	97

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Vývoj získaných počtu mandátů ve Zlíně, Uherském Hradišti a Kroměříži.....	99
Graf 2: Zastoupení KDU-ČSL v městském zastupitelstvu Zlína dle výsledků komunálních voleb	99
Graf 3 Zastoupení KDU-ČSL v městském zastupitelstvu Uherského Hradiště a Kroměříže dle výsledků komunálních voleb	100

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Kateřina Koláčková
Katedra:	Katedra společenských věd
Rok obhajoby:	2020
Název práce:	Historie a vývoj KDU-ČSL na Zlínsku
Název práce v angličtině:	History and development of the KDU-CSL in Zlinsko
Anotace práce:	Tato diplomová práce se zabývá vývojem a historií KDU-ČSL v oblasti Zlínska, která byla rozdělena na tři výzkumné oblasti – Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště. Cílem práce je popsat a porovnat vývoj KDU-ČSL na základě počtu získaných mandátů v městských zastupitelstvech v komunálních volbách od roku 1990 do roku 2018 ve Zlíně, Uherském Hradišti a Kroměříži. V práci je popsán vývoj a historický předvoj KDU-ČSL v rámci České republiky a jednotlivých zkoumaných oblastí. Práce se zabývá také členstvím v KDU-ČSL, organizační strukturou strany, vývojem samosprávy v českých zemích, komunálními volbami a politickými stranami.
Klíčová slova:	KDU-ČSL, ČSL, Zlín, Kroměříž, Uherské Hradiště, komunální volby, obecní zastupitelstvo
Anotace práce v angličtině:	This diploma thesis is follow up history and development of the KDU-CL in Zlinsko. Region Zlinsko was divided into three parts – Zlin, Kromeriz and Uherske Hradiste. The aim of diploma thesis is describe and compare the development on the basis of the number of seats won in municipal election from 1990 to 2018 in Zlin, Kromeriz and Uherske Hradiste. The work describes the development and historical vanguard of KDU-CSL in the Czech Republic and individual research areas. The thesis also deals with membership in KDU-CSL,

	the organizational structure of the party, the development of self-government in the Czech lands, municipal elections and political parties.
Klíčová slova v angličtině:	KDU-CSL, CSL, Zlin, Kromezir, Uherské Hradiste, communal election, municipal council,
Rozsah práce:	116
Jazyk práce:	Čeština